THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 4, Ontario, Canada
Telephones: 921—7121; 368—3239
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. Irbe, 4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466, U.S.A.
Chicago: Editor — Z. Kēlere, 2511 N. Kimball Ave., Chicago, Ill., 60647, U.S.A.

WEDNESDAY, SEPTEMBER 6, 1967

LATVIJA AMERIKĀ

71. N-RS. TREŠDIENA, 1967. GADA 6. SEPTEMBRIS 17. GADS

AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL BY THE POST OFFICE DEPARTMENT OTTAWA AND FOR PAYMENT OF POSTAGE IN CASH

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi."
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VINČELS
Redakcija un kantoris: 491 College St., Toronto 4, Ontario, Canada
Tālruņi: 368—3239 (redakcijai), 921—7121 (kantorim)
Redaktora tālrunis vakaros — 531—4533
Ņujorkas redakcijas vadītājs V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466. U.S.A.
Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja Z. KĒLERE,
2511 N. Kimball Ave., Chicago, Ill., 60647. U.S.A., tālrunis 486—8975

LNAK padomes vēlēšanas novembrī

LATVIEŠU NACIONĀLĀS APVIENĪBAS KANADĀ VALDES SĒDE TORONTO

Pēc vasaras atpūtas un ilgāka pārtraukuma LNAK valdes sēde atkal notika 30. augustā Toronto pr-ža J. Niedras vadībā. Viens no nozīmīgākajiem sēdes lēmumiem bija ierosināt Brīvās pasaules latviešu apvienības valdes sēdes sasaukšanu. Par iemeslu šādas sēdes nepieciešamībai minēja to, ka vairākas organizācijas ar tikai specifiskiem uzdevumiem savā darbībā bieži vien pārsniedz kā ģeografiskās, tā arī kompetences robežas. Konkrēti runājot par organizāciju BATUN un Latviešu nacionālo fondu Skandinavijā, sēdes dalībnieki atzina, ka tagad, tuvojoties Latvijas dibināšanas 50 gadu atceres atzīmēšanai, kuru plānojušas visu zemju centrālās organizācijas, novēršams parallēlisms, bet pašreiz radušās neskaidrības darbības apjomā. Šis un vēl citi jautājumi uzskatāmi par pietiekošu iemeslu BPLA valdes sasaukšanai, kaut arī vēl pastāv neskaidrības par pašas globālās organizācijas jauno statūtu iedzīvināšanu.

Šis ir LNAK padomes vēlēšanu gads, tādēļ, pēc vēlēšanu komisijas pr-ža J. Grodņa ziņojuma, valde apstiprināja vēlēšanu instrukciju. Tā vispārējos vilcienos neatšķiras no agrākajiem, izņemot pēdējā padomes sesijā pieņemto rezolūciju, kuŗa nosaka, ka kandidātu sarakstiem pievienojams atsevišķs papildinājums ar pašu kandidātu sniegtu informāciju par savu sabiedrisko darbību, izglītību u. t. t.. Reizē ar to kandidātu sarakstā vairs nebūs nekādas blakus informācijas, vienīgi kandidātu vārdi un uzvārdi. Jau tuvākajās dienās uz sēdi sanāks vēlēšanu komisija, kas sastādīsies no lielāko organizāciju un draudžu deleģētiem pārstāvjiem. Paredzams, ka kandidātu nominēšanu varēs pabeigt 1. oktobrī un vēlēšanas noorganizēt novembŗa beigās.

Sēdes ievadījumā valdes pr-dis J. Niedra ziņoja par starplaikā saņemtajiem rakstiem un paveiktajiem darbiem. No Kanadas tirdzniecības ministra R. Vintera saņemta atbilde uz BTFK iesniegumu attiekmsē uz pasaules izstādes Montreālā vadības neizprotamo nostāju, liedzot baltiešu dienu uzvedumiem izstādes galvenē estrādē — *Place of Nations*, bet ierādot pilnīgi nomaļu laukumu Sv. Helenas salas parkā. Savā atbildē ministrs visai neveiklā veidā centies pierādīt, ka noticis pārpratums, jo, pēc viņa ieskatiem, Plaine des Jeux Sv. Helenas salā esot visai pazīstama un iecienīta pulcēšanās vieta, tādēļ īpašu zīmju izlikšana un cita publicitāte neesot bijusi nepieciešama.

No LNAK pārstāvja pienākumiem Otavā atlūdzies prof. V. Līnis, kuŗa vietā turpmāk darbosies A. Srudžs. Valde šo maiņu apstiprināja un izraudzīja A. Sprudžu kopā ar J. Niedru arī par latviešu pārstāvjiem pie International Year for Human Rights komisijas Otavā, kuŗa sastādīsies no etnisko grupu delegātiem.

No Edmontonas latviešiem J. Niedra saņēmis aicinājumu piedalīties tur rīkotajā Baltic Centennial festivālā, kas notiks no 6. — 8. oktobrim. Valde piedalīšanos atzina par vēlamu un ieteica šo gadījumu izmantot arī Vankuveras un Vinipegas latviešu apmeklēšanai, tā popularizējot LNAK darbu Kanadas rietumu latviešu kolonijās.

Savā ziņojumā J. Niedra vēl pieminēja nosūtītos apsveikumus Latvijas sūtniecības vadītājam Vašingtonā Dr. A. Spekkem viņa 80 mūža gadu jubilejā, studentu korporācijai Ventonia 40 gadu jubilejā, Latviešu skautu organizācijas 50 gadu jubilejas nometnei *Tēvzeme* un *Latviešu* 2. technisko zinātņu kongresam Montreālā. Šī kongresa rīcības komitejai LNAK valde piešķīra 50 dol. organizēšanas izdevumu segšanai.

Pārrunājot Raiņa un Aspazijas pieminekļa komitejas aicinājumu, valde atzina pieminekļa celšanu par atbalstāmu un ieteica visiem latviešiem šo pasākumu atbalstīt ar ziedojumiem. Valde no saviem līdzekļiem nolēma iegādāties loterijas lozes 15 dol. apmērā. Tāpat par 15 dol. nolēma iegādāties arī Latviešu kaŗa invalidu apvienības ASV valdes rīkotās loterijas lozes Brāļu kapu izbūvei, atzīstot arī šo pasākumu par atbalstāmu. Ar 100 dol. atbalstīs ar žurnālu „Jaunā Gaita", kuŗa 64. numurā būs plašāki apraksti par latviešu aktīvitāti pasaules izstādē Montreālā.

Izglītības nozares vadītājs J. Mežaks ziņoja par ievadītajām sarunām ar vēsturnieku P. Dreimani viņa iecerētās brošūras „Latvju tautas attīstība un nacionālisms" izdošanai. Valde atzina šādu brošūru par vēlamu

(Nobeigums 4. lpp.)

Kērbekas kapos, Vācijā, atklātais piemineklis Jānim Jaunsudrabiņam. Tas veidots no liela granīta laukakmens, ar rakstnieka ģīmetni bronzas bareljefā pēc tēlnieka R. Itermana savā laikā darinātās bistes ģipsī. Akmenī iekalts ieraksts: „Jānis Jaunsudrabiņš 25.8.1877.—28.8.1962. Piemini Latviju."

Foto: J. Vinters

Daugavas Vanagi atbalsta apstrīdētos radioraidījumus

DAUGAVAS VANAGU CENTRĀLĀS VALDES SĒDE BILEFELDĀ

Bilefeldā, Vācijā, 26. un 27. augustā notika Daugavas Vanagu organizācijas centrālās valdes sēde, kuŗā DV priekšnieka V. Januma vadībā piedalījās V. Svētulis no ASV, J. Frīšvalds no Anglijas, R. Šmitmanis no Zviedrijas, J. Cīrulis un A. Bērziņš no Vācijas. V. Svētulis pārstāvēja arī Kanadu. Sēdē piedalījās arī revīzijas komisijas loceklis A. Vilnis.

DV pr-ks V. Janums ziņoja, ka organizācijā uz šīgada 1. janvāri bija 8871 biedrs, kas nozīmē pieaugumu aizvadītajā gadā par 131 biedru. No biedru kopskaita 2010 ir vanadzes. Visā pasaulē darbojas 138 DV nodaļas, pie kuŗām savukārt ir 12 koŗu, 23 teātŗa kopas, 49 bibliotēkas, 56 sporta kopas, 12 tautisko deju kopas un 59 dažādas sekcijas. Pērnā gadā notikuši 180 akti, 96 priekšlasījumi, 102 koncerti, 41 teātŗa izrāde un 486 dažāda cita veida sarīkojumi. Materiālie līdzekļi uz pārskata laiku bija 416.708,51 DM organizācijas līdzekļos un 249.847,12 DM aprūpes summās, bet īpašumi un dažādas citas vērtības 1.563.927,92 DM kopsummā. Uz okupēto Latviju pērnā gadā nosūtīti 158 palīdzības sūtījumi 59.910,13 zviedru kronu vērtībā. Vanadžu rosība arvien pieaug, par ko pateicība pienākas DV CV vanadžu nozares vadītājai M. Ķeņģei. Pašreiz notiek globālās vanadžu priekšnieces vēlēšanas, kuŗām nominētas 3 kandidātes — M. Ķeņģe (Anglija), T. Krūka (Kanada) un V. Freija (ASV). DV organizācija izsludinājusi lugu sacensību ar divām balvām 500 un 250 dol. apmērā. Apbalvotos paziņos 1968. gada 18. novembrī. V. Janums arī ziņoja, ka šāgada 10. martā DV Rietumvācijas valdes priekšsēža pienākumus nodevis J. Cīrulim, bet 9. maijā iesniedzis protesta rakstu Anglijas ministru prezidentam Vilsonam sakarā ar britu valdības nodomu pārņemt noguldīto Latvijas valsts zeltu.

Sekoja nozaŗu vadītāju un zemju valžu ziņojumi. Tā Zviedrijas DV valde cita vidū veikusi priekšdarbus grāmatas publicēšanai zviedru valodā par Zviedrijā internēto latviešu leģionāru izdošanu Pad. savienībai. Grāmata būs paliekama „atmiņa" zviedru tautai par šo necilvēcīgo rīcību. Kanadas DV savukārt cita vidū ziņoja, ka sevišķi labi izdevusies oriģinālā 14. jūnija demonstrācija Toronto un Hamiltonā. Nekad agrāk televīzija, radio un lielie dienas laikraksti nav veltījuši tik lielu ievērību un snieguši tik plašus atreferējumus, kā tieši par šo pasākumu. Anglijas DVF savukārt varēja ziņot, ka liela aktīvitāte parādītā šāgada februārī, kad Anglijā uzturējās Pad. savienības ministru prezidents Kosigins, kad publicēja un izplatīja 33.000 skrejlapu, tāpat īpašu preses biļetenu un citus materiālus, kuŗus piesūtīja 350 angļu un citu valstu lielajiem preses izdevumiem un labam skaitam angļu parlamentāriešu. DVF piedalījās arī demonstrācijās vairākās pilsētās Birminghamā palaisti gaisā simtiem balonu ar mūsu propagandas materiāliem. Piedevām ievadīta arī plaša lasītāju vēstuļu akcija presē.

Sēdē pieņēma ideoloģiskās nozares vadītāja V. Hazņera izstrādātās vadlīnijas tradicijām DV organizācijā. Valde piekrita, ka

(Nobeigums 5. lpp.)

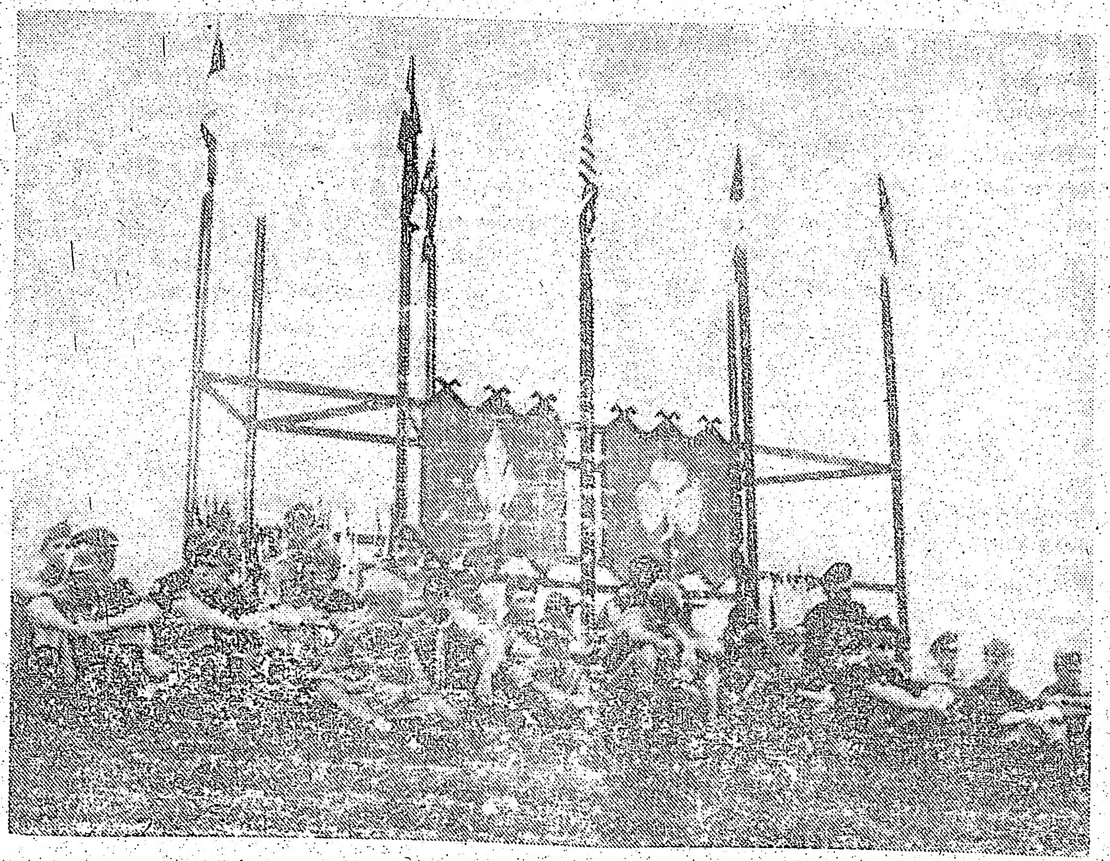

Jubilejas nometnes Tēvzeme skautu karognesēju grupa pie karogmastiem pēc nometnes atklāšanas svinībām. Lielo karogmastu pakājē novietoti atsevišķo skautu vienību karogi.

Foto: A. Purmalis

ATBALSTS KONGRESĀ AUG

Mūsu Čikagas redakcija ziņo, ka tāpat kā pērnā gadā, kad ASV latviešu sabiedrība ar enerģisku vēstuļu akciju tieši izšķirīgajā laikā prasīja Baltijas valstu rezolūcijas pieņemšanu, arī tagad prasītās Baltijas valstu neatkarības pasludināšanas 50 gadu atceres pastmarkas lietā ASV kongresā rodas arvien lielāks atbalsts. Tas izpaužas ne vien kongresa locekļu atbildes vēstulēs solītajā atbalstā, bet arī jaunu rezolūciju iesniegšanā. Organizācijas Americans for Congressional Action to Free the Baltic States Ilinojas, Indianas, Mineapoles, Aijovas u. c. nodaļas dara visu iespējamo pastmarkas jautājuma labvēlīgai atrisināšanai. Ilinojas nodaļa ar 1. septembri sākusi izsūtīt jaunu iespiestu uzsaukumu ar paraugiem un norādījumiem angļu, lietuviešu, igauņu un latviešu valodā, aicinot tautiešus to pieprasīt bez kavēšanās (adrese: 2932 W. Eastwood Ave, Chicago, Ill. 60625), jo laika atlicis vairs tikai dažas nedēļas, reizē lūdzot visās latviešu kolonijās šo uzsaukumu nodot arī lietuviešu un igauņu draugiem.

Minētās organizācijas darbinieki V. Korsts, Dr. L. Streips, inž. P. Duks, U. Ievāns, prof. J. Priedkalns un prof. T. Šmits norāda, ka patiešām darīts viss iespējamais kopīgās akcijas noorganizēšanā, iekustināšanā un koordinēšanā, bet vai šim darbam būs cerētie panākumi, atkarīgs tikai no mūsu pašu atsaucības un darba gribas. Akcijas noorganizēšana un vadīšana prasījusi ne vien daudz laika un darba, bet arī prāvus materiālos līdzekļus, piemēram, vienas dienas pasta izdevumi vien parasti pārsniedz 20 dol. Uzņemoties akcijas darbu un izdevumus, organizētāji pamatoti drīkst vismaz cerēt, ka visas latviešu organizācijas un atsevišķie tautieši vairs nekavēsies paveikt arī savu kopīgā darba daļu, rakstot vēstules kongresa locekļiem un savu pavalstu ievēlētajiem pārstāvjiem. Ja tas notiks, tad ir lielas cerības, ka piedzīvosim Baltijas valstu dibināšanas atceres pastmarkas iznākšanu.

Andris Vildogs

Latvijas saimnieks

II

Bet tieši tauta vēlējās spēcīgu un stabilu valdību, kas spētu veikt nepieciešamos uzdevumus bez riska, ka Saeimas sadrumstalotība un deputātu nekaunīgās prasības nespiedīs to atkāpties. Jo sevišķi to vēlējās atbrīvošanas cīņu dalībnieki, kas taču bija cīnījušies par vienotu Latviju! Ulmanis to saprata, manīja arī, ka tautā rodas sarūgtinājums un pieaug vilšanās, tādēļ viņa vadītā Zemnieku savienība 1933. gada rudenī Saeimā iesniedza likumprojektu par satversmes maiņu, paredzot, ka — pēc ASV parauga — valsts prezidents ievēlams pašai tautai tiešās vēlēšanās. Projekts arī paredzēja prezidentam plašas pilnvaras valsts pārvaldes darbā, atstājot Saeimai tikai likumdošanu un budžeta pārraudzību. Protams, šo projektu Saeima noraidīja, jo deputātu vairākums saprata, ka tas izbeigtu viņu „tirgošanās" iespējas un iznīcinātu līdzšinējo gandrīz neierobežoto varu.

Stāvoklis kļuva kritisks, pat bīstams valsts pastāvēšanai. Ulmanis to skaidri saskatīja. Varbūt šai brīdī viņš atcerējās, ka 1918. gada 18. novembrī proklamējot Latvijas valsti, bija deklarējis un apsolījis: „Latvija būs taisnības valsts, kuŗā nebūs nedz apspiedēju, nedz apspiesto!" Kaut kas bija jādara, lai valstī ievestu kārtību, un Ulmanis saprata, ka vienīgā iespēja ir pārtraukt Saeimas darbību un valsts vadību pārņemt valdībai. Tiesa, 1934. gada 15. maijā Ulmanis izdarīja apvērsumu, bet stāvoklis tādam bija nobriedis. Apvērsumam gatavojās arī citas partijas un grupas. Arī to Ulmanis zināja, tādēļ pasteidzās būt ātrāks. Apvērsums bija atnācis it kā pats no sevis, vienkāršas nepieciešamības izraisīts, lai Latvija neiestigtu vēl lielākā purvā. Tādēļ gribētos atzīt, ka Ulmanim 15. maija pārmaiņās nav ne nopelnu, ne vainas: viņš tikai uzņēmās visu atbildību, jo bija paradis darīt to, kas jādara, būdams darītāju pirmajās rindās.

Tautas vairākums laukos un pilsētās apsveica 15. maija pārmaiņas. To nepārprotami atzina arī toreizējais valsts prezidents Alberts Kviesis, kas, uzrunājot jauno ministru kabinetu, teica: „Pēc milzīgā apsveicēju skaita jāatzīst, ka aiz valdības stāv tik liels tautas vairākums, kādu līdz šim neviena valdība nav piedzīvojusi. Šī neietekmētā brīvā tautas pievienošanās līdzīga tautas nobalsošanai. Ar to valdībai izteikusi uzticību pati suverēnā vara — tauta."

Kurš Ulmaņa pretinieks un pēlējs, ja grib palikt godīgs pret savu sirdsapziņu, spēj noliegt, ka Latvija pēc 1934. gada 15. maija sāka spēji uzplaukt, ka tautas labklājība pēc Saeimas chaosa arvien vairāk auga? Valsts bija nonākusi gādīga saimnieka rokās, kas nedomāja par savu personīgo labumu, bet vienīgi par tautu. Kaut netrūks cilvēku, kam tas nepatīk, bet fakts ir, ka tieši Latvijas patstāvības pēdējie gadi Ulmaņa vadībā bija mūsu mazās valsts ziedu laiki.

Savās runās atklātībā Ulmanis nekad nepolemizēja, bet runāja vienkārši, lietišķi un saprotami, pirmajā vietā vienmēr liekot tautas un valsts intereses. Viņš vienmēr vairījās no liekiem strīdiem, kas dažkārt notiek pašas strīdēšanās dēļ. Arī Saeimā Ulmanis nekad neielaidās vieglos disputos, izteicot savus ieskatus bez polemikas. Tā vietā viņš darīja kaut ko lietderīgāku, reizēm stundām ilgi runājot par to, kas un kā jādara, lai valsts un tautas labklājība augtu. Arī savus personīgos ienaidniekus, kādu netrūkst nevienam valstsvīram, viņš atstāja mierā, ja tie negrasījās kļūt par valsts kārtības jaucējiem. Nevienam personīgajam uzbrucējam viņš neatbildēja ne runās, ne rakstos presē. Tam bez nevēlēšanās ielaisties strīdos ar savtīgiem pretiniekiem, neatlika vienkārši laika, jo Ulmanim bija veicams daudz nopietnāks uzdevums — ievest valstī kārtību, pasargāt tautu no Saeimas purva.

Kā jau teikts, Ulmanis savu dzīvi veltīja tautai, nedomājot par sevi. Tādēļ viņš vienmēr arī runāja tikai par valsti un tautu, nekad par sevi. Liekas, vienīgais izņēmums bija 1937. gada 12. septembrī, kad viņš dažas dienas pēc savas 60. dzimšanas dienas dzimtajā pagastā Bērzē, par spīti savai atturībai, tomēr pieskārās dažiem personīgiem pārdzīvojumiem un motīviem, kas viņu vadījuši dzīvē. Šai runā viņš spilgti apliecināja, ka nekad nav domājis par personīgo, netieši atbildēdams uz jautājumu, kādēļ nav nodibinājis ģimenes dzīvi: „Vēl cits kas bija skaidrs toreiz pirms 35 gadiem, proti: izvēlētais darbs un darba ceļš prasa neatvairāmi no tā, kas šo ceļu izvēlējies, ka vēlāk nedrīkst rasties nekādi apstākļi, ne mājas, ne ģimenes dzīvē, kas varētu šī ceļa uzsācēju atturēt no iesāktā darba, atvairīt, novirzīt no izvēlētā ceļa. Vajadzēja atraisīties no visa un būt skaidrībā, ka jāpaliek bez visām personīgām saitēm un saistībām. Arī tas ir sasniegts, kā jūs visi to redzat." Ulmanis še runāja par 1902. gadu, kad sāka skaidrāk saskatīt savu dzīves ceļu, centienus, uzdevumus un mērķus. Še jājautā: cik daudz ir tādu valstsvīru, kas spējuši vai spēj atteikties no visa personīgā, lai kalpotu vienīgi savai tautai? Kurš no Ulmaņa pretiniekiem apliecinājis kaut ko vismaz daļēji līdzīgu? Ir viegli pelt un zākāt citus, pašiem savas daudz lielākās vainas neredzot! Savtīgumam un ideālismam nav un nevar būt kopīga saucēja! Un pelšana ir viegla, ja skaidri zināms, ka peltais nevar aizstāvēties un pārmetumus parādīt kā ļaundabību.

Kad Pad. savienība 1939. gadā pieprasīja bazes Latvijā, Ulmanis skaidri apzinājās, ka palīdzība no ārienes nav gaidāma, bet tomēr nešaubīgi ticēja sabiedroto uzvarai, ticēja arī, ka miers būs taisnīgs un apspiestās tautas atgūs brīvību. Šī iemesla dēļ, zinot Vācijas un Pad. savienības nolīgumu attieksmē uz Baltijas valstīm, Latvijas valdība 1940. gada 17. maija slepenā sēdē izrakstīja ārkārtas pilnvaras Latvijas sūtnim K. Zariņam Londonā, lai pēc kaŗa viņš starptautiskās konferencēs varētu iestāties par latviešu tautas tiesībām uz savu valsti. Šai ziņā Ulmanis maldījās, jo ticēja godīgumam un nespēja iedomāties, ka Rietumi savtīgās interesēs zaudēs godīgumu, kļūs tirgotāji un mazo tautu nodevēji. Vai būtu bijis labāk, ja tautai paziņotu Ribentropa un Molotova slepeno līgumu un radītu pāniku iedzīvotājos un chaosu valstī? Arī tas nekā nebūtu glābis.

Šai sakarā gribas atcerēties Ulmaņa pēdējo dzimšanas dienu brīvajā Latvijā — 1939. gada 4. septembrī, kad Bērzē ieradās daudz sabiedrisku darbinieku no Rīgas un apriņķiem, lai apmeklētu skolu, kuŗā Latvijas saimnieks mācījies un vēlāk sniedzis priekšlasījumus. Ulmanis ieradās bez pavadonības, uzmeklēja savu vecāku kapa vietu un drebošā balsī teica: „Un kad tas laiks pienāks, tad no šejienes (viņš pacēla roku pret baznīcu, kas atradās turpat pie kapiem), šinī vietā un nekur citur!" Likās, ka šai brīdī viņš zemapziņā juta, ka šī vēlēšanās paliks nepiepildīta.

Kad Lietuvas valsts prezidents Smetona 1940. gada liktenīgajās jūnija dienās pameta savu ...

(Nobeigums 4. lpp.)

Par mūsu vietvārdu izcelsmi

Latviešu trimdinieki par vienu no saviem uzdevumiem atzinuši latviskuma saglabāšanu. Bet latviskums izprasts ļoti šauri — kā latviešu valoda un svarīgākās tradicijas, kas īstenībā ir tikai latviskuma ārējā čaula, var arī teikt — pamatlikumi. Īstais latviskums, turpretim, ir tas ļoti plašais, dziļais un senais mūsu kultūras mantojums, kas izveidojies un sakrājies daudzu paaudžu dzīves tecējumā. Tas sniedzas tālu ārpus mūsu tēvzemes Latvijas robežām, ne vien ģeografiski, bet arī sava laika tecējumā, un skar visus mūsu vēstures dokumentācijas novadus ne tikai valodā, bet arī mītoloģijā, etnogenijā, toponimijā un archaioloģijā. Tieši liecības no šiem pagātnes pētīšanas sektoriem var lieliski un visai ietekmīgi papildināt mūsu visai trūcīgos rakstu pieminekļus.

Sevišķi neatsveŗami pagātnes liecinieki ir vietu nosaukumi, kuru svarīgo nozīmi pagātnes pētīšanā uzsvēris arī mūsu lielais valodnieks profesors Jānis Endzelīns, kurš sava mūža novakarē, jau nebrīvajā dzimtenē, arī ievadījis Latvijas vietvārdu vākšanu. Diemžēl, nebrīvības apstākļos prof. Endzelīns nevarēja atkāpties no valdošā krievu uzskata, ka baltu pirmdzimtene atradusies kaut kur Baltkrievijas purvos, tādēļ bijis spiests darboties šai šaurajā perspektīvā, t. i., ņemot palīgā tikai kaimiņu toponimiju un valodas, izskaidrot baltiskošo mūsu dzimtenes vietu nosaukumu izcelsmi. Tomēr mūsu sakari un līdzības tieši ar tālām vietām un seniem laikiem ir tik pārliecinošas, ka daudzos gadījumos jāiedala neapgāžamo pierādījumu grupā. Tā, piem., Bābele (pagasts Zemgalē) ir uzskatāma par nepārprotamu līdzinieci Bābeles senākajam nosaukumam „Bar Bel", t.i. „Dieva vārti". Tupat Kurzemes lienvidr. stūrī ir Bārtas pagasts, kura nosaukums līdzinās vārdam „barta" laku valodā (Kaukazā), nozīmējot sevišķu maizi, ko pavasara svētkos iecep bērniem kā ragaiņa briesmoņa atveidā. Bez tam, Bārta jeb Bagbartu, kā to liecina Strabons, bijusi arī Urartas dieva Chalda sieva. Visiem šiem vārdiem savukārt ir sakars arī ar seno prūšu kara saucienu „baratus", latīņu „Baratrum" (dziļa bedre veļu valstī) un mūsu pašu darbības vārdu „bārt".

Ir zīmīgi, ka daudzu latviešu vietu nosaukumu izcelsmes pēdas mūs aizved tieši Mazāzijā. Tā, piem., nosaukums Engure mums atgādina lielo Sumeras valdnieku Enguru, Vāne — Vānes ezeru un apgabalu Urartā, Babite — Babites pilsētu nairu valstī; Ķekava — Kekovu Līcijā; Idumeja (Vidzemē) — Idumeju jeb Edomu Dienvidpalestīnā; Tirza — Tirzu Palestīnā; Lubāna — Lubanu (tagadējo Nablu resp. Luban otrādi izlasītu) Jordanā; Idu pagasts (Vidzemē) — Idas kalnus pie Trojas un Krētā, Idumu (pilsētu Kārijā) un sumeriešu vārdu „idis" (varonis). Zīmīgi, ka senie indi ar vārdu „idangai" apzīmēja virzienu pa kreisi, bet „velangai" — pa labi.

Šie apzīmējumi lielos vilcienos saskan arī ar āriešu masu virzīšanos no pirmdzimtenes (Vidusjūrā) uz rietumiem; viens āriešu nozarojums idu resp. pašu indu vadībā apgāja Kaspijas un Melno jūru dienvidu virzienā un nonāca Mazāzijā, bet otrs nozarojums — baltu jeb valtu (arī — veltu jeb velšu) vadībā, ejot pa ziemeļu ceļu, vairākumā nokļuva Eiropā. Virzoties arvien tālāk uz rietumiem un ziemeļiem āriešu labais jeb ziemeļu nogrupējums jau Urālu rajonā paklāva un paņēma sev līdz lielas somu - ugru ciltis, kas kopā ar baltiem toreiz piepildīja visu Ziemeļkrieviju. Tas varēja būt tā jau pirms kādiem 6000 gadiem. Protams, daudzi balti aizgāja uz rietumiem pa Dienvidkrieviju un uz ilgāku laiku apstājās Donavas apgabalā.

Ļoti zīmīgi, ka vietu nosaukumi še ir nepārprotami baltiski: upi, kas ietek Azovas jūrā, bagātā zvejas rajona dēļ balti nosaukuši par Donu (duona — maize), bet nonākot pie Donavas, kas agrāk saucās par Istru, tie arī šo upi pārdēvēja gandrīz tādā pašā vārdā — Duonava (Maizes vieta). Šiem nosaukumiem atbilst arī Latvijas vietas nosaukums Baldone.

Protams, mūsu dzimtenē ir arī ļoti daudz vietvārdu, kas uzsveŗ mūsu ciešo līdzību ar to latu dienvidu nozarojumu, kas ar latīņu nosaukumu kļuva par slavenāko nāciju pasaules vēsturē. Piem., Nereta (Latvijā), Nere tum (Italijā) un Nereta (Illurijā); Krimunas un Krimulda (Latvijā) un Kremona (Italijā); Apūle (sena kūru galvaspilsēta Žemaitijā) un Apūlija (apgabals Italijā); Pāle (Latvijā) un romiešu lopkopības dieve Pāle; Salaca (Latvijā) un romiešu jūras dievība Salacia; Ēdole un romiešu ēdināšanas dieve Edole; Cēre atgādina romiešu zemkopības dieves Ceres vārdu.

Sevišķi bagātas radniecības saites varam atrast tiem, samērā nedaudzajiem vietvārdiem, kuŗus mūsu dzimtenē atnesusi viena no slavenākajām āriešu ciltīm — kangi jeb ķeņģi: Kangari (kalni Rīgas apr.), Ķeņģu ciems u. c. Ķeņģi ir bijuši Sumēras valsts nodibinātāji un vēstures secībā devuši valdnieku nosaukumus — kungs un ķēniņš gandrīz visās ģermāņu un slavu valodās. Tie nodibinājuši arī lielu un spēcīgu valsti Vidusāzijā (Kangija) un izpletuši savu ietekmi līdz pat Klusajam okeānam, atstājuši tautas un vietu nosaukumus arī Dienvidkaukazā: Kangar — kalns Gogarenā, kangu cilts un cietoksnis Kangwar Armēnijā u. c.

Iespējams, ka samērā nelielā ķeču cilts, kas pēc senajām kartēm dzīvojusi ar baltiem kaimiņos, dienvidos no Himalajiem, uz Latviju atnesusi tādus vietvārdus, kā Ķēči (pag.), Ķekava un Ķegums, bet doriešu cilts, poči, — Pociemu (Vidzemē).

Alberts Kalniņš

LASĪTĀJU VĒSTULES

APSVEICAMA AKTIVITĀTE, BET...

„Latvija Amerikā" 26. augusta numurā bija publicēts organizācijas BATUN turpmāko nodomu plāns. Tas liecina par aktivitāti, plānā ir arī vairāki apsveicami nodomi, piemēram, citu valstu pārstāvju iepazīstināšana ar baltiešu kultūrāliem sarīkojumiem, radioraidījumu sagatavošana un pārraidīšana uz okupētajām Baltijas valstīm, piemērotas informācijas piegāde Apvienoto nāciju delegācijām u. c. Šos nodomus var vienīgi apsveikt un aicināt tautiešus atbalstīt, tāpat no sirds novēlēt BATUN darbiniekiem sekmes iecerētajos pasākumos.

Apsveicams arī lēmums (ceļā uz sadarbību) respektēt Amerikas latviešu apvienības lūgumu, sākot ar septembri, citām organizācijām nevākt ziedojumus, bet ļaut visu ASV apmērā to darīt vienīgi ALAi, lai gūtu nepieciešamo summu Latvijas dibināšanas 50. gadasvētku atzīmēšanai. Tas gan sarakst BATUN tad arī paziņo, ka pēdējo reizi griežas pie tautiešiem pēc materiālā atbalsta.

Mazliet bālāks jau izskatās pārskats par līdz šim paveikto, kurā arī šai ziņā redzama iepriecinoši pareiza pieeja vairākos virzienos. Bet kontroversāls un, liekas, vairāk propagandai domāts ir nodoms sūtīt delegācijas uz atpalikušajām valstīm, tāpat veids, kādā plāno to darīt. Vispirms jāšaubās, vai šāds pasākums, kas prasītu krietnus līdzekļus, praktiski vispār atmaksātos, vai būs iespējams sagādāt nepieciešamos līdzekļus, vai BATUN rīcībā ir pietiekošs skaits šai darba laukā pieredzējušu cilvēku, kas spētu šādu delikātu misijas uzdevumu veikt.

Apzināti pārprasta, laikam, gan ir izteiktā kritika, ka ar neņiemērotu valodu, toni un pieeju var iegūt vairāk ienaidnieku nekā draugu. Citādi nebūtu apgalvojuma, ka šis „paregojums" izrādījies nepamatots, jo BATUN protesta akcija (vai tad BATUN vien protestēja?) pret Baltijas valstu zelta atsavināšanu Anglijā nav izraisījusi draugu zaudējumu, bet gan iegūts respekts Lielbritanijā, pamatojot šo atzinumu uz dažām britu iestāžu vēstulēm, kuŗas būtībā nekā neizteic.

Ja uzmanīgi sekots protesta akcijai zelta lietā, tad būtu jānāk pie šādiem atzinumiem: Vispirms BATUN aktivitāti, organizējot protesta akciju pret Baltijas valstu zelta atsavināšanu, atzīt, cienīt un respektēt. Tas bija mudinājums visai mūsu nacionālpolitiskajai aktivitātei un lieliku reizi apliecināja, ka ar enerģisku rīcību iespējams gūt līdz šim negaidītus rezultātus. Otrkārt, — ja nu iestādījumu neizprotamā nostāja, ka vienīgi tiem ir monopoltiesības kaut ko darīt vai arī nedarīt nekā, BATUN rīcības dēļ sastāja saņēma mūsu trimdas sabiedrības noraidījumu, no kā, cerams, šie iestādījumi būs kaut ko mācījušies, vismaz to, ka pašu neaktivitāte, jaunu ideju un jaunas pieejas trūkumu nevar aizsegt ar apgalvojumu: „Tikai man ir tiesības kaut ko darīt!" Tādēļ BATUN vadībai nav iemesla atkārtoti, kaut apslēpti, taisnoties, jo — ja bijusi nopietni ņemama kritika, tad vienīgi tai ziņā, ka pamatoti jāšaubās, vai arroganta pieeja kādas valdības rīcības nosodīšanā ir diplomātiska un vai iegūstami draugi, rupji apvainojot kādu tautu. Jebkuŗai respektējamai organizācijai jāapzinās, ka valoda un tonis, kuŗu tā lieto, var būt izšķirīgs ne tikai vienā atsevišķā gadījumā, bet mest ēnu uz visu kopīgo cīņu Baltijas valstu brīvības labā, pat kaitējot citu organizāciju darbam, kaut tās avien visu labi pārdomā, iekām atļaujas kaut ko deklarēt, kritizēt vai prasīt. Ka BATUN rīcība šai ziņā bijusi neapdomīga, tas, laikam, ir fakts, kuŗu, cerams, nevarēs noliegt pat paši BATUN darbinieki.

Lasītājs ASV

★

LATVIEŠU FILATELISTI BALTIJAS PASTMARKAS AKCIJĀ

Latviešu filatelistu apvienības valde nosūtījusi atzinības vēstuli ASV tautas vietnieku nama loceklim Edvardam J. Dervinskim, izteicot pateicību par viņa neatlaidīgajām pūlēm panākt Baltijas valstu dibināšanas 50 gadu atceres pastmarkas izdošanu.

Baltijas pastmarkas pirmieceri ierosināja LFA dalībnieks un pazīstamais filatelijas rakstu autors Valdemārs Grundmanis Indianapolē. Viens no izplatītākajiem amerikāņu filatelijas žurnāliem — „Stamps" ievietojis Grundmaņa aicinājumu amerikāņu filatelistiem atbalstīt Baltijas pastmarkas izdošanu, rakstot mudinājumus savas pavalsts pārstāvjiem ASV tautas vietnieku namā un senātā. Līdzīgu aicinājumu publicējis arī latviešu filatelijas žurnāls „Krājējs", aicinot latviešu filatelistu globālo saimi dedzīgi iestāties par šīs ieceres piepildījumu. Ar līdzīgu aicinājumu Toronto latviešu filatelistu kluba dalībniekiem nācis tā priekšnieks Manfreds Zichmanis.

Latvijas neatkarības pasludināšanas 50 gadu atcerei LFA izdos īpašu piemiņas marku, apgādos kuverti, valstu pastmarku un pastkarti. LFA valde aicinājusi mūsu labāko grafiķi F. Bangi (ASV), gleznotāju J. Soikanu (Vācijā) un mākslinieku J. Deksni (Kanadā) sniegt attiecīgus metus.

Erna Alberinga,
LFA valdes sekretāre

★

LABI PIEMĒRI

Ziņojumi laikrakstos rāda, ka Detroitā, Mineapolē, Bostonā, Indianapolē, Milvokos un, iespējams, arī citās vietās gūti teicami panākumi vēstuļu rakstīšanas akcijās, organizētā veidā sagatavojot nosūtāmās vēstules un izziņojot laiku un vietu, kur tautieši var ierasties tās parakstīt. Vietām noorganizēta arī telefoniska informācijas sniegšana.

Liekas, nav jāšaubās, ka būs maz tādu latviešu, kas neapzinātos, ka Baltijas valstu dibināšanas 50 gadu atceres pastmarkas izdošanai piekrīt ievērojama informācijas vērtība, reizē ar to iespaidos ASV kongresa pieņemtās Baltijas valstu brīvības rezolūcijas (H. C. Res. 416) iedzīvināšanu. Tas viss atklāti parādītu pasaulei, ka ASV nostājušās Baltijas valstu brīvības aizstāvju pirmajā rindā, tāpat atgādinātu, ka Baltijas valstīm nodarītā netaisnība vēl nav izlabota.

Teikto apzinoties, paceļas jautājums, vai šādas jau sagatavotu vēstuļu parakstīšanas akcijas nevarēja noorganizēt arī lielajā skautu un gaidu nometnē, dziesmu dienā Gaŗezerā un citos vasarā notikušajos lielākajos sarīkojumos, kur saradās daudz tautiešu. Ja tas nav darīts, tad vienīgi jājautā mums pašiem sev: kādēļ? Jācer, ka šāda akcija vismaz noorganizēta ASV DV dienās Priedainē, ka par to būs domāts Latviešu biedrību sadarbības centra canāksmē Grand Rapidos. Laika šai ļoti nozīmīgajā darbā atlicis pavisam maz, darīts vēl nav pietiekami, kaut zināms, ka pastmarkas jautājums kongresā sāk gūt atbalstu. Tā nule saņemtā vēstulē deputāts Romans C. Pucinskis raksta, ka arī viņš iesniedzis rezolūciju Baltijas valstu pastmarkas lietā; tāpat saņemti solījumi, ka tuvākajās dienās to darīs arī citi ASV tautas vietnieku nama locekļi. Tas norāda, ka lieta ievirzās līdzīgās sliedēs, kādās bija Baltijas valstu rezolūcijas jautājums, kuŗā ar savu enerģiju un neatlaidību panācām uzvaru.

Ja ikviena organizācija un atsevišķi tautieši tuvākajās nedēļās ziedotu nedaudz laika un darba, mēs varētu gūt panākumus arī pastmarkas jautājumā, jo pašreiz vērojamās pazīmes to rāda. Viss, tātad, atkarīgs no mums pašiem, it sevišķi no tā, vai spēsim runas aizstāt ar aktīvu darbu.

V. Korsts, Čikagā

★

KAM TAISNĪBA?

„Latvija Amerikā" 23. augusta numura rakstā „Vasaras vidusskolu beiguši 25 jaunieši" E. B. min, ka kristīgās jaunatnes kursos Gaŗezerā pieteikti apm. 30 dalībnieki, bet Zs. 26. augusta numura rakstā „Sokrata atzinums vēl spēkā" saka, ka kristīgās jaunatnes dienām „bija reģistrējušies ap 80 dalībnieku". Vai kāds vēlētos un gribētu pateikt daudzmaz precīzāku skaitu? Kāds draudžu darbinieks Gaŗezerā izteicās, ka tieši tuvākie „pagasti" Grand Rapidi un Kalamazū devuši vismazāko dalībnieku skaitu, bet vasaras vidusskolā no šīm kolonijām neesot mācījies neviens. Tā vien liekas, ka jauniešu vairumam par latviešu lietām nav gandrīz nekādas intereses.

Justs L., Grand Rapidos

LATVIJA
AMERIKĀ

71. N-RS. TREŠDIENA, 1967. GADA 6. SEPTEMBRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd. Toronto 4, Ont.; tālr. 531—4533;

Atb. redaktora vietniece — Silvija Ancāne, sasniedzama redakcijā, tālr. 368—3239

Iekšlietu redaktors — Rūdolfs Norītis 1765 Victoria Park Ave., Apt. 307, Scarborough, Ont.; tālr. 759—8076;

Sporta redaktors — Valdis Teteris, 17 Chester Hill Rd., Toronto 6, Ont., tālr. 463—4226.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str.19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa: ASV un Kanadā — par mēnesi $ 1.50; 3 mēn. $4.50; 6 mēn. $ 8.50; par gadu $16.00 Atsevišķa numura cena 20 centu.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā 0 1.60, bet tekstā $ 3.20 — $ 6.40 par 1 collas slejas telpu.

KALEIDOSKOPS

★ Jaunākais no trimdas latviešu grāmatizdevējiem, Daugavas apgāda īpašnieks Georgs Šleiers, 4. augustā kļuvis piecdesmitgadnieks. Viņa 1945. gadā dibinātais apgāds Daugava ar rūpīgi koriģētajiem un tīkami grafiski iekārtotajiem izdevumiem labāko grāmatniecības tradiciju kopšanā ieņem pirmo vietu latviešu trimdas apgādu vidū. Šleiers mēģināja Stokholmā atjaunot žurnāla „Daugava" izdošanu, bet bija spiests to pārtraukt, tāpat kā 1955. gadā laikraksta „Latvju Ziņas" izdošanu. Ja Šleiera vadītais apgāds varējis iztikt bez organizāciju un fondu atbalstiem, tad tas ir jubilāra izcilo kalkulācijas spēju, gaumes un drosmes nopelns.

VALENTĪNE HERMANE

SEVI VISU

STĀSTS

(4. turpinājums)

Tikai vienus Ziemsvētkus Kaija pavadīja mājās, un tad gandrīz visi kaimiņi bija sanākuši vienkopus, dedzināja eglīti, dziedāja. Un tad nāca pārsteigums. Noklausoties bērnu pantiņu skaitīšanu pirms saņēma dāvanas, Kaija, neviena nemudināta, pievienojās bērnu pulciņam un paklusā, bet visiem labi dzirdamā balsī sāka skandēt:

„Šonakt, kad zvaigžņu bari sarmā sāk pār zemi birt,
Debess Valdnieks lejup sūta savu Dēlu ciest un mirt.
Gaidās sastingst visa zeme..."

Tā nebija tikai pantiņa skaitīšana, ak ne! Reizē ar Kaijas izrunātajiem vārdiem atvērās klausītāju dvēseles, drebēja sirdis, krājās asaras plakstos domās par to, kādas ciešanas bija lemtas un nolemtas Dieva Dēlam jau dzimšanas brīdī, un tomēr Debess Valdnieks sūtīja savu Dēlu — ciest un mirt par pasaules grēkiem. Vai Ziemsvētki ir tikai prieka svētki? Tonakt daudzi saprata, ka tie nav tikai prieka svētki. Par Pestītāja dzimšanu varēja priecāties, bet bija arī jāpārdomā, kādēļ Viņš dzima.

Tad Kaija deklamēja par mazo eņģelīti, kas, neviena nepazīts, staigāja pa zemes virsu, un ļaudis atkal saskatījās, nodrebēja. Beidzot Kaija vēl klusākā balsī noteica:

„Un tagad vēlēsim, lai spožās zvaigznes debesīs parāda mums visiem pareizo ceļu..."

Visi nolieca galvas un, katrs savās domās iegrimis, neredzēja Kaijas iziešanu un aiziešanu. Pat Aleksis nebija paguvis Kaijai pastāstīt par savu pieteikšanos dienestā un... Bet tas arī nebija svarīgi.

Dažādas domas tagad vijās Alekša galvā, ejot uz Robežniekiem, kur tāpat necerēja sastapt neviena, bet — lievenē sēdēja saknupis sievietes stāvs, ietinies tumšā, bārkstotā lakatā. Kāda noklīdusi vecmāmuļa? Pie viņas kājām tupēja balts kamoliņš, nerejot un neskrejot Aleksim pretim, tikai paceļot ausis. Saknupušais stāvs nepacēla galvu arī tad, kad Aleksis bija pienācis pavisam tuvu klāt, it kā nu sēdētājai būtu vienalga, vai nācējs ir draugs vai ienaidnieks.

„Vecomāt, vai tīšu prātu palikāt gaidīt razbainiekus?" jautāja Aleksis. Tikai tagad lēni iztaisnojās sēdētājas augums, vēļ lēnāk cēlās stāvs. Viņam pretim raudzījās tā kā pazīstamas acis, bet seja bija sveša, nepazīstama. Tā varētu būt tante Marta, bet — kā viņa gadījusies še? Tieši tagad un viena pati? Bārkstainais lakats bija noslīdējis uz viņas pleciem, un Alekša skatiens apstājās pie sirmajiem matiem. Tumsu nepāršķēla nakts spīdekļi pietiekošā gaismas blāzmā, lai redzētu kaut ko vairāk, bet pēkšņi pašķīrās sievietes lūpas smaidā, un ar viņas ārējo izskatu pavisam nesaskaņēja ne balss tonis, ne arī vārdi:

„Aleksi, tu? Kā tu te gadījies!"

Suns priecīgi luncinājās pie viņu kājām, bet Alekša domas nu bija galīgi izsistas no sliedēm. Vai tas varēja būt? Balss bija Kaijas, bet izskats?

Pēkšņi viņš atcerējās: Kaija vienmēr bija sapņojusi kļūt par aktrisi, šad un tad viņš bija redzējis teātra izrādes miestiņā, kuŗās pazīstams cilvēks pieņēma pavisam nepazīstamu izskatu. Bet tagad Kaija še tādā izskatā? Kādēļ? Kaŗš nebija teātris! Kādu lomu viņa še gribēja spēlēt?

Taču lai kā būtu, pašreiz svarīgāk bija padomāt, kā laikā nokļūt atpakaļ mežā. Vai Kaija vispār ļausies pierunāties nākt līdz? Meitēna prāts tomēr nebija aptumšojies. Viņa gan atteicās nomazgāt muti un pārģērbties ērtākās drēbēs, bet neatteicās tādas paņemt līdz. Tā viņi bija ieradušies slēpnī.

Tur pirmajos mirkļos zēni gudroja, ko darīt ar vecmāmiņu, kuŗai tālākie ceļi noteikti nebūtu pa spēkam, bet kad Kaija, pie sevis smaidīdama, nomazgāja muti, bija vēl sliktāk. Vecmāmiņu visi varēja pieskatīt, izpalīdzēt, bet — jaunam skuķim?

Bija labi, ka gaŗākām pārrunām neatlika laika, jo agrās rīta stundas mieru pāršķēla spalgi šāvieni. Veikli kā kaķi puiši pielēca kājās, paķēra ieročus un, negaidot ne pavēli, ne steidzinājumu, devās Alekša pēdās. Slēpnī palika tikai gaŗais Pēteris, kas iepriekšējā dienā, nelaimīgi pārlecot grāvim, bija izmežģījis kājas potīti, tādēļ skrējienā citiem līdz pašreiz nevarētu turēties.

Gaŗais Pēteris nebija no runīgajiem. Līdz šim Kaija bija paguvusi tikai pavirši ieskatīties mežinieku sejās. Un mežinieku apzīmējums tiem noteikti piestāvēja: bārdām apauguši, noskranduši; apavu vietā, varētu teikt, viņiem bija kājās dubļu pikas. Šādus kaŗavīrus viņa vēl nebija redzējusi un neticīgā izbrīnā ļāva skatienam tuvāk iepazīties ar Pēteri. Puisis, acīm redzami, jutās nelaimīgs, ka nevar sekot biedriem, un sēdēja, muguru piespiedis palielam pelēkam akmenim. Brīžam viņa pirksti ieslīdēja biezo, pagaŗo matu cekulā, brīžiem nolaidās paberzēt pietūkušo kāju. Palaikam viņa labā roka pieskārās savāda izskata ierocim, kuŗa apzīmējumu Kaija nezināja. Šautenei bija gaŗāks stobrs, pistolei daudz īsāks, bet ne pirmajai, ne otrai nebija dīvainā, ritenim līdzīgā pielikuma.

„Kā to daiktu sauc?" jautāja Kaija, norādot uz Pēteŗa šaujamo.

Puisis vai nu nesaprata jautājumu, jebšu neticēja pats savām ausīm. Tikai tagad viņš pacēla skatienu, bet, ja acis ir dvēseles vārti, tad Pēteŗa dvēseli no cilvēkiem un pasaules slēpa biezas uzacis. Redzot puiša apmulsumu, Kaija kļuva drošāka un turpināja:

„Laikam — patšautene vai mašīnpistole? Bet kas īsti un kāda starpība starp vienu un otru, to nudien nezinu. Pasakiet, lūdzu."

Runājot viņa bija pienākusi tuvāk un vērīgi pētīja ieroci. Nu arī Pēterim pavērās mute atbildei:

„Starpība starp patšauteni un mašīnpistoli ir tā, ka mašīnpistole ir īsāka un parocīgāka tuvcīņai, bet nav lielas nozīmes to lietot šaušanai tālāk par 150 metriem..."

Viņa rokas sniedzās pēc ieroča, lai meitenei parādītu starpību, bet pēkšņi labā roka, kas jau bija satvērusi ieroci, atkal atlaidās un neapzināti pieskārās kreisās rokas piedurknei. Tikai tagad Kaija ievēroja, ka puiša kreisā piedurkne nav tikai ieplēsta: zem plīsuma vietas bija kādreiz balts, bet tagad nenosakāmas krāsas pārsējs.

„Jūs... jūs ievainots?" viņas pirksti viegli pieskārās Pēteŗa piedurknei, bet puisis nosarcis atrāvās tālāk.

„Nē, — nav nekas sevišķs, tikai skrambiņa."

Vaigu sārtums norādīja, ka viņam neērti, un arī atraušanās nepārprotami liecināja, ka puisis nevēlas savu „skrambiņu" atklāt. Taču tas Kaiju neatturēja.

„Kas par muļķībām! Vilksim frenci nost un paskatīsimies..."

Un viņas pirksti jau veikli rīkojās gar frenča pogām. Gan Pēteris atpogāšanu neatvieglināja, gluži pretēji, mēģināja jau vaļējās pogas atkal aizpogāt, taču viena neveiklā roka nespēja sacensties ar Kaijas abām. Drīz vien viņš sēdēja līdz jostas vietai kails. Viņa nelaimīgais izskats, laikam, būtu vēl nelaimīgāks, ja nebūtu pievēris plakstus. Tā viņš neredzēja Kaijas spējo saraušanos, kad Pēteŗa kreklā pamanīja sīkus, iepelēkus kustonīšus. Krekls izkrita no viņas rokām, bet, kaut arī ar nepatiku, viņa tomēr to atkal pacēla un pameta mazliet tālāk. Kad Pēteris iedrošinājās atvērt acis, Kaija jau darbojās gar pārsēju, nepaceļot un nenovēršot skatiena no tā, tikai savas domas izteicot vārdos:

„Šķiet, ka te ir strādājis lietpratējs... Jau apdzijis diezgan labi, tikai vienā vietā mazliet struto. Jāpārmaina pārsējs, bet iepriekš jāiztīra." Brītiņu padomājusi, viņa strauji piecēlās. „Pagaidi, es tūlīt būšu atpakaļ." Un jau nākošā mirklī viņa pazuda Pēteŗa skatienam.

Gaŗā Pēteŗa roka sniedzās pēc krekla, taču varēja sataustīt tikai tukšumu. Arī pavēršot galvu uz vietu, kur vajadzēja atrasties viņa drēbēm, neredzēja nekā cita, kā vienīgi frenci. Gaidīšana ilga it kā mūžību, bet vajadzēja vien gaidīt un domāt netīkamas domas, jo kuŗš vīriešu cilvēks gan vēlas rādīt meitenēm kaŗā dabūtās utis? Ne jau tīšu prātu viņš bija iespiedis Kaijas rokās utaino kreklu; tieši otrādi, bija mēģinājis izvairīties, bet fakts palika fakts: kaŗavīra netīrais, kustonīšiem pilnais krekls nu atradās viņas rokās... Un tālāk? Sadomās vēl likt arī bikses vilkt nost, ko tad?

(Turpinājums sekos)

Nora Valtere

Latviešu valod

III

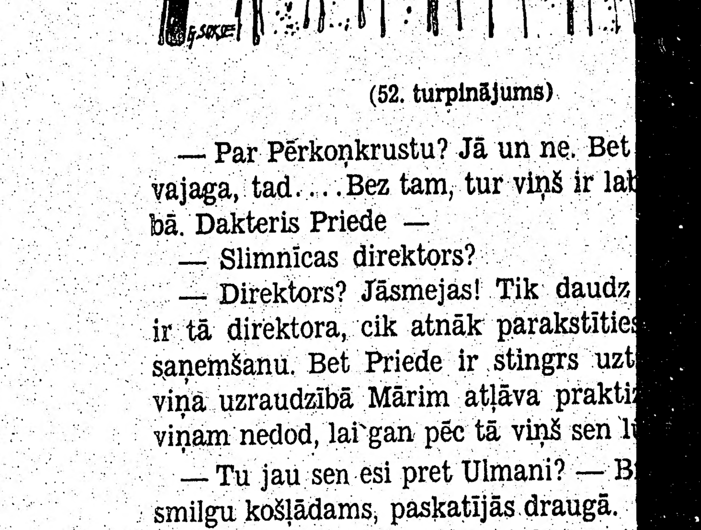

(52. turpinājums)

VIJA
1967. GADA 6. SEPTEMBRIS
AKCIJA TORONTO
lfrēds Vincēls, 508 Palmerston 531—4533;
Silvija Ancāne, sasniedzama redak-
olfs Noritis 1765 Victoria Park , Ont.; tālr. 759—8076;
Teteris, 17 Chester Hill Rd., —4226.
IJA EIROPĀ:
Münster/Westf., Von Einem Str.19
ptus pēc vajadzības īsināt. Ne-glabā, bet uz vēlēšanos sūta at-ka (Kanadā) vai starptautiskais Ar autora vārdu vai iniciāļiem s domas ir rakstītāja personīgs atbilst arī redakcijas viedoklim.
un Kanadā — par mēnesi $ 1.50; n. $4.50; 6 mēn. $ 8.50; par gadu Atsevišķa numura cena 20 centu. nājumu daļā 0.60, bet tekstā — $ 6.40 par 1 collas slejas telpu.

DOSKOPS

nēģināja Stokholmā atjaunot žurnāla „Daugava" izdošanu, bet bija spiests to pārtraukt, tāpat kā 1955. gadā laikraksta „Latvju Ziņas" izdošanu. Ja Šleiera vadītais apgāds varējis iztikt bez organizācijas un fondu atbalstiem, tad tas ir jubilāra izcilo kalkulācijas spēju, gaumes un drosmes nopelns.

mus arī pastmarkas jautājumā, jo pašreiz vērojamās pazīmes to rāda. Viss, tātad, atkarīgs no mums pašiem, it sevišķi no tā, vai spēsim runas aizstāt ar aktīvu darbu.

V. Korsts, Čikāgā

*

KAM TAISNĪBA?

„Latvija Amerikā" 23. augusta numura rakstā „Vasaras vidusskolu beiguši 25 jaunieši" E. B. min, ka kristīgās jaunatnes kursos Gaŗezerā pieteikti apm. 30 dalībnieki, bet Zs. 26. augusta numura rakstā „Sokrata atzinums vēl spēkā" saka, ka kristīgās jaunatnes dienām „bija reģistrējušies ap 80 dalībnieku". Vai kāds vēlētos un gribētu pateikt daudzmaz precīzāku skaitu? Kāds draudzu darbinieks Gaŗezerā izteicās, ka tieši tuvākie „pagasti" Grand Rapidi un Kalamazū devuši vismazāko dalībnieku skaitu, bet vasaras vidusskolā no šīm kolonijām neesot mācījies neviens. Tā vien liekas, ka jauniešu vairumam par latviešu lietām nav gandrīz nekādas intereses.

Justs L., Grand Rapidos

(Turpinājums sekos)

Nora Valtere

Latviešu valodas „dīvainības"

III

Stingri loģiski ņemot, tādas „zemes rakstības" nemaz nav. Bet tikko ieliekam augšējā teikumā „zemes" vietā „valodas" vārdu, varu šim teicienam tikai pievienoties. Patiesi, ja rakstām angliski, tad kā personu, tā vietu vārdi jāraksta saskaņā ar angļu rakstību, bet ja latviski, tad ar latviešu rakstību. Angliski varam rakstīt tikai Shakespeare, New York u.t.t., vai vāciski tikai Goethe, Schiller, bet latviski gan Šekspīrs, Ņujorka, Gēte un Šillers. Tas arī nekādas grūtības nesagādā. Es pati savu uzvārdu angliski vienmēr rakstu „sastindzinātajā" formā — tāpat kā mans vīrs — Valters, bet latviski Valtere. Esmu gan paturējusi arī angliski savu V, gribu iespēju robežās paturēt latvisko rakstību. Ja dažreiz kāds amerikānis uzraksta manu uzvārdu ar W, es pasaku, ka rakstu ar V. Un neviens amerikānis līdz šim nav ne brīnījies par to, nedz mēģinājis mani pārliecināt, ka tā nav pareizi, ka vajadzētu angliskot šo uzvārdu resp., lai es ievērotu „elementāro pieklājību". Acīm redzot, nekā nepieklājīga viņi te nesaskata. Kādēļ tad lai latvieši paši angliskotu savus uzvārdus?

Ka angļu valodas zemēs vairāk tieksme latviešu uzvārdus sastindzināt nekā Latvijā pašā, izriet no tā, ka valoda saskarē ar citām valodām nav nejūtīga pret šo citu valodu ietekmi, gluži tāpat kā cilvēki cits citu dažādi ierosina, iespaido un ietekmē. Ja nu svešās valodas ietekme saskan ar kādas otras valodas īpatnībām, ir labi, ja ne, valoda kropļojas. Okupētajā Latvijā izdotajos rakstos, cik var vērot, ļoti konsekventi lietotas sieviešu dzimtes galotnes sieviešu vārdos. Neapšaubāmi, šai latviešu valodas īpatnībai šai gadījumā zināms atbalsts ir krievu valoda, kuŗā arī ir fleksiblas uzvārdu galotnes. Turpretī angļu valodā šai ziņā nav latviešu valodai labvēlīga. Bet tas jo vairāk ir iemesls mums, savas valodas mīļotājiem un sapratējiem, sargāt arī savas valodas identitāti.

Bez tam: latviešu valoda svešumā nedrīkstētu arī pārāk tālu novirzīties no tās valodas, kas radusies un tiek runāta šīs valodas īstajā dzimtenē. Bez šaubām, arī mūsu dzimtenes valoda, diemžēl, ir pakļauta tagad svešai ietekmei — krievu mēlei. Arī Latvijā latviešiem ir jācīnās par savas valodas tīrību un latviskumu, un esmu pārliecināta, ka latvieši Latvijā to arī dara!

Attieksmē uz īpašvārdu, it sevišķi vietvārdu rakstību, Dr. Karols ieteic, ka „pareizi būtu visus vietu un personu vārdus rakstīt tā, kā tos raksta oriģinālvalodā, iekavās pievienojot aptuveno izrunu". Domāju, ka pareizāk gan darīt otrādi, kā to arī valodnieki ieteikuši un ko līdz šim latviešu valodā arī praktizē: vārdu rakstīt iespējami tuvu oriģinālizrunai un iekavās likt oriģinālrakstību. Tad jau katrs, kas attiecīgo vietu kartē gribēs sameklēt, to arī atradīs.

Vārdus ar mums svešām galotnēm (Toronto, Bafalo, tāpat itāliskos Verdi, Pučini u.c.) varam paturēt ar šīm galotnēm. Principā arī Čikāgu varētu rakstīt ar o galā, bet tā kā šis vārds jau tik ilgu laiku pieskaņots mūsu valodai, nedomāju, ka to vairs vērts mainīt. Saprotams, ar svešu valodu vārdiem vienmēr un visās valodās problēmas ir un būs.

Pirms ķeros pie latviešu valodai īpatā kunga resp. kundzes apzīmējuma lietojuma aiz uzvārda, pieskaršos vēl dažām Dr. Karola pieminētām latviešu valodas „dīvainībām", kas arī ir sakarā ar cilvēku vārdiem. Raksta autors piemin dažus kristībvārdus, kuŗi, „automatiski lokot pēc gramatikas likumiem, kļūst ausij pretīgi un rakstībā neglīti", piemēram, Atis — Aša, Ludis Luža u.t.t., un jautā, vai latviešu valodā nevarētu būt arī izņēmumi.

Šo vārdu izrunas „glītums" vai „neglītums" gan būs personīgas gaumes lieta, bet „rakstības neglītums" man ir neizprotams jēdziens. Ne viens, ne otrs tomēr nederētu par izšķīrēju faktoru šai gadījumā resp. šo vārdu pareizībā. Taču, manuprāt, šo vārdu „nemīkstinātajām" (t.i. nejotētajām, ar „j" nesavienotajām) formām — Ata, Luda u.c. — varētu atrast arī kādu legālu pamatojumu tieši gramatikā. Mums ir tādi vārdi kā „viesis", kam ne vienskaitļa ģenitīvā, ne daudzskaitļa formās šņāceņu nav, tāpat rinda slavisku uzvārdu netiek „mīkstināti" (Janovskis, Levickis). Tādēļ, manuprāt, nebūtu pārkāpums arī šos vārdus „nemīkstināt", sevišķi ievērojot to, ka jotētās formas šajos vārdos praktiski sastopamas tikai vienskaitļa ģenitīvā, (daudzskaitļa formas īpašvārdos praksē tikpat kā neeksistē!), bet „mīkstinātais" ģenitīvs skaņu ziņā parāk atkāpjas no pamatvārda.

Kas attiecas uz tādiem Dr. Karola pieminētiem kristībvārdiem kā Turaidis, Paulis, tad tā nav valodnieku vaina, ja vecāki dod bērniem nepareizus vārdus un tad žēlojas par neglītiem un neērtiem „mīkstinājumiem". Šo vārdu pareizās formas ir Turaids, Pauls, Emīls (ne Emīlis!).

Tāpat labā latviešu valodā ieteicamā un pareizā daudzskaitļa ģenitīva forma no „valsts" ir „valstu", nevis „valšķu", kā apgalvo raksta autors. Pareizi ir jāraksta arī „chirurgs" (nevis ķirurgs), un „oriģināls" arī latīņu valodā, no kuŗas šis vārds nācis, tomēr ir gan ar garu ā! Nav arī gluži pareizs apgalvojums, ka „ir pieņemts latviešu valodā pārņemtos vārdus rakstīt tā, kā tos izrunā-raksta oriģinālvalodā". Ikkatra valoda svešus vārdus zināmā mērā vienmēr pielāgo sev, kaut vai galotņu ziņā. Oriģinālvārda rakstība attiecas galvenokārt uz dažādiem saknes patskaņu garumiem. Tā „fizikas" vārdu, ko pēc krievu valodas parauga vecā paaudze mēdza izrunāt „fizika", bet vācu skolas ļaudis „fizika", tomēr latviski ieteicams rakstīt pēc oriģinālvalodas, šai gadījumā grieķu valodas parauga, kur abi „i" ir īsi, tātad — fizika.

Un nu nonākam pie latviešu valodas īpatnības, kā kunga vai kundzes apzīmējumu lieto aiz uzvārda. Pēc nevalodnieciskiem pietas „loģikas" Dr. Karols domā, ka ģenitīvam ir viena vienīga, t.i. piederības nozīme (tēva cepure), un reizē ar to spriež, it kā Bērziņa kungs nozīmētu kādu Bērziņa priekšnieku, „bosu". Tāpat „kundze" pēc raksta autora domām nozīmētu „priekšnieci". Minēts pavisam neizdevies piemērs, — varot rasties pārpratumi, ja kāds „Pēteris" pieteiktos ārstam un sakot: „Vai daktera kungs? Mana kundze ir slima . . ."

(Turpinājums sekos)

„VARA" JAUNĀ IESTUDĒJUMĀ

AMERIKAS LATVIEŠU TEĀTRA BOSTONAS ANSAMBLIS GATAVOJAS PIRMIZRĀDEI

Pēc vasaras atpūtas ALT Bostonas ansamblis atsācis darbu pie Mārtiņa Ziverta traģēdijas „Vara", kuŗas pirmizrādē 7. oktobrī Bostonā atzīmēs režisora un aktieŗa Reiņa Birzgaļa 40 gadu skatuves gaitas.

„Lugu sagatavojām jau pavasarī," mēģinājumā pastāsta režisors Birzgalis. „Tagad tikai jādod darbam pēdējais slīpējums. Arī skatuves ietērps, kuŗu šoreiz darinu pats, ir gandrīz gatavs; vēl tikai jānokrāso tie," viņš norāda uz prāvu podestu rindu, pie kuŗas pašreiz sapulcējušies draudīgi vīri ar smailiem šķēpiem un apaļiem vairogiem.

— „Joda vīri, sāksim ar jūsu pirmo uznākšanu!" uzsauc režisors, un senās Lietuvas karaļa Mindauga miesassargi nostājas ierindā. — „Iekurt sārtu! Aizdegt lāpas!" skan sardzes priekšnieka Trainaiša (Valfrida Streipa) pavēles.

„Te tūlīt pulcēsies lielkungi, kas ir karaļa draugi, tādēļ ap valdnieku jāstāv divkāršai sargu rindai." Ar šo ironisko piezīmi Ziverts jau lugas sākumā pievērš skatītāja uzmanību varas problēmas risinājumam. Visu bijātais un iekārotais valdnieka tronis nes līdz varas nenovēršamās konsekvences — nedrošību, neuzticību un reizē ar to smagu vientulību. Lugas darbība notiek 1263. gadā Mindauga pilī Varutā, un tēlotie notikumi atbilst vēsturei. Taču cilvēcīgais moments, kas izraisa traģēdiju, ir un paliks aktuāls, kamēr pastāvēs dziņa pēc taisnības, godkāre un tiekšmes pēc varas, atriebības un — mīlestības. Otrs apstāklis, kas padara darbu šodienīgu, atrodams Mindauga politisko manevru izpausmē. Kā Ziverts pats liecina lugas pēcvārdā, viņu saistījušas tieši „tās idejiskās paralēles, kas saskatāmas Mindauga varas politikā no vienas un mūsdienu politisko bloku vadītāju centienos no otras puses".

— „Tatār, paceliet zobenu augstāk, pagroziet to lielīgāk: tas taču paša Čingischana dārgums!" pārdomas iztraucē režisora balss. „Danūte, spraudiet tikai divas saktas; pie pledas jau nāks vēl pakariņi!"

Skatiens pievēršas grezni tērptajam Mindauga pavalstnieku pulkam. Daudz ļaužu. Kā tos visus 21. oktobŗa izrādei aizvedīs uz Toronto?

— „Šodien vēl nemaz nav pilns sastāvs," paskaidro Birzgalis. „Piemēram, Daujāta lomas tēlotājs Jānis Neimanis, kas uz mēģinājumiem brauc no Ņujorkas, bija kavēts ierasties. Bet par Toronto bēdu nav. Neceļojam jau pirmo reizi; gan jau būsim klāt īstā laikā un vietā."

—ae.

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

„Latvju vieglatlēts 1966." Nr. 4, gadskārtējs izdevums latviešu vieglatlētikas statistiķiem un interesentiem, sakārtojuši Ivars Veldre un Gundārs Grīslītis, 44 lpp.

„Mūsu dzīve" Nr. 4, Siguldas pulka piemiņas fonda izdevums, šāgada jūnija burtnīca, sakārtojis Kristps Zommers, 40 lpp.

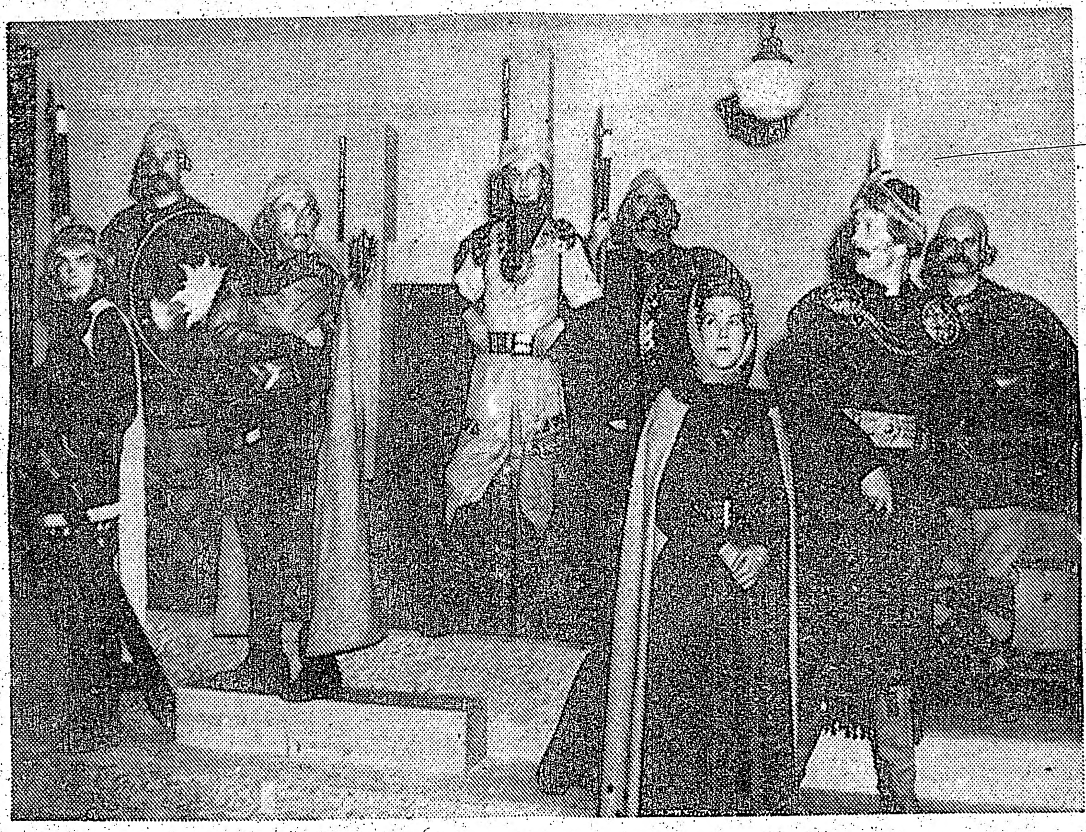

Skats M. Ziverta drāmas „Vara" kostīmu „mēģinājumā": no kreisās — J. Pūce, M. Voldiņš, V. Streips, G. Straumēns, A. Dauge, R. Birzgale, S. Lambergs un A. Vasmanis.

E. Tālmane

VAI ESI REDZĒJIS?

Vai esi redzējis, kā saule uzbur smaidu,
Un roze, pilna brīnumainu gaidu,
Par glāstiem atdod dvēseli?
Tās ilgas ziedoties ir līksmas,
Un gaiss, pilns zieda smaržas tīksmas,
Kā mīlas dziesma plūst uz debesi.
Un ziedu vēsma glauž un rītos rasa margo,
Līdz vējš caur dārzu nopūš largo
Un izdzēš zieda brīnumu.
Vai esi redzējis? Tad klusi:
Ir cita roze atkal uzplaukusi.

Indra Gubiņa

Mākslinieks no Anglijas

Cik labi, ka Toronto ir latviešu mākslas galerija — Bergdona galerija, kur savus darbus var izstādīt ne tikai vietējie latviešu mākslinieki, bet pat pārjūrnieki! Galerijas īpašnieki Alberts un Silvija Bergi jau pagājušā ziemā sāka interesēties par Anglijā esošo latviešu gleznotāju Laimoni Mieriņu, kuŗa darbu reprodukcijas kādreiz redzētas žurnālos „Jaunā Gaita" un „Tilts".

Ziemeļamerikā dzīvodami, mēs maz zinām, kā veidojas un attīstās latviešu mākslinieki Anglijā. Gan redzētas Nikolaja Soikana melnbalto darbu izstādes, dažās grupu izstādēs parādījies arī viens otrs cita Anglijas latviešu mākslinieka darbs, tomēr nav kaut cik pilnīga pārskata par atsevišķajiem māksliniekiem. Tagad varēsim iepazīties ar Laimoņa Mieriņa gleznām.

Laimonis Mieriņš ir mācības spēks Līdsas mākslas kolledžā, kuŗa Anglijā pašreiz ir apmēram tas pats, kas Vācijā kādreiz bija Bauhaus. Rietumu pasaulē ļoti daudzās kolledžās un universitātēs latviešu zinātnieki un mākslinieki saistīti par mācības spēkiem, — lai tikai paskatāmies „Archīva" pēdējā numurā gaŗo sarakstu! Varam patiesi priecāties, ka latvieši ir tik cītīgi un uzņēmīgi. Daļai šis zinātnieka un mākslinieka ceļš bijis vieglāks, dažam grūtāks, bet darbu un uzņēmību tas prasījis no visiem.

Kāds bijis Laimoņa Mieriņa ceļš? Atskatoties jādomā par Bradfordas pelēkajā apkārtnē un dzīvē iemesto jaunieti, kuŗam, kā daudziem turienes latviešiem, savu iztiku bija jāpelna tekstilfabrikā. Vienkāršs fabrikas strādnieks. Tomēr Mieriņš bija jauns, ar alkām pēc zinībām un mākslas. Ļoti nereāls tai laikā likās viņa nodoms — kļūt gleznotājs. Bet ar uzņēmību un pacietību var dažu labu sapni reālizēt. L. Mieriņš vispirms sāka mācīties Bradfordas techniskā institūta vakara kursos figūrālo zīmēšanu, tad iepazinās ar gleznotāju Alfrēdu Kalniņu un viņa studijā apguva reālās glezniecības izpratni, bet vēlāk nedēļu nogalēs brauca uz 280 jūdžu tālo Londonu, kur mācījās pie prof. Valdemāra Tones. Tā laika darbi tad arī bija ‚toniski', kuŗos L. Mieriņš rotaļājās ar dzelteno krāsu un gleznieciskо telpiskumu.

Dzeltenā krāsa Mieriņu fascinējusi jau kopš bērnības. Dzeltenam ir daudz nianšu, variāciju, kuŗas katrā cilvēkā izraisa citādākas izjūtas, un šo izjūtu izraisīšana ar krāsas palīdzību kļuva Laimoņa Mieriņa mērķis. Kad 1958. gadā nomira prof. V. Tone, L. Mieriņš palika bez skolotāja, 1960. gadā iestājās Līdsas mākslas kolledžā, to ļoti sekmīgi beigdams 1964. gadā, iegūstot N.D.D. (National Diploma in Design), glezniecībā, kas automātiski piešķiŗ arī mākslas skolotāja tiesības. L. Mieriņam studiju gadi bija grūti, jo ne visās Anglijas kolledžās atzīst latviešu ģimnaziju beigšanas apliecības, un arī L. Mieriņam līdztekus studijām kolledžā nācās pārlikt visus vidusskolas priekšmetu eksāmenus. Pēc Līdsas mākslas kolledžas beigšanas, izturot lielu konkursu, L. Mieriņu uzņēma Londonas universitātes Goldsmita kolledžas mākslas paidagoģijas nodaļā, kuŗu beidzot iegūst A.T.C. gradu, kas ir augstākais mākslas paidagoģijā Anglijā. Laimonis Mieriņš šo gradu ieguva, un jau 1965. gadā viņu aicināja Līdsas mākslas kolledžā par mācības spēku. Tur viņš strādā vēl tagad.

Laimonis Mieriņš ir arī viens no tiem retajiem latviešu māksliniekiem, kuŗu darbi atrodami vairāku ievērojamu galeriju pastāvīgajās kollekcijās un par kuŗiem angļu kritiķi rakstījuši plašākas atsauksmes. Jāpiezīmē, ka, rakstot par L. Mieriņa gleznām, angļiem allaž paticis atzīmēt, ka viņa krāsu izjūta esot tipiski austrumeiropiska. L. Mieriņš, būdams sava laika un vietas ietekmēts, galvenokārt interesējas par

(Nobeigums 4. lpp.)

(52. turpinājums)

— Par Pērkoņkrustu? Jā un ne. Bet tā kā ārstu vajaga, tad. . . .Bez tam, tur viņš ir labā uzraudzībā. Dakteris Priede —

— Slimnīcas direktors?

— Direktors? Jāsmejas! Tik daudz no Priedes ir tā direktora, cik atnāk parakstīties par algas saņemšanu. Bet Priede ir stingrs uzticības vīrs; viņa uzraudzībā Mārim atļāva praktizēt. Rajonu viņam nedod, lai gan pēc tā viņš sen lūdzas.

— Tu jau sen esi pret Ulmani? — Brunis Leide, smilgu košļādams, paskatījās draugā.

— Es neesmu pret Ulmani, bet pret netaisnību. Un pret to, ka viņš sevi liek bez jēgas slavināt. Kāpēc neviens diktātors nav no šīs vājības brīvs?

— Tāpēc, ka katru diktātoru apjož satelītu bars, kas cita nekā nedara, kā dīc ausīs, kas viņš par lielu vīru. Un ar iestāstīšanu var daudz panākt. Kuē pat saka, ka ar suģestijas palīdzību varot ārstēt organiskas slimības. Bet to taču tu nenoliegsi, ka visa dzīve Latvijā uzplaukst. Saimniecība uzplaukst, bezdarba nav, jaunas skolas, stalti tautas nami, māksla, zinātne — viss iet strauji uz augšu. Atceries, kā bija pirms Ulmaņa. Nedrošība, neskaidrība, taustīšanās bez plāna un īsta mērķa. Ja Zemnieku savienība gribēja celt spēkstaciju, tad zociķi bija pretim, un ja labajā spārnā kāds ierosināja lauksaimniekiem vecuma pensijas, tad centrs domāja, ka tā pienākums visiem spēkiem pretoties.

— Ir jau pareizi, bet. . . .Kur paliek solītās brīvās vēlēšanas? Vai Ulmanis baidās, ka viņu neievēlēs?

— Tautas vairums stāv aiz viņa.

— Šodien. Bet kas būs rīt? Jo ilgāk viņš kavēsies, jo vairāk atklāsies viņa diktātora un cilvēciskās īpašības — un jo vairāk balsu tas zaudēs.

— Bet jo vairāk viņš varēs padarīt. Nevienās mājās nav vairāki saimnieki. Atceries fābulu par līdaku, vēzi un gulbi. Ulmanis tagad saimnieko patstāvīgi un — labi.

— Un svaidās skaļiem saukļiem un iepotē vieglākās galviņās aplamas idejas. Mums maija svinībās runātājs no Rīgas teica tik sparīgu runu, ka pat zāles sienas sarka. Iznāca, ka mēs sakāvuši kā krievus, tā vāciešus, un ka nav pasaulē varenāka bruņota spēka par mūsu armiju.

— Vai tu tā runā vienmēr? — Brunis jautāja.

— Nē. Tikai ar tevi. Bet kādreiz tas jāpasaka.

Viņi savāca makšķeres un soļoja mājup. Pagalmā, uz vienu pusi sasvērusies, lielo piena kannu smagi stiepdama, tiem pretim nāca Erika.

— Te, paturi, — Brunis iespieda Uldim makšķeri rokā un satvēra kannas otru rokturi. — Es palīdzēšu, — viņš teica meitenei. — Vai uz avotu?

Aiz mājas pakalnītē no zemes tecēja avots, un pār to bija uzcelta dēļu būda. Ap avotu pašu bija apmūrēts grods, kuŗā uzglabāja dienas slaukumu līdz nākamajam rītam, kad pienu veda uz pienotavu.

— Neķērās?

Erikas jautājums bija tikpat lieks kā Bruņa; ne pienu vakarā nesa kur citur, ne makšķernieku rokās bija zivis, bet šai vietā un brīdī, kad daba devās pie miera, nevarēja teikt nekā cita, kā tikai to, kas pats par sevi saprotams — un nevarēja arī klusējot cilvēks paiet cilvēkam garām. Te viss bija pats par sevi saprotams, — kāda mūžīga, dziļa ritma nests — ir saules riets, ir migla pār purva gabalu upes krastā, ir piens kannā, un šeit varēja runāt tikai to, kas pats par sevi saprotams un redzams.

— Nē, neķērās. Kāpēc jūs viena cīnāties ap tik smagu kannu?

— Un kāpēc jūs mani sākat saukt par jūs?

Pirmo reizi mūžā Brunis Leide apjuka.

— Kādreiz jau tam jānotiek, — viņš beidzot teica. — Tad jau labāk pie laika.

Pēc vakariņām Uldis, Monika un Brunis apsēdās mājas priekšā uz soliņa. Uz diviem koka bluķiem bija uzlikts biezs, ēvelēts dēlis. Atzveltnes vietā kalpoja vecās istabas sienas baļķi. Aiz rentnieka mājas jumta pašreiz līda mēness ripa. Kaut kur dārza malā grieza grieze. Kaimiņos dzirdēja sievu balsis; tur vēl nebija paguvuši aiznest pienu uz auksto kambari, un kāda rājās, ka viena visu nevarot padarīt. Zemgales līdzenums balsi nesa kā uz delnas.

— Vai dzirdējāt, ka Aivars Avots iecelts par jaunās Industrijas padomes priekšsēdi? — Brunis Leide pārtrauca klusumu.

— Nē, jaunums, — Uldis apvaldīja balsi. Ik reizes, kad kāds pieminēja Avotus, viņam bija jādomā par Ilgu. — Ko jurists zina par industriju?

— Un ko inženieris zinātu par administrāciju un saimnieciskām vai juridiskām lietām? Katrā ziņā Aivaram tas ir lēciens uz ministra krēsla pusi.

— Tas nozīmē, ka tava vecā mīlestība vēl kļūs ministra kundze, — Monika pieskārās vīra elkonim. — Ilga vienmēr sapņoja par augstām lietām. Labi vien bija, ka viņa apprecēja Avotu. Tu viņai tādu karjēru nebūtu sagādājis.

— Vai tas ir pārmetums? — Uldis atbīdīja sievas roku. — Nezināju, ka arī tevi moka godkārības velniņš.

— Kāpēc tu izliecies, ka mani nesaproti? — Monika mierīgi teica. — Tu labi zini, ko domāju par Aivaru un viņa karjēru.

— Un tu labi zini, ka nevēlos, lai tu vienmēr atgādinātu manu kādreizējo mīlestību uz Ilgu. Tā ir bijusi un izbijusi.

Monika neatbildēja. Šādas valodas tiem nebija neparastas; neparastais bija tas, ka tās pirmo reizi notika cita klātienē.

Brunis Leide aizsvieda izsmēķēto papirosu. Straujā kustība pārcirta nepatīkamo sarunu.

— Monika, tu man varētu iedot spilvenu un segu. Un kādu palagu. Zemgales gaiss stiprāks par Rīgas gaisu — sāk nākt miedziens.

— Tu tomēr gulēsi virs ratnīcas? Es tev gribēju klāt mazajā istabā; tur būs vēss un kluss.

— Es jau pirmīt uznesu svaigu sienu.

Jumta paspārnē virs ratnīcas bija neliela telpa, kur dažu labu reizi sienā pārgulēja Birņu viesi, ja istabās visiem nepietika telpas. Brunis pažobeli bija iemīļojis.

— Istabā un gultā es izguļos pilsētā. Uz laukiem ļauj man būt tuvāk dabai.

— Un žurkām, — Uldis smējās. — Pēdējo reizi, kad tur biju uzkāpis, tās skraidīja kā pa sporta laukumu.

— Neapēdīs. Un žurciņām arī jādzīvo.

— Un kā palika ar naktsāķiem? — Uldis atgādināja pirmītējo norunu.

— Lai paliek uz rītvakaru. Prāts nesas uz miegu.

Uldis aizvadīja draugu uz tā guļas vietu. Uz jumta pažobeles telpu veda pie ārsienas pieslietas redeļu kāpnes. Viņi apstājās kāpņu galā; Brunis juta, ka draugs vēl grib ko teikt — un domāja arī, ka zina, kas tam spiež sirdi.

(Turpinājums sekos)

Rīgas cenzori atkal sevi nodevuši

MEKLĒJAM KANADAS LATVIETI S. H., KURAS UZ DZIMTENI SŪTĪTĀ FOTOGRAFIJA NOKĻUVUSI AUSTRĀLIJĀ

Laikraksts „Austrālijas Latvietis" 1. septembra numurā publicējis „stāstiņu (ar morāli) par jaunākajiem notikumiem okupētās Latvijas pasta pārbaudes daļā" resp. atklātu vēstuli Rīgas pasta cenzoriem ar virsrakstu „Biedru kungi, tas ir par traku!", lūdzot mūsu laikrakstu „stāstiņā" ietverto ziņu pārņemt, jo meklējama kāda Kanadas latviete. Labprāt izpildām šo Austrālijas kollēgu lūgumu un sniedzam publicējuma pilnu tekstu.

Dārgie biedru kungi Rīgas pasta cenzūrā! To, ka Maskavas valdīšana jums liek atvērt un izlasīt katru piekto, piecpadsmito, trīsdesmit trešo un astoņdesmito no ārzemēm pienākušo vēstuli, mēs labi zinām, saprotam un piedodam. Galu galā — darbs paliek darbs, kaut vai čekas iestādē. Tas, ka šādas cenzūras pastāvēšana uz karstāko jāapstrīd un jānoliedz, ir skaidrs bez vārda runas. Demokratijai taču cenzūra nepiestāv, bet padomijā, kā Uldis Siliņš teiktu, ir tāda demokratija, ka bail! Tas viss, ar vārdu sakot, būtu augstākā mērā kārtībā, bet kādēļ, biedru kungi, jūs bāžat izlasītās vēstules atpakaļ nepareizās aploksnēs? Tur vairs nav ne demokratijas, ne grafikas! Paskataities, kas tagad iznāk: —

Vakar redakcijā pienāca kādas Melburnā dzīvojošas „Austrālijas Latvieša" lasītājas vēstule, kurā melns uz balta rakstīts tā: „Saņēmu 14. augustā no meitas dzimtenē vēstuli ar fotografiju, kuru te pievienoju. Meita man prasa, kādēļ es viņai esot sūtījusi pilnīgi svešas personas fotografiju, par to vēstulē nekā neminot. Arī es brīnos, kā manā vēstulē varēja iekļūt pievienotā fotografija, uz kuras attēloto sievieti es nepazīstu: savu vēstuli sūtīju no šejienes meitai Ziemeļvidzemē. Varbūt jums ir kāds padoms, ko ar to bildīti darīt? Man tās nevajag." —

Mūsu lasītājas vēstulei pievienota **krāsu fotografija, kurā redzama pusmūža sieviete vēja jakā un brūnās biksēs ar dzeltenu lakatiņu galvā makšķerējam no koka steķiem zilā Kanadas ezerā. Spiningam ir zaļš kāts un sarkana spole.** Uz steķiem pa kreisi redzama aizdzerta alus glāze. Uz fotografijas otrā pusē šāds teksts: **Sirsnīgs sveiciens! Esmu invalids: jau mēnesi kā auklēju divās vietās lauztu labo roku. Rakstu ar kreiso, un tā ir ļoti dumja. Tagad š.m. 5. dienā svinējām Kanadai 100 gadu (jubileju). Būtu daudz ko rakstīt, bet roka nogurst. Citu nedēļu sola noņemt ģipsu. Šodien bija otrais rentgens, saka, ka būs labi. Sūtu jums savu makšķerēšanas foto mums tuvajā ezerā. Visu labu jums abiem! S. H."**

Ar vārdu sakot, biedru kungi, ļoti nepatīkami, ļoti nepatīkami. Jums tur cenzūrā būs bāršanās, pārcelšanas, pazemināšanas, vārdu sakot — nepatikšanas. („Kādēļ jūs, svoloči, nelieciet vēstules pēc izlasīšanas pareizās aploksnēs? Kādēļ jaucat Kanadas vēstules kopā ar Austrālijas vēstulēm? Nu, utkas, atbildiet! A?") Mums savukārt atkal piekrīt nepateicīgais uzdevums sameklēt jūsu nozaudētajai bildei pareizo īpašnieku un adresātu.

Mūsu rīcībā, saprotams, nav ne čekas, ne citu valsts iestāžu. Jāšaubās pat, vai šāds uzdevums būtu pa spēkam kādreizējā Melburnas DV informācijas centra nu jau izputējušajai III nodaļai. Mēs domājam šo lietu nokārtot pavisam vienkārši un atklāti: lūgt Kanadas latviešu laikraksta redaktoru pārspiest mūsu rakstā ievietoto informāciju ar lūgumu **atsaukties tai Kanadas tautietei, kas šogad maijā uz Latviju nosūtījusi augstāk pieminēto makšķerēšanas uzņēmumu.** Tad mēs viņai nozaudēto fotografiju aizsūtīsim, un viņa to varēs uz Latviju sūtīt otrreiz.

Bet tad nu gan, biedru kungi Rīgas pasta cenzūrā, — jokus pie malas: Austrālijas vēstules smuki vienā čupiņā un Kanadas vēstules — atkal savā. Un katru pēc izlasīšanas tūlīt aploksnē iekšā un ciet. Citādi mēs te, medījot jūsu izputināto korespondenci, nemaz pie cita darba vairs netiksim!

Visu taču var darīt, bet tikai tā, lai nepieķer! — „Austrālijas Latvieša" redakcija.

„Latvija Amerikā" redakcijas piezīme: Laipni lūdzam tautieti S. H., par kuras noklīdušo fotografiju augšējā tekstā rakstīts, atsaukties mūsu redakcijai, lai varam tās vārdu un adresi paziņot mūsu Austrālijas kollēgām. Ja tautiete S. H. to atrod par labāku, viņa var rakstīt arī tieši „Austrālijas Latvieša" redakcijai. Mr. E. Dēliņš, Box 23, P.O. Kew, Victoria, Australia.

Latvijas saimnieks . . .

(Turpinājums no 1. lpp.)

sū un devās uz ārzemēm, lai mēģinātu tur kaut ko darīt savas tautas labā, Latvijas ministru kabinets aicināja glābties arī Ulmani, jo apzinājās, ka ārzemēs viņš varētu darīt vairāk tautas un valsts labā, nekā paliekot ienaidnieka varā, tomēr Latvijas gādīgais saimnieks vēlējās palikt savā vietā līdz pēdējai minūtei. Kad sabiedrisko lietu ministrs A. Bērziņš šo ministru kabineta ieteikumu pavēstīja K. Ulmanim, viņš mierīgi atteica: „Velti jūs pūlaties sameklēt argumentus, lai pamudinātu mani atstāt Latviju. Es to nedarīšu. Nevienam es nedošu iespēju teikt, ka Ulmanis bijis ar latviešu tautu tās labajās dienās un pametis to visļaunākā liktena nestundā. Vai es rīkojos pareizi vai ne, par to reiz varēs spriest vēsture. Šai brīdī es rīkojos tā, kā pavēl mana sirdsapziņa. Domāju, ka palikšana ir mans pēdējais pakalpojums, ko es savai tautai varu izdarīt."

Tie ir lieli vārdi, it sevišķi vēl tādēļ, ka šai brīdī Ulmanis jau puslīdz droši zināja, kas viņu sagaida. Un atkal jājautā: cik ir to valstsvīru, kas līdzīgā situācijā nebūtu domājuši par savu drošību un apzināti padevušies liktena varai, lai paliktu ar savu tautu līdz pēdējam brīdim? Un cik no Ulmaņa pretiniekiem un pulgotājiem būtu rīkojušies līdzīgi? Redzot, cik daudzi Ulmaņa pēlēji meklējuši glābiņu ārzemēs, paliek iespaids, ka atbilde uz šo jautājumu lieka. Šai liktenīgajā stundā atteikties no glābšanās iespējas, ko piedāvā ministru kabinets, patiešām var ne tikai liels cilvēks, bet vienīgi tāds, kas visu dzīvi atdevis tautai, nedomājot par sevi pašu.

1940. gada 21. jūlijā pēc dažādiem pazemojumiem čekisti Ulmani apcietināja. Pat šajā savas dzīves vistraģiskākajā brīdī viņš nešaubīgi ticēja Latvijai un par jaunu apliecināja laba saimnieka rūpību, domājot atkal tikai par tautu un valsti, ne sevi. Kad Ulmani čekisti izveda no Rīgas pils, viņš durvju sargam teica: „Mani tagad aizved, bet es ticu, ka Dievs palīdzēs un Latvija būs atkal brīva." Ulmani deportēja uz Vorošilovsku, no kurienes viņa jaunības draugs un viens no nedaudzajiem cilvēkiem, ar kuru Ulmanis sarunās lietoja savstarpēju „tu", kooperātors Hermanis Enzeliņš saņēma pēdējo dzīvības zīmi no Latvijas saimnieka, rakstītu 1940. gada 19. decembrī. Pēc tam noteiktu ziņu par Kārli Ulmani trūkst.

Lielais dzejnieks Edvards Virza, rakstot monografiju par Kārli Ulmani, tās ievadījumā bija teicis: „Šī grāmata daudziem nepatiks, jo tā runā labu par cilvēku, kas daudz laba darījis." Virzas teiktais attiecināms arī uz šo ievadrakstu. Diemžēl.

☆ Brīvprātīgam ārsta darbam Vjetnamā pieteicies Dr. Kurts Liepiņš no Čikagas. Viņš jau devies uz Ben Trē, kur uzlabos medicīnisko aprūpi un darbosies par padomdevēju Kien Hoa provinces veselības departamenta vadītājam.

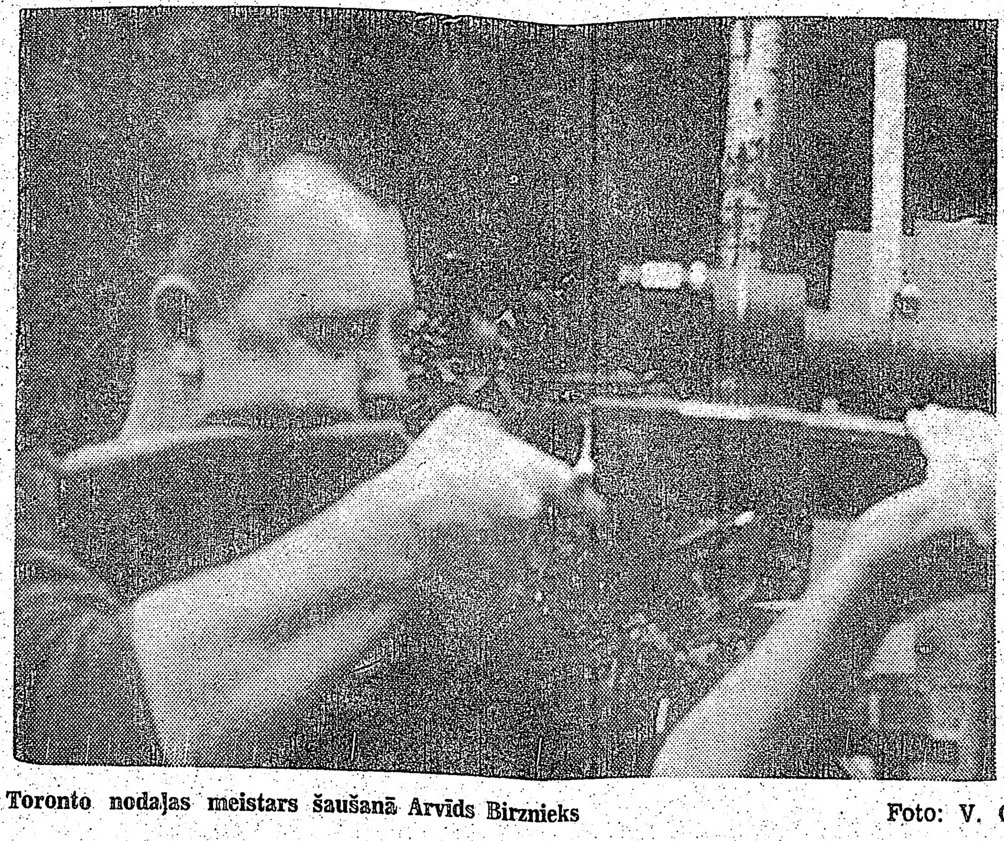

DV Toronto nodaļas meistars šaušanā Arvīds Birznieks Foto: V. Cinis

Divi Kanadas DV sarīkojumi

Tuvojoties rudens sezonai, sabiedriskā dzīve sāk pamazām atkal pulsēt. Lauku īpašumos vasaras sezona gan vēl nav īsti beigusies, notiekot dažādiem izskaņas sarīkojumiem, bet pilsētās organizācijas jau gatavojas jaunai rosībai.

Šai vasaras un rudens maiņas posmā, nu jau kopš vairākiem gadiem, par gadskārtēju sarīkojumu kļuvuši Kanadas DV rīkotie jaunatnes un sporta svētki Sidrabenē. Šogad tie notiks 9. un 10. septembrī un paredzēti plašāki un vispusīgāki nekā līdzšinējie šāda veida sarīkojumi. Kā jau apzīmējums norāda, sevišķa vērība šajos svētkos būs veltīta jaunatnei, kura pati aktīvi piedalīsies arī svētku organizēšanā. Tā kā 9. septembrī jauno mācības gadu uzsāk arī TLB sestdienas skola, svētku rīcības komiteja R. Bultes vadībā noorganizējusi speciālus autobusus, kuri tūlīt pēc stundu beigām skolēnus nogādās uz sarīkojuma vietu, kur vanadzes gādās par bērnu pacienāšanu pirms sacensību un nodarbību sākšanas.

Svētkus atklās 9. septembrī plkst. 1 dienā ar izšķirošo spēli par meistara godu Ziemeļamerikas latviešu futbola meistarsacīkstēs, sacenšoties Ņujorkas DV un Toronto DV vienībām. Sekos dažādas bērnu sacensības un nodarbības, kā arī jauniešu sacensība šaušanā. Šogad pirmo reizi svētku programmā ietilpināts arī šacha turnīrs jaunatnei līdz 18 gadu vecumam. Plkst. 5 pēcpusdienā basketbolā savukārt spēkosies ASV un Kanadas DV jaunatnes vienības. Paredzēta arī sacensība virves vilkšanā un dažādas citas nodarbības. Svētku pirmās dienas nobeigumā plkst. 7 vakarā iedegsies ugunskurs, priekšnesumu koptemats būs „Es esmu latvietis". Kā jaunās, tā vecās paaudzes pārstāvji to demonstrēs nopietnos un jautros priekšnesumos, bet visu ugunskura programmu vadīs Kanadas latviešu skautu iendas pr-ks E. Dāvidsons.

Svētku otra diena, 10. septembrī, sāksies plkst. 10 rītā ar māc. A. Čopa vadītu dievkalpojumu Sidrabenes brīvdabas baznīcā. Pēc tā sāksies sacensības volejbolā, bet vieglatlētikā plkst. 11.30 priekšpusdienā, turpinoties līdz plkst. 3 pēcpusdienā, kad paredzēta uzvarētāju apbalvošana un svētku nobeigums.

Otrs apjoma un nozīmes ziņā ne mazāk interesants sarīkojums notiks 16. septembrī Londonā, kur pulcēsies ASV un Kanadas DV labākie sporta šāvēji, lai pirmoreiz sacenstos abu zemju kopīgās meistarsacīkstēs. Tās risināsies Crumlin Sportsman's Association šautuvē un sāksies plkst. 9 rītā. Šaušanas sacīkšu laikā paredzēta arī sastādīto vienību spēkošanās virves vilkšanā.

Sacīkšu dalībniekiem un viesiem notiks arī draudzības vakars The Panorama Banquet Hall telpās (Oxford St. W., Westown Plaza). Saviesīgais vakars sāksies plkst. 7 vakarā. Tajā paredzēta šaušanas sacensību uzvarētāju apbalvošana, kopīgas vakariņas un deja. Godalgas varēs iegūt arī labākie valša un tvista dejotāji, bet pārējie amerikāņu loterijā daudz dažādu mantu.

Interesenti aicināti saviesīgajam vakaram un kopīgajām vakariņām pieteikties pie šo meistarsacīkšu organizētājas — DV Londonas nodaļas valdes pr-ža T. Zandersona līdz 12. septembrim (tālr. 439—2258 vai 438—4560), vai arī viņam rakstot: 49 Wyatt St., London, Ont., Canada.

R. N.

MĀKSLINIEKS . .

(Pārnesums no 3. lpp.)

krāsu attiecības un mijiedarbes problēmām; ne komerciāli, ne sentimentāli, ne nacionāli apsvērumi viņa darbus neietekmē. Krāsas, kas eksistē kā fizisks fakts, dažādās proporcijās spēj radīt dažādus noskaņojumus, emocijas, un L. Miermiņš kā mākslinieks pievērsies šo emociju izsaukšanai, eksperimentēdams ar dažādām krāsām dažādās proporcijās. Krāsa, ne priekšmets ir glezniecība, un ja L. Mieriņš jūt, ka līnijas krāsu mijiedarbi bremzē, viņš atmet. L. Mieriņš saka: „Krāsu izjūta ir ļoti personīga, un krāsas pašas par sevi — ļoti relātīvas, tādēļ šo izjūtu un relātīvitātes lietošanu — gleznošanu uzskatu par daudz grūtāku lietu, nekā esošo priekšmetu kopēšanu."

Laikā no 13.—30. septembrim Bergdona galerijā Toronto (180 Davenport Rd.) mākslas draugi varēs ar L. Mieriņa gleznām — krāsu relātīvitātēm iepazīties.

Vendias 40 gadu

TĒVIJA, GODS, PIENĀKUMS — VĪRIŠĶĪBA UN PIEMĒRS

Šāgada martā piepildījās studentu korporācijas Vendia 40. pastāvēšanas gads. Vendias dibināšanās saistās ar Latvijas valsts neatkarības pirmo gadudesmitu, kad universitātes klausītavas pildīja kupls studentu skaits, kuri pēc piedalīšanās neatkarības izcīnīšanā kaujas laukā gatavojās akadēmiskās izglītības iegūšanai, lai varētu kalpot savas jaunās valsts izveidošanai miera laika apstākļos. Gadsimta divdesmitajos gados līdzās jau pastāvošajām studentu korporācijām dibinājās jaunas, lai apmierinātu to lielo studentu skaitu, kuri uzskatīja buršu dzīves audzināšanas principus par pozitīvu garantu krietnu Latvijas valsts pilsoņu un disciplīnētas akadēmiskās saimes izveidošanai.

Tā 1927. gada 20. martā 44 Latvijas universitātes studenti Rīgā lika pamatus jau kopš diviem gadiem iecerētajai domai par jaunas korporācijas dibināšanu. Tie bija pirmie vendi, kas korporācijas komānu garantēja pie Selonijas. Vendias krāsas ir zaļš-brūns-zelts, kuras simboliski izteic vendu pienākuma un dzīves jēgas izpratni šādi: zaļš — cerību un pienākumu teic, brūns — tēvu zemes mīlestību sveic, zelts — zeltam līdzīgi lai mirdz mūsu gods. Korporācijas mērķi formulēti devīzēs: „Tēvija, gods, pienākums" un „Virtute et exemplo".

Gadi pēc dibināšanās aizgāja Vendias iekšējās dzīves izveidošanā. Locekļu skaits auga, 1928. gadā nodibinājās filistru biedrība, bet 1930. gada 9. decembrī korporāciju uzņēma Prezidiju konventā. Arī citos akadēmiskās saimes iestādījumos Vendia piedalījās arvien aktīvāk. Tās pastāvēšanas 13 gados korporācijas saime pieauga uz turpat 220 locekļiem. Pad. savienības iebrukums Latvijā apturēja arī Vendias darbību. Aizsaulē un uz tā-

(Nobeigums 5. lpp.)

LNAK padomes . . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

un uzņemsies tās izdošanu, sazināties arī ar ALAs vadību par tās izplatīšanu ASV.

ALAs kultūras birojs paredzējis 1968. gadā organizēt plašu ceļojošo mākslas izstādi, aicinot tajā piedalīties arī Kanadā dzīvojošos māksliniekus. Šo izstādi varētu pārvest arī uz Toronto, ko LNAK valde principā atzina par vēlamu, bet iepriekš noskaidrojamas muitas un citas formālitātes.

No LNAK padomes prezidija 2. vicepr-ža R. Epneŗa Londonā saņemts aicinājums tur notiekošajām internacionālajām dienām 29. oktobrī sastādīt informātīvu referātu par Latviju angļu valodā. J. Mežaks norādīja, ka šādu konspektu varētu izmantot arī citos gadījumos, un valde nolēma aicināt kultūras nozares vadītāju J. Vīksnu rūpēties par šāda konspekta sastādīšanu.

Informācijas nozares vadītājs M. Vāgners ziņoja par paveiktajiem priekšdarbiem brošūras „The Baltic States" izsūtīšanai Kanadas federālā parlamenta locekļiem, universitāšu mācības spēkiem un lielāko arodbiedrību darbiniekiem. Sagatavoti arī paraugi pavadvēstulēm.

Valdes sēdē bez priekšsēža J. Niedras piedalījās viņa vietnieki T. Kronbergs un A. Rāviņš, izglītības nozares vadītājs J. Mežaks, vēlēšanu komisijas pr-dis J. Grodnis un informācijas nozares vadītājs M. Vāgners. R. N.

TORONTO ZIŅAS

⊕ Valodu un literātūras centrs (1303 Queen St. W.) ziņo, ka saņēmis sekojošo latviešu grāmatu krājumu: B. Bičoles „Atrita", A. Brumaņa „Lurda", A. Irbes „Marisandra kaza", A. Ivaskas „Ezera kristības", P. Jēgeres-Freimanes „Cilvēks domā — Dievs dara" un „Es atgriežos pie sevis", A. Johansona „Rīgas svārki mugurā", E. Līva „Vērts bij vīriem satikties", S. Thérése „Kādas dvēseles stāsts", A. Voitkus „Mēs gribam būt mājās", T. Zeltiņa „Antiņš Amerikā cīnās ar sievu un trimdu", tā paša autora sakārtoto „Pašportreti" un A. Zemdegas „Basām kājām". Visas latviešu grāmatas pieprasāmas jebkurā Toronto bibliotēkā.

⊕ TLTA ģimnazijā, jauno mācības gadu uzsākot, par mākslas vēstures skolotāju pieņemts A. Kopmanis, bet literātūras vēsturi pasniegs A. Zemdega. Ģimnazija šogad darbosies Latviešu namā un sāks mācības 8. septembrī. Ievērojot paplašinātās telpas, šogad ģimnazijā būs arī atsevišķa sagatavošanās klase jauniešiem bez latviešu sestdienas skolas izglītības. Tajā uzņems visu vecumu jauniešus, arī latviskās priekšzināšanas nav nepieciešamas. Šogad darbu sāks arī paidagoģiskās klases teorētiskais kurss. Šai klasē uzņems visu vecumu latviešus, un tā darbosies patstāvīgi, neatkarīgi no ģimnazijas apmeklēšanas. Reģistrēšanās, tāpat ģimnazistu vasaras darbu un pēcpārbaudījumu kārtošana 8. septembrī no plkst. 5—6 pēcpusdienā.

⊕ Sakarā ar Rīgas latviešu biedrības, tā sauktās „Māmuļas", 100 gadu jubileju, Toronto latviešu biedrība izgatavojusi īpašas vēstuļu blankas pēc mākslinieka O. N. Grebžes meta, kuras divās krāsās, arī ar pasūtinātāja adresi, var iegādāties par 9 dol. 1000 gab., pasūtinājumus adresējot TLB valdes pr-dim A. Gribustam (15 Linsmore Cres., Toronto 6, Ont.). Biedrība izdos arī īpašu jubilejas grāmatu, kuras redakcijā darbojas V. Upeslācis, J. Briedis un V. Uiska. Grāmatas cena, to pasūtinot iepriekš, paredzēta 10 dol.

⊕ TLB sestdienas skola mācības gadu uzsāks 9. septembrī plkst 10 rītā Džese Kečama pamatskolā (61 Davenport Rd.). Jaunu skolēnu reģistrēšana plkst. 9 rītā.

⊕ Visu latviešu ev.-lut. draudžu kopīgie kapu svētki Jorkas kapsētas latviešu nodalījumā notiks 10. septembrī plkst. 11 rītā, piedaloties visu trīs draudžu ganiem, bet svētrunu šogad teicot māc. A. Čopam. Pēc aizlūguma, ap plkst. 12.15, archibīskaps A. Lūsis iesvētīs pieminekli gleznotājam Jānim Tīdemanim, uz kura atklāšanu lūgti ierasties visi mākslinieka draugi un cienītāji.

⊕ Pēkšņā nāvē 29. augustā miris DV Toronto nodaļas biedrs Kazemirs Arbidāns, tikai 54 gadu vecumā. Viņš vakarā atrasts savā dzīvoklī sabrucis uz grīdas. Aizgājējs Latvijā dienēja robežsargos, otrā pasaules karā cīnījās Latviešu leģiona rindās un aizvadīja gūsta dienas Cēdelgemā. Nelaiķi pēdējā gaitā no Rosar-Morrison bēŗu nama uz Jorkas kapsētas latviešu nodalījumu 2. septembrī izvadīja prāv. Dr. B. Kokins, piedaloties ap 50 izvadītājiem. Goda sardzē pie šķirsta, kas bija pārklāts ar Latvijas karogu, stāvēja DV goda sardze, bet atvadvārdus no DV Toronto nodaļas teica O. Kļavenieks.

⊕ Sekojot DV Toronto nodaļas valdes aicinājumam, iepriekš pieteiktos 100 dol. jauniegūtā nama pārbūvei un iekārtošanai iemaksājuši arī Arvīds Sausiņš, Rūdolfs Jakubovičs, Viktors Jostiņš, Valters Ivans un Otomārs Lins.

⊕ Dainas koris pēc vasaras pārtraukuma mēģinājumus atsāks 11. septembrī plkst. 8 vakarā Sv. Jāņa baznīcas telpās. Kārtējie mēģinājumi notiks katru pirmdienu tai pašā laikā un vietā. Jauni dziedātāji aicināti pieteikties visās balsu grupās.

KANADAS ZIŅAS

LONDONA

⊕ DV Londonas un Kičeneras-Voterlū nodaļu draudzības sacensībā šaušanā 27. augustā J. Kalniņa lauku saimniecībā Londonā šogad pārāki izrādījās kičenerieši, kā uzvarētāji saņemot ceļojošo balvu. Individuāli 1. vietā ierindojās Z. Melderis no Kičeneras, 2. O. Zers no Londonas un 3. A. Pētersons no Kičeneras. — DV Londonas nodaļas izkārtojumā notiks arī ASV un Kanadas DV šaušanas sacīkstes 16. septembrī. Tām jau rosīgi gatavojās abu zemju športa šāvēji. Tai pašā laikā paredzētajām sacensībām virves vilkšanā jau pieteikta DV Toronto nodaļas komanda. R. N.

HAMILTONA

⊕ Vietējā latviešu skola mācības gadu uzsāks 9. septembrī plkst. 10.30 rītā (18 Victoria Ave. S.). Pirmajā dienā mācības paredzēts beigt ap plkst. 1 dienā. Pārbaudījumi notiks pirmajā skolas dienā mācību laikā, bet vasaras darbi nododami līdz plkst. 10.30 rītā. Mācības turpināsies katru sestdienu no plkst. 10.10 rītā līdz 1. 30 dienā pamatskolas pirmajās 4 klasēs, bet pārējās līdz plkst. 14.15 dienā. Pamatskolas kursā mācību priekšmeti ir latviešu valoda, ticības mācība, Latvijas ģeografija un vēsture, latviešu tautas dziesmas, tradicijas un rotaļas, bet ģimnazijas kursā latviešu literātūra, valodas mācība, dzīves mācība, Latvijas ģeografija un vēsture, latviešu mākslas un mūzikas vēsture. Skolēnu ietērps — meitenēm baltas blūzes un tumšzili svārki, bet zēniem balti krekli ar prievīti vai kaklasaiti — ir obligāti visos skolas sarīkojumos. Skolai ir arī savas nozīmes, kuras skolēni var iegādāties par 2,10 dol. Skolas nauda ir 20 dol. par vienu vai pirmo bērnu, bet 7 dol. par katru nākamo. Par šo maksu skolēni saņem mācību grāmatas, Ziemsvētku saldumus un pienu azaidā pārtraukumā.

Māc. E. Pavasars Hamiltonā notikušo 40. gadasvētku dievkalpojumā iesvētī Vendias atjaunoto ģerboni, pie kura stāv korporācijas pašreizējais centrālais prezidijs. Foto: JAK

NTO ZIŅAS

lācis, J. Briedis un V. Uiska. Grāmatas cena, to pasūtinot iepriekš, paredzēta 10 dol.

● TLB sestdienas skola mācības gadu uzsāks 9. septembrī plkst 10 rītā Dzese Kečama pamatskolā (61 Davenport Rd.). Jaunu skolēnu reģistrēšana plkst. 9 rītā.

● Visu latviešu ev.-lut. draudžu kopīgie kapu svētki Jorkas kapsētas latviešu nodalījumā notiks 10. septembrī plkst. 11 rītā, piedaloties visu trīs draudžu ganiem, bet svētrunu šogad teicot māc. Ā. Copam. Pēc aizlūguma, ap plkst. 12.15, archibīskaps A. Lūsis iesvētīs pieminekli gleznotājam Jānim Tīdemanim, uz kuŗa atklāšanu lūgti ierasties visi mākslinieka draugi un cienītāji.

● Pēkšņā nāvē 29. augustā miris DV Toronto nodaļas biedrs Kazemirs Arbidāns, tikai 54 gadu vecumā. Viņš vakarā atrasts savā dzīvoklī sabrucis uz grīdas. Aizgājējs Latvijā dienēja robežsargos, otrā pasaules karā cīnījās Latviešu leģiona rindās un aizvadīja gūsta dienas Cēdelgemā. Nelaiķi pēdējā gaitā no Rosar-Morrison bēru nama uz Jorkas kapsētas latviešu nodalījumu 2. septembrī izvadīja prāv. Dr. B. Kokins, piedaloties ap 50 izvadītājiem. Goda sardzē pie šķirsta, kas bija pārklāts ar Latvijas karogu, stāvēja DV goda sardze, bet atvadvārdus no DV Toronto nodaļas teica O. Kļavenieks.

● Sekojot DV Toronto nodaļas valdes aicinājumam, iepriekš pieteiktos 100 dol. jaunieguīta nama pārbūvei un iekārtošanai iemaksājuši arī Arvīds Sausiņš, Rūdolfs Jakubovičs, Viktors Jostiņš, Valters Ivans un Otomārs Lins.

● Dainas koris pēc vasaras pārtraukuma mēģinājumus atsāks 11. septembrī plkst. 8 vakarā Sv. Jāņa baznīcas telpās. Kārtējie mēģinājumi notiks katru pirmdienu tai pašā laikā un vietā. Jauni dziedātāji aicināti pieteikties visās balsu grupās.

DAS ZIŅAS

skolas dienā mācību laikā, bet vasaras darbi nododami līdz plkst. 10.30 rītā. Mācības turpināsies katru sestdienu no plkst. 10.10 rītā līdz 1. 30 dienā pamatskolas pirmajās 4 klasēs, bet pārējās līdz plkst. 14.15 dienā. Pamatskolas kursā mācību priekšmeti ir latviešu valoda, ticības mācība, Latvijas ģeogrāfija un vēsture, latviešu tautas dziesmas, tradicijas un rotaļas, bet ģimnazijas kursā mācību priekšmeti — latviešu valoda, latviešu literatūra, valodas mācība, dzīves mācība, Latvijas ģeogrāfija un vēsture, latviešu mākslas un mūzikas vēsture. Skolēnu ietērps — meitenēm baltas blūzes un tumšzili svārki, bet zēniem balti krekli ar prievīti vai kaklasaiti — ir obligāti visos skolas sarīkojumos. Skolai ir arī savas nozīmes, kuras skolēni var iegādāties par 2,10 dol. Skolas nauda ir 20 dol. par vienu vai pirmo bērnu, bet 7 dol. par katru nākamo. Par šo maksu skolēni saņem mācību grāmatas, Ziemsvētku saldumus un pienu azaida pārtraukumā.

...alpojumā iesvētī Vendias atjaunoto ...rezidijs. Foto: JAK

DV atbalsta...

(Pārnesums no 1. lpp.)

tradicijas var iegūt lielumu vienīgi tad, ja tās regulāri un neatlaidīgā gribā kopj un demonstrē. Tām jāatbilst visām pamatprasībām, kas liktas DV organizācijas darbības principos. Organizācija augs un pastāvēs, ja visi tās locekļi varēs un gribēs saprast kalpošanas jēgu savai tautai un Latvijas nākotnei.

Valde principā piekrita delegātu sūtīšanai uz Āzijas nāciju pretkomūnistiskās līgas konferenci, kas notiks šāgada oktobrī Formozā. Centrālā valde piešķīra šai vajadzībai 100 dol. un aicināja zemju valdes palīdzēt segt delegātu ceļa izdevumus no Austrālijas.

Tālāk organizācijas augstākā vadība uzdeva Rietumvācijas valdei turpināt invalidu mītnes Bērzaines apsaimniekošanu līdzšinējā garā: rūpēties par lauksaimnieciski izmantojamās daļas apstrādāšanu, paturēt mītni invalidu atpūtas vajadzībām un apsvērt lielās ēkas atjaunošanas jautājumu.

Sakarā ar Latvijas dibināšanas 50 gadu atceres svinībām būtu jāseko ASV DV paraugam, kas jau uzsākuši vākt ziedojumus no visiem saviem biedriem 1 stundas darba algas apmērā šo svinību sarīkošanai. Būtu mēģināms sadarbībā ar citām apspiestajām tautām turpmāk rīkot īpašu apspiesto tautu nedēļu pēc ASV un Austrālijas parauga.

DV respektē un savā darbā atbalsta latviešu trimdas vēlētos centrālos nacionālpolitiskos iestādījumus un Latvijas diplomātiskās pārstāvniecības. Centrālā valde ieņēma arī ārējās informācijas nozares vadītāja A. Tauriņa formulētos DV uzdevumus: visiem iespējamiem līdzekļiem atbalstīt mūsu tautas pretestību komūnistiskajiem apspiedējiem dzimtenē un krievu okupācijas varai, kā arī stiprināt tautas ticību iespējai atjaunot neatkarīgu Latviju; tāpat dažādā veidā vājināma komūnistisko varasvīru apziņa, ka viņi varētu palikt Latvijā uz laiku laikiem.

DV CV nolēma atbalstīt gan materiāli, gan arī ar darbu Brīvās Latviešu Balss raidījumus uz okupēto Latviju. Pirms šī lēmuma valde noklausījās Brīvās Latviešu Balss pārstāvja V. Skultāna ziņojumu. Tajā vispirms bija minēta latvisko cīņas raidījumu nepieciešamība. Tie vajadzīgi cīņas gara stiprināšanai un cerību uzturēšanai. Tie nepieciešami lielākā drauda — pārkrievināšanas atvairīšanai. Ar raidījumiem mēs sasniedzam jaunatni dzimtenē. Pēc raidījumu izbeigšanas no Madrides 1965. gadā bija jāatrod kāda iespēja lielā tukšuma aizpildīšanai, kāds radies nacionālo raidījumu laukā. Jau 4 gadus Čikagā Jāņa Vilciņa vadībā pastāv privāta grupa „Tēvzeme", kas par savu uzdevumu izvēlējusies šādus latviešu nacionālus cīņas raidījumus organizēt. Sākumā tā raidīja divas reizes nedēļā ar krievu nacionālās organizācijas NTS raidītāja palīdzību, bet kopš pērnā gada 15. oktobra, kad šī Čikagas grupa bija apvienojusi spēkus ar līdzīgu grupu Frankfurtē, raidījumi notiek septiņas reizes nedēļā. Raidījums ilgst pusstundu no plkst. 9—9.30 vakarā (pēc Latvijas laika.) Programma parasti ir 10 minūšu gaŗa, to tūlīt atkārto divas reizes. Raidījumi notiek uz diviem īsviļņu gaŗumiem —26 un 46,9 metriem. Abas grupas — Čikagas un Frankfurtes, kas apvienojušās ar nosaukumu „Brīvā Latviešu Balss" — raidāmlaiku no NTS pērk. Nekāda cenzūra vai viedokļu uzspiešana no NTS puses nav notikusi, raidījumi ir pilnīgi brīvi. Pēc šiem V. Skultāna paskaidrojumiem sēdes dalībniekiem nolasīja vairākas vēstules no Latvijas, kuŗas apliecināja ne tikai raidījumu dzirdamību, bet arī to, ka programma atbilst iecerētajai vajadzībai. Valde uzdeva J. Cīrulim, A. Bērziņam un P. Strantem būt palīdzīgiem BLB programmu sastādīšanā.

Pārrunājot jautājumu par DV mēnešrakstu, valde nolēma noskaidrot iespējas šī organizācijas ideoloģijas organa pārcelšanai atpakaļ uz Eiropu, kur iespiešanas izdevumi lētāki. Uzrakstīt manuskriptu atmiņu un dokumentu kopojumam par Latviešu leģionu izteicis gatavību publicists O. Freivalds Zviedrijā. Šis izdevums paredzēts 4 sējumos, kuŗus varētu izdot pakāpeniski līdz 1972. gadam.

Vairāki delegāti izteica savus ieskatus Jāņa Andrupa parāda lietā. DV organizācija J. Andrupam izmaksājusi £ 750 kā avansu par grāmatas „DV 25 gados" sarakstīšanu un iespiešanu. Noruna nav pildīta, bet naudu, par spīti vairākkārtīgiem atgādinājumiem, J. Andrups nav atmaksājis, kaut pagājis jau vairāk nekā gads.

Par nopelniem organizācijas darbā centrālā valde piešķīra 74 biedriem atzinības rakstus un 15 DV nozīmi zeltā.

DV centrālā valde konstruējās šādā sastāvā; priekšnieks V. Janums, sekretārs — A. Bērziņš, kasieris — J. Cīrulis (visi Vācijā), vicepriekšsēdis un ideoloģiskās nozares vadītājs — V. Hazners (ASV), iekšējās informācijas nozares vadītājs — J. Frišvalds, ārējās informācijas nozares vadītājs — A. Tauriņš (abi Anglijā), jaunatnes nozares vadītājs — R. Šmitmanis (Zviedrijā), aprūpes nozares vadītājs — J. Utināns (ASV), kultūras nozares vadītājs — E. Krūka (Kanadā), sporta nozares vadītājs — V. Māliņš (Austrālijā) un vanadžu nozares vadītāja M. Ķeņģe (Anglijā),

V.S.

Daugavas Vanagu organizācijas centrālās valdes sēdes dalībnieki Bilefeldā, Vācijā: no kreisās — V. Svētulis, A. Bērziņš, R. Šmitmanis, V. Janums, Ž. Jansons, J. Cīrulis, J. Frišvalds, V. Skultāns un A. Vilnis.

Atklāts piemineklis Jānim Jaunsudrabiņam

Tuvu pie 200 latviešu no Vācijas, Zviedrijas, Francijas un Šveices, to vidū arī vācu tautas piederīgie, 26. augustā saradās mazajā Rietumvācijas ciemā Kērbekā, Zauerlandē pie tā sauktā Mēness ezera, lai piedalītos pieminekļa atklāšanā 1962. gada 28. septembrī mirušajam latviešu rakstniekam un gleznotājam Jānim Jaunsudrabiņam. Iebraucēji pulcējās pie Plesera viesnīcas, no kurienes gājienā devās uz Kērbekas kapsētu, kur pie ziediem un zaļumiem rotātā kapa, goda sardzē stāvot jauniešiem tautas tērpos, ievadvārdus lielajam brīdim teica Latviešu preses biedrības Vācijas kopas un Jaunsudrabiņa pieminekļa komitejas pr-dis Jānis Sudrabiņš. Viņš norādīja, *ka šo pieminekli cēlusi* visa latviešu trimdas saime brīvajā pasaulē savam vislatviskākajam rakstniekam. Pieminekli iesvētīja māc. Jānis Pīpe no Bilefeldas.

Uz pieminekļa atklāšanu no Zviedrijas bija ieradies arī Latvijas PEN kluba priekšsēdis Mārtiņš Zīverts, kas savā runā cita vidū, pēc Vācijas latviešu laikraksta „Latvija" informācijas, teica:

„Jānis Jaunsudrabiņš nav no tiem, kas mirst, kad dzīves gaitas beigušās. Viņš joprojām dzīvo ar mums un ir trimdinieks tāpat kā mēs. Jo mēs minam svešus ceļus, bet viņš atdusas tālu no dzimtās zemes pakalniem. Jo trimdinieki bijuši un arī būs, kamēr pasaule pastāvēs. Tikai mums, kas paši to piedzīvojam, tā liekas varmācīga netaisnība. Bet vēsture nekad nav gribējusi būt taisnīga pret vājāko pusi, kaut arī tā būtu labākā. Jānis Jaunsudrabiņš allaž mīlējis brīvu gaisu. Tādēļ viņš arī vēlējies atdusēties kaut svešā, bet draudzīgā un brīvā zemē. Jānis Jaunsudrabiņš jau sen sev uzcēlis pieminekli, kas pastāvēs tik ilgi, kamēr vien pasaulē dzīvos cilvēki, kas runās latviski. Un varbūt vēl daudz ilgāk. Šī piemiņas zīme, ko te esam cēluši, viņas vārdam un mākslai nav vajadzīga. Bet tā vajadzīga mums, kas vēl dzīvojam. Un tā būs vajadzīga vēl desmitām un simtām latviešu paaudzēm, kas dzīvos pēc mums. Jo, izkliedēti pasaules plašumā, latvieši meklēs Jāņa Jaunsudrabiņa kapa kopu, lai uz tās noliktu pateicības ziedu. Šī zīme visiem rādīs ceļu. Tā liecinās, ka te atdusas tas lielais latviešu vīrs, kas bez savām daudzajām grāmatām mums atstājis divus lielus svešuma vārdus — Piemini Latviju! Un arī Latvija piemin Jāni Jaunsudrabiņu.

Varam droši minēt, ka nav tālu tas laiks, kad uz šo kluso vietu meklēs ceļu arī latvieši no mūsu dzimtās zemes. Lai arī viņiem šis akmens ir ceļa rādītājs. Mūsu mazā zeme iespiesta starp lielu tautu kolosiem. Tādēļ liktenis mūs allaž piemeklējis ar lielām nelaimēm. Bet lielas personības viņš mums nav noskaudis. Un kamēr tādas būs mūsu mazajai tautai, tā arī dzīvos. Kāds šveiciešu dzejnieks par savu kalnos iespiesto dzimteni teicis šādus vārdus: Mana mazā zeme, tu vari liela augt, bet tikai pret debesīm. — Jo nevienas tautas īstenais lielums nav plašumā, bet augstumā. Spēks un brutāla vara gan brīvu cilvēku var nogalināt, bet nespēj viņu iznīcināt. Gars nav nomaitājams. Grāmatas tikušas dedzinātas daudzkārt — Rietumos un Austrumos, tas notiek vēl joprojām, un tomēr tās nav izdeldētas. Cilvēcību nevar nokaut. Tādēļ arī Jāņa Jaunsudrabiņa grāmatas dzīvo un dzīvos. Viņš nekad nav bijis varas rakstnieks. Savos darbos viņš pievērsies vislielākajam spēkam, kāds ir pasaulē — cilvēkam. Jo varas nāk un iet, bet cilvēks paliks vienmēr. Lai šī piemiņas zīme saka katram — tuvam un svešam: Šeit atdusas Jānis Jaunsudrabiņš, jo viņš vienmēr gribēja būt brīvs."

Vendias 40 gadu

(Pārnesums no 4. lpp.)

lām svešas zemes vergu nometnēm aizgāja vairāk nekā 60 vendu. Vācu okupācijas laikā lolotās cerības par darbības atjaunošanu nepiepildījās, bet atlikušā vendu saime arī šai laikā palika vienota, un buršu gars možs un spraigs.

Darbību Vendia atjaunoja brīvajā pasaulē, kad pēc iecelošanas no Vācijas trimdas nometnēm vendi bija izklīduši pa Eiropu, ASV, Kanadu, Austrāliju, Dienvidameriku un pat Ziemeļafriku. No vendu saimes brīvajā pasaulē bija izkļuvuši tikai 65 locekļi. Skumjais fakts par lielo draugu skaita zaudējumu nemazināja vendu uzņēmību, un atjaunotais darbs vainagojās panākumiem. Vendia atkal aktīvi darbojas Latviešu korporāciju apvienībā, un tās krāsām uzticību zvērējuši jauni locekļi.

Pie Vendias saimes pieder ap 20 Latvijas atbrīvošanas cīņu dalībnieku, no tiem 8 Lāčplēša kaŗa ordeņa kavalieri. Otra pasaules kaŗa laikā daudzi vendi devās uz fronti. Kaujās krituši un bez vēsts pazuduši apmēram 20 vendi. 40 gados Vendia devusi mūsu tautai krietnus akadēmisko profesiju darbiniekus, jo pie tās saimes pieder kupls skaits armijas virsnieku, pazīstami literāti, mākslinieki un arī aktīvi sportisti.

1957. gadā atjaunots Vendias karogs un tagad arī ģerbonis, kuŗu gatavojis koktēlnieks Lēnbergs — Bostonā. Aizvadītajos trimdas gados korporācijai pievienojušies 38 jauni locekļi, bet aizsaulē aizgājis 21. Vendu skaits brīvajā pasaulē korporācijas 40 gadu atceres svētkos bija 85, organizēti kopās ASV, Kanadā, Austrālijā un Zviedrijā, bet atsevišķi locekļi dzīvo Vācijā, Brazilijā un Čīlē. Četros gadudesmitos Vendia latviešu buršu tradiciju garā pildījusi savu pienākumu, audzinot savus locekļus uzticībā devīzei: Tēvija, gods, pienākums.

Atceres svinības notika Hamiltonā, Kanadā, kur darbojas Vendias globālais prezidijs. Svinības iesākās ar svētku dievkalpojumu latviešu ev.-lut. draudzes Kristus baznīcā, kuŗa laikā māc. E. Pavasars iesvētīja korporācijas atjaunoto ģerboni. Pēc dievkalpojuma baznīcas sanāksmju telpās notika svētku akts. Svinības beidzās ar balli Fišera viesnīcā.

A. K.

LĪDZ ŠIM LIELĀKAIS DALĪBNIEKU SKAITS

Šāgada Divreizdivi nometne, kuŗu Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes lauku īpašumā Katskilu kalnos atklāja 26. augustā, sākās ar divām lietainām dienām, kuŗas programmu tomēr netraucēja, jo visas grupas savus plānus ērti varēja veikt pagājušajā gadā uzceltajā nodarbību ēkā. Nometnes dalībnieku skaits ir līdz šim lielākais — 84, par diviem pārsniedzot pērnā gada rekordu. Nometņotāju vidū šogad zēnu gandrīz tikpat cik meiteņu, bet caurmēra vecums nedaudz zemāks nekā iepriekšējos gados, pusei kursantu esot zem 20 gadiem. Dalībnieki ieradušies no visām ASV malām, bet visteicamāk šoreiz pārstāvēts ASV rietumkrasts. Tas mazliet pārsteidz, jo līdz šim pastāvēja bažas, ka, nometnei notiekot Katskilu kalnos, rietumkrasta jauniešiem lielo attālumu dēļ nebūs iespējams ierasties. Tagad pierādījies, ka rietumkrastā par pasākumu ir liela interese, pat lielākā nekā citos ASV apvidos, tādēļ jaunieši nebīstas mērot arī tālu ceļu, lai vairotu latviskās zināšanas Divreizdivi nometnē.

Nometni 26. augusta vakarā atklāja ar iepazīšanās vakaru, kuŗā Bostonas jaunieši uzstājās ar savās mājās jau rādīto Reiņa Birzgaļa vadībā iestudēto Aleksandra Čaka cēlienu „Sirds uz trotuāra". Kursi darbību uzsāka sekojošā dienā ar Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes mācītāja R. Zariņa ievada dievkalpojumu.

L.

Stipendijas studentiem

Amerikas latviešu apvienības izglītības biroja stipendiju komisija informē, ka šai mācību gadā būs iespēja piešķirt vairākas stipendijas latviešu studentiem, kuŗiem tās nepieciešamas studiju turpināšanai vai pabeigšanai.

Stipendijas piešķirs kopsummā par 1675 dol., bez tam vēl nelaiķa Jāņa Štengela un viņa māsas. Lilijas Štengeles piemiņai nodibināto stipendiju 250 dol. apmērā, kuŗa pirmā kārtā domāta jaunu latviešu drāmatiskās mākslas talantu atbalstam. Iepriekš minētajā kopsummā ietelp: 1) Bernharda Klinta nodibinātā stipendija medicīnas studentam vai studentei; šī stipendija ir atmaksājama; 2) inž. A. Jekstes nodibinātā Dzintras stipendija, kas pastāv jau vairāk nekā 10 gadu; 3) 1965. gadā Indianapolē mirūšā inž. Jāņa Alfreda Dzelzīša atstātajā testamentā atmaksājamas stipendijas studentiem brīvajā pasaulē.

Studenti, kuŗiem stipendija nepieciešama, var iesniegt lūgumus ALAs stipendiju komisijai, adresējot tos: American Latvian Association, Inc., 913 Shoreham Building, 15th & H. Sts. N. W. Washington, D. C. 20005 U. S. A.

Priekšlikumus par stipendiju piešķiršanu var iesniegt arī organizācijas un to pārstāvji, tāpat tās var pieprasīt citu valstu un kontinentu latviešu studenti un studentes. Lūgumiem un priekšlikumiem pievienojami dzīves apraksti kopā ar apliecinājumiem par studiju gaitu un sekmēm. Lūgumi un priekšlikumi iesūtāmi līdz šāgada 25. septembrim.

GRAND RAPIDI

● Vienības draudzes kapu svētkus Vudlauna kapu draudzes nodalījumā 27. augustā vadīja un sprediķi teica māc. J. Lazda. Viņš arī iesvētīja kapa piemiņas plāksnes Jozefai Fabianovičai, Natālijai Ginterei, Līzei Martinsonei un Matildei Kārklei. Kapu svētku dievkalpojumu kuplināja jauniešu orķestris J. Sulaiņa vadībā.

V. Z.

Brazilijas baptistu draudžu kongresa dalībnieki Vārpas centra draudzes sēdē: no kreisās sēž — Palmas kopsaimniecības direktors A. Klaviņš, māc. R. Andermanis, māc. V. Krigers, Dr. Forstmanis, Vārpas draudzes mācītājs H. Alnis, „Kristīgais Draugs" redaktors G. Dobelis, māc. A. Arājs, māc. J. Lukašs, Dr. med. A. Kļaviņš un citi delegāti.

Sarīkojumu birums

RUDENS POSMS ŅUJORKAS LATVIEŠU DZĪVĒ

Pēc samērā klusās vasaras Ņujorkas latviešiem septembrī sākas darbīgs posms. Vasaras nedēļu nogalēs latviešus nācās grūti mājās atrast. Daļa bija izbraukusi uz Katskilu kalniem, citi uz jūrmalu, bet gandrīz visiem bija vismaz divu nedēļu atvaļinājums, kuŗu varēja pavadīt pēc savas patikas. Lielākā daļa to izmantoja, lai atpūstos ārpus pilsētas vai dotos tālākos ceļojumos. Vismaz divi Ņujorkas latvieši apceļoja ASV gandrīz divu mēnešu ilgā ceļojumā — redaktors Kārlis Rabācs un pianiste Alise Dzirkale—Cenne. Citiem bija tikai divu nedēļu ceļojums, bet ar katru gadu lielāks skaits dodas uz ārzemēm. Protams, ir arī okupētās Latvijas apmeklētāji.

Pirmais lielākais sarīkojums bija Latviešu kaŗa invalidu apvienības ASV valdes rīkotā loterijas izloze 3. septembrī Rotā, kuŗa atrodas vairāk nekā 100 jūdžu no Ņujorkas pilsētas. Turp tomēr nedēļas nogalēs dodas Ņujorkas latvieši, lai pavadītu laiku lauku gaisā. Izloze bija domāta Brāļu kapu izveidošanai Tannersvilles pilsētiņā. Šī tomēr nebūs īpaša kapsēta, bet tikai nodalījums vietējos amerikāņu kapos.

Tā kā vasarā visi runātāji un sēdētāji ir krietni atpūtušies, bet apspriežamas daudzas svarīgas lietas, tad nedēļā jau pēc minētās izlozes nolikts labs skaits dažādu sēžu. Luterāņu draudzei paredzēta ne tikai valdes sēde, bet arī dažādas novadu, dāmu un citu komiteju sēdes vai apspriedes. Ņujorkas organizāciju padome lems par sabiedriskā darbinieka Dr. P. Norviļa jubilejas rīkošanu, kas notiks 9. septembrī viesnīcas Barbizon Plaza telpās. Organizāciju apvienība 7. septembrī lems arī par ziedojumu vākšanu Latvijas dibināšanas 50 gadu atzīmēšanai, ko organizē ALAs vadībā.

Bērnu svētki Salas baznīcā notiks 10. septembrī. Plašajā īpašuma pagalmā paredzētas dažādas nodarbes mazajiem, bet lielie varēs izklaidēties pie atspirdzinājumu un izložu stendiem, jo būs arī bazārs.

Nedēļu vēlāk notiks Ņudžersijas dāmu komitejas sarīkojums Irvingtonā ar mūzikāli humoristisku priekšnesumu virkni, bez tam vakariņas, deja, boles galds un gleznu izloze.

Daugavas Vanagu apvienība beigs savu 14. jūnija ziedojumu vākšanas akciju ar piecu Ņujorkas gleznotāju darbu izlozi 23. septembrī, kad notiks pirmā rudens posma mēneša sanāksme. Tikai dienu vēlāk paredzēta otra izloze, ar kuŗu Ņujorkas ev.-lut. draudzes ziemeļu rajons pabeidzis līdzekļu vākšanu baznīcas izdaiļošanai, izlozējot 1000 dol. krāšanas zīmi un citus laimestus. Jonkeru baznīcas sarīkojumu zālē 24. septembrī dāmu komiteja organizē Miķeļa tirgu ar dažādiem latviskiem ēdieniem un dzērieniem, ar izlozi un bazāru, ar grāmatu un daiļamatniecības izstrādājumu stendiem.

No 13. — 15. oktobrim Jonkeru baznīcā notiks LELDAAs austrumu apgabala mācītāju un draudžu darbinieku konference, kuŗā ieradīsies arī archibīskaps A. Lūsis no Toronto, bet vadīs prāv. K. Birznieks. To rīko Ņujorkas draudzes ziemeļu rajons. Darba kārtā referāti, pārrunas un vēlēšanas, bet 14. oktobra vakarā draudzes vakars ar mākslinieku piedalīšanos.

Oktobra pēdējās nedēļas nogalē paredzēta mākslinieces Margaritas Kovaļevskas gleznu izstāde Jonkeru baznīcas sarīkojumu zālē, kuŗu kārto Latviešu preses biedrība. Izstādi varēs apskatīt arī pirmās novembra nedēļas nogalē.

Teātra izrādi ņujorkieši pirmo reizi rudens posmā varēs redzēt 11. novembrī Bruklinas mūzikas akadēmijas zālē. Izrādīs Zīverta lugu „Vara" Reiņa Birzgaļa režijā. Šī būs viņa jubilejas izrāde, ar kuŗu pēc pirmizrādes Bostonā apceļos austrumu piekrasti.

Ņujorkiešiem var rasties grūtības ar piemērotas zāles sameklēšanu teātra izrādēm. Parasti tās notiek mūzikas akadēmijas zālē Bruklinā, kuŗā ir mazliet vairāk nekā 1000 vietu. Īres maksa ir mērena, pieņemamas arī nokļūšanas iespējas uz izrādi, bet šo namu pašreiz pārbūvē un pielaiko apkārtnei un apstākļiem. Akadēmijai ir arī jauns direktors, un pēdējās teātra izrādes sarunāšana prasīja daudz vairāk laika un pūļu nekā agrāk. Parasti izrāžu rīkotāja ir DV apvienība, kas sākusi raudzīties pēc jaunām telpām. Jau apskatītas vairākas vidusskolu zāles, kā arī divas koledžu sarīkojumu zāles. Tās būtu piemērotas izrādēm, bet ir grūtības ar iepriekšēju biļešu izplatīšanu vai vietu rezervēšanu. Viesnīcu zāles izrādēm nav piemērotas, vai arī par mazām. Ja mūzikas akadēmijas zāli vairs nebūs iespējams īrēt, atliks tomēr samierināties ar citām, mazāk piemērotām telpām.

V. I.

Baptistu kongress Vārpas kolonijā

Brazilijas latviešu baptistu apvienības 18. kongress šogad notika Vārpas kolonijas centra draudzē. Atklāšanas aktā piedalījās vairāk nekā 500 dalībnieku, sarodoties no visām Brazilijas vietām, kur vien dzīvo latvieši, kuŗiem mīļa mūsu valoda. Atsevišķās draudzes uz kongresu bija sūtījušas 85 delegātus. Tos visus Vārpas centra draudze uzņēma bez maksas, rūpējoties arī par viesu atvešanu no 7 km attālās Tupana dzelzceļa stacijas, dodot naktsmājas un paēdinot. Kongresu vadīja apvienības priekšsēdis māc. A. Arājs, bet atklāšanas runu teica Dr. med. A. Kļaviņš no Riodežaneiras.

No A. Arāja sniegtā darbības pārskata izrietēja, ka apvienības darbs pērnā gadā paplašinājies, ienākumi vairojušies un pieņemts jauns darbinieks Rinkonas misijā Bolivijā — Jānis Arājs no Kanadas, māc. A. Arāja brālis. Darbības gadā sarīkota latviešu draudžu svētdienas skolu skolotāju konference Nova Odesā, kā arī izdota J. Kronlina grāmata „Dieva Druva", kuŗā apskatīts baptisma sākuma laiks Latvijā, raksturojot arī dažus elementus latviešu zemnieku cīņā ar vācu muižniecību pagājušā gadsimtā. Apvienības galvenais kasieris māc. K. Strobergs sniedza kases pārskatu: pērnā gada apgrozījums sasniedzis milzu summu — 38 milj. kruzeiru (veco), atlikums 7 miljoni.

Konference noklausījās misijas darbinieku ziņojumus no dažādiem Brazilijas iekšmisijas novadiem un arī Rinkonas misijas Bolivijā. Šie ziņojumi liecināja par lielo garīgo tumsu, kāda pastāv vēl mūsdienās un ar kuŗu jācīnās misijas darbiniekiem, kas prasa lielu pašaizliedzību un pūrēšanos. Sekoja atsevišķo draudžu ziņojumi. Apvienībā ietelp 7 latviešu draudzes ar vairāk nekā 1200 locekļiem, bērnus neskaitot. Lielākās pašreiz ir San Paulo pilsētas un Nova Odesas miesta draudzes, kuŗām abām līdzīgs locekļu skaits — 328. Lielākais kases apgrozījums gan ir vienīgi Sanpaulo draudzei — vairāk nekā 21 milj. veco kruzeiru. Māc. Gunārs Tiss, tikko atgriezies no ceļojuma pa ASV un Kanadu, pastāstīja savus braucienā gūtos iespaidus, kā arī sniedza referātu par evaņģelizācijas darbu.

Par apv. padomes priekšsēdi jau 8. reizi ievēlēja māc. A. Arāju, par viņa palīgu māc. A Ceruku, kasieri māc. K. Strobergu, viņa palīgu Dr. Ž. Sproģi, sekretāru māc. G. Dobeli, viņa palīgu V. Krīgeru, padomes locekļiem J. Lukašu, A. Kļaviņu, H. Alni, N. Kvašu, K. Grigoroviču un R. Andermani; koŗu lietas pārzinās G Tiss, bet par padomes goda locekli izraudzīja Rinkonas misijas direktoru A. Eichmani.

Katru vakaru notika garīgas celsmes sapulces, kuŗās runāja kongresa delegāti, mācītāji, dziedāja kongresa kopkoris ap 100 balsu sastāvā, bija arī solodziesmas un mūzikas priekšnesumi.

Piezīmējams, ka Vārpas kolonijas draudzi vada māc. Hugo Alnis, kas 1912. gadā Rīgā beidzis latviešu baptistu semināru un ieradās Brazilijā no bēgļu nometnes Vācijā.

J. Putniņš

P I E M I N E K Ļ I
Igauņu uzņēmums YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7 (starp Eglinton un Davisville).
Tel. 487—2147, vakaros 447—1206.
Kvalitātes darbs un eiropiešu meti.

KANADAS BAZNĪCĀS

TORONTO

LŪDZU, KLAUSIETIES
Toronto Latviešu misijas radio raidījumu 12. GADA GĀJUMĀ
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētdienu, no pl. 10,30—11
OŠAVAS CKLB raidītājs (vilnis 1350).
Informācija: tālr. Toronto 261—4218.

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 767-2310. Sv. Jāņa draudze, tel. 921-3327, 200 Balmoral Avenue, Toronto 7.

Māc. A. Cops, 70 Scarboro Rd., Toronto, Ont., tel. OX 9—3331, Sv. Andreja draudze, tālrunis 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 2.

10. septembrī, pl. 11 dienā visu trīs Toronto latviešu draudžu kopīgie kapusvētki Jorkas kapsētas latviešu nodalījumā.

17. septembrī, pl. 3 pēcpusdienā emer. archibīskapam K. Kundziņam veltīts piemiņas dievkalpojums Sv. Andreja baznīcā, piedaloties draudzes korim.

Māc A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. PL 7—2739.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave.

10. septembrī plkst. 11 Kapu svētki Toronto latviešu kapos.

17. septembrī, plkst. 2. pēcp. dievkalpojums un svētdienas skolas sākums Sv. Barnaba baznīcā. Sprediķos viesis prāv. Dr. V. Sanders no Vācijas.

24. septembrī, plkst. 2 pēcp. Pļaujas svētku dievkalpojums ar dievgaldu. Pēc dievkalpojuma draudzes vakars baznīcas zālē.

HAMILTONA

Māc. E. Pavasars.

Hamiltona, Latviešu ev. - lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave. South.
dievkalpojums.
10. septembrī, plkst. 5 p.p.

LONDONA

Māc. J. Prauliņš — 83 Martindale Rd., St. Catherines, Ontario. Tālr. 685—3180.

Londonas latviešu ev.-lut. draudze. Trisvienības lut. baznīcā, Oxford un Colborne St.

10. septembrī plkst. 1.30 pēcp. dievkalpojums. Māc. J. Prauliņš.

SV. KATRĪNAS

Sv. Katrīnu latviešu ev.-lut draudze Kristus lut. baznīcā, 140 Russel Ave.

17. septembrī, pl. 3 pēcp. dievkalpojums. Māc. J. Prauliņš

NIAGARA

Niagara Falls (Ont.) latviešu ev.-lut. draudze anglikāņu Sv. Jāņa baznīcā 580 Portage Road

MONTREALA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Ave., Montreal 28 P. Q. Tel. HU 9—3224.

Montrealas latviešu ev. - lut. Trisvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4845 Marcil Ave.
10. septembrī dievkalpojums plkst. 1.30 p. p. baznīcā.

Prāv. Viesturs Sēfers, 471 Coolbrook Ave., Montreal 29. P. Q. Tel. 484—8394. Sv. Pāvila ev.lut. latviešu draudze Montreālā.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 364 Pleasant Pk. Rd.; tel 733-3906, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pētera lut baznīcā 400 Sparks ielā
27 augustā dievkalpojums

TORONTO BAPTISTU

draudzes dievkalpojumi svētdienās plkst. 4 p.p. un trešdienās plkst. 8 Bībeles vakari Walmer Road baznīcas telpās.

TORONTO MISIONE

Toronto latviešu misiones kārtējie dievkalpojumi notiek sestdienās, plkst. 8 vakarā — 106 Dorset Road, Scarboro. Stop 19.

„Sauciens no Golgātas"

Radioraidījumi katru svētd. pl. 2.45 p.p. uz viļņiem 1270. Adrese: P.O. Box 285. Station „K" Toronto 12, Ont.

ASV BAZNĪCĀS

ČIKAGA

Latviešu ev.-lut. baznīcas Sv. Pāvila draudze — 1648 So. 11 th Ave., Meivudā.

Čikagas latviešu ev.-lut. Ciānas draudze. 5015 W. Ferdinand St.
7. septembrī plkst. 8 v. latviešu radio pusstundā Ciānas draudzes dievvārdi. Radio WOPA FM 103.

AURORA (ILL.)

420 Dawners Place, Mūsu Pestītāja baznīcā.

ANN ARBORA

Dievkalpojumi Redeemer lut. baznīcā 1386 Pauline Blvd.

DETROITA

Sv. Pāvila ev.-lut. draudzes dievkalpojumi notiek katru svētdienu plkst. 12.30 Holy Trinity ev.-lut. baznīcā, Maxwell un E. Warren Avenues, pie Van Dyke. Turpat plkst. 11 notiek Latviešu skola un bērnu dārzs. Baznīcas, skolas un grāmatu galda tālr. WA 2—2248. Māc. V. Līventāls tālr. WE 3—9326.

BOSTONA

Bostonas latv. ev.-lut. Trisvienības draudze. Māc. K. Kampe, 4965 Washington St., Apt. 201, West Roxbury, Boston, Mass. 02132, telef. 327—5733. Dievkalpojumi notiek katru svētdienu pl. 11 rītā draudzes baznīcā 41 Highland St., Roxbury.

KLIVLENDA

Klīvlendas latviešu ev. - lut Miera draudzes dievkalpojumi Zion luterāņu baznīcā, 2062 E. 30. ielas un Prospect Ave. krustojumā. Mācītājs K. Sautiņš, 3625 W. 214th St. Fairview Park, Ohio, 44126.

BURLINGEMA. (KAL.)

Burlingemā, Lutheran Church Santa Rosa, Betlemes baznīcā, Tupper ielā 723.

OKLANDE

Centrālā luterāņu baznīcā, 215 Ridgeway Ave.

SACRAMENTO

Sakramento, Sv. Krusta ev.-lut. baznīcā, 45 un H ielā.

LOSANDŽELOSĀ

Dienvidkalifornijas latviešu draudze—2450 Griffin Ave., L.A. Cal. 90031, draudzes tālrunis CA-59403, māc. E. Caune, tālr. PO - 98679.

KALAMAZŪ

Sv. Jāņa ev.-lut. latv. baznīca — 122 Cherry Hill Dr., Kalamazoo, Mich, 49007.

L A I K R A K S T A
„LATVIJA AMERIKĀ"
atsevišķi numuri
dabūjami Toronto
latviešu veikalos.

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
491 College Street, Toronto 4, Ont.
Lūdzu sūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ
līdz .... uz .... mēnešiem uz šādu adresi:
Mr., Mrs., Miss. ....
Adrese: ....
....
Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $..................
.... abonementa uzsākšanai/pagarināšanai
(Nevajadzīgo svītrot)
Paraksts ....
Abonēšanas maksa: $1.50 par 1 mēn., $4.50 par 3 mēn., $8.50 par 6 mēn., $16.00 par gadu.

ATVADU MALTĪTE
Atstājot vasaras mītnes, daudziem jāatvadās arī no saviem meža draugiem ar kādu gardāku kumosu; vāverei tāds, protams, ir rieksts. Foto: J. Ligers

VESELĪGAIS „LATVIEŠU APRIŅĶIS"

KĀ PIEDZĪVOT 100 GADU ILGU MŪŽU?

Šogad Kanada atzīmē savu 100 gadu konfederācijas jubileju, bet tās iedzīvotājs Kārlis Lamlejs bija jau 6 gadus vecs zēns, kad Kanada kļuva par valsti. Viņa „recepte" 106 gadus ilgam mūžam ir ļoti vienkārša: zoss tauki, minerāleļļa un terpentīns, ieņemot šo jaukumu pa vienai tējkarotei. Lamlejs 18. augustā svētīja savu 107. dzimšanas dienu. Līdzšinējos 106 gados viņš nekad nav meklējis ārsta palīdzību un nekad nav bijis slimnīcā, nekad nav apaukstējies, nekad nav bijis arī precējies.

Ar lielu mīlestību Lamlejs rīta pusē kopj savu dārzu, kurā audzē kukurūzu, pupas, zirņus un tomātus. Atgriezies istabā, viņš iemīļotajā krēslā izsmēķē savu pīpi.

„Es nekad nenoliekos miegam dienas laikā," izteicies simtgadnieks. „Biežiem tikai apsēžos un padarbojos ar savu pīpi. Diena ir strādāšanai, nakts — gulēšanai."

Pārdodot savus dārzeņus, viņš iegūst naudu tabakai un citām dzīves vajadzībām, piemēram, terpentīnam un minerāleļļai. „Strādājot," viņš paskaidro, „nekad neesmu iemantojis kādas krikas vai sāpes. Es strādāju dārzā katru dienu."

„Viņš mīl šo dārzu," apstiprina brāļa meita. „Viņš vienmēr tur pastrādā dienā, bet, kad Kičenerā notika simtgades jubilejas parāde, aizbrauca turp vaļējā automašīnā."

Lamlejs apmeties uz dzīvi Četamā (Chatham), Ontario provinces pašā dienvidrietumu stūrī, tikai apm. 50 jūdžu no Detroitas, kur nesen trakoja nēģeri, dedzinot un laupot, un kurp no Kanadas puses steidzās palīgi apdzēst lielos ugunsgrēkus. „Rasu naids ir briesmīga lieta," saka simtgadnieks. „Es dzīvoju Detroitā kādu laiku. Melnajiem ir straujš temperaments, tādēļ jābūt uzmanīgam sarunās ar viņiem."

Uzticīgākais draugs Lamlejam ir vācu aitu suns Džekijs. Tas pirms dažiem gadiem savam saimniekam izglābis pat dzīvību, kad pie viņa ielauzušies trīs bruņoti laupītāji.

Sava mūža lielāko daļu Lamlejs nodarbojies kā zemkopis Darhemā (Durham), kas pieslēdzas t. s. latviešu apriņķim, kur viņš 1860. gadā arī dzimis. Kā tagad centīgie latviešu farmeri, viņš toreiz vasarā cēlies plkst. 4 rītā un dažas dienas strādājis līdz pusnaktij. „Tagad gan ceļos ļoti vēlu — tikai pulksten sešos," piemetina garā mūža dzīvotājs. „Rītos ieturu brangas brokastis — bekonu ar olām, ābolu ievārījumu un grauzdētu maizi, tad eju dārzā strādāt."

Pēcpusdienās Lamlejs mīl garākas pastaigas, arī ziemā, nekad nevalkājot biezāku apģērbu par lietus mēteli. Viņš lasa laikrakstus katru dienu un vēl joprojām dzīvi interesējas, kas notiek pasaulē un ap viņu.

„Cilvēks tagad cenšas sasniegt mēnesi. Kas no tā visa iznāks?" Lamlejs jautā. „Viss, kas augšā, pieder Dievam, ne mums. Gaisā tiek sašauts tik daudz eksplozīvu vielu! Kas mums tagad vairs par vasaru? Pārvērtušies arī cilvēki. Jaunie audzē garus matus un bārdas. Arī manās jaunās dienās darīja to pašu, bet toreiz mums nebija frizieru. Cilvēki tagad arī par daudz ēd. Es ieturu tikai brokastis un vakariņas, bet neko starplaikos, uzkūpinot tikai pīpi."

Uz jautājumu, kā ar meiteņu īsajiem svārkiem, Lamlejs atjautā: „Minisvārki? Tie pavedina uz nerātnībām. Esmu tos redzējis tikai līdz gurniem! Meitenēm tagad nav vairs nekāda respekta pret sevi. Bet tas tā ilgi nepaliks, svārki kļūs atkal garāki. Mana māte valkāja svārkus līdz potītēm, un tā tas būs atkal."

—rs

★ Šachists Olģerts Bergmanis Melburnā pārspējis Austrālijas šacha čempionu Dagu Hamiltonu Melburnas šacha kluba meistarsacīkstēs. O. Bergmanis uzvarējis ar 12,5 punktiem šajā turnīrā piedalījies vēl latviešu šachists A. Teters, E. Mālītis un K. Raipalis.

PĀRSŪTĀM
naudu uz
LATVIJU
US $10.- pret 9 jauniem rubļiem. Sūtīšanas izdevumi $3.50 līdz $35.-, pārējām summām 10%. Saņemšana 14—21 dienu laikā. Sūtījumi apdrošināti.
DV SAINIEŠU NODAĻA,
491 College St., Toronto 4, Ont.

NODODAMS
ĪPAŠUMĀ
2 g. vecs kaķītis.
Zvanīt
447—4400, Toronto.

Poēzija un politika Dienvidtirolē

„SAULE TUR SPĪD GAIŠĀK, PUĶES ZIED KRĀŠŅĀK NEKĀ CITUR..."

Ar šiem apakšvirsraksta jūsmīgajiem vārdiem kāda vācu žurnāliste (vārdu esmu aizmirsusi) iesāk savu Dienvidtiroles tās galvenās pilsētas Merānas aprakstu, kura nobeigumā saka: „Dievs sapņoja par paradīzi... un uzmodies realizēja šo sapni, radot Merānu." —

Mūsu proziskajā laikmetā šie vārdi liekas pārāk patētiski, tomēr autorei taisnība: esmu apbraukājusi gandrīz visu Eiropu, bet nekur neesmu atradusi Merānai līdzīgu vietu, kur nelielā zemes stūrītī būtu apvienots tik daudz skaistuma ar tik lielu dažādību.

Ieleju, kurā atrodas gleznainā, sarkanjumtainā Merānas pilsētiņa, no visām pusēm ielenc kalni, ap kuru virsotnēm vijas mākoņi, bet vietām redzams sniegs — pat vasarā. Krākdama un putodama, Paseras upe veļ savus zaļganos ūdeņus pa akmeņaino gultni, dalot pilsētu divās daļās un izveidojot pat ūdenskritumu pilsētas vidū. Nekur citur dienvidos neesmu redzējusi vasaras vidū tik daudz košu zaļumu, tik daudz krāšņu ziedu kā Merānā. Tur miermīlīgi sadzīvo ziemeļu un dienvidu augi: mūsu baltie bērzi redzami blakus palmām, cipresēm, magnolijām un dažādiem sārti ziedošiem dienvidu kokiem, kuriem nezinu nosaukuma.

Vecpilsētas centrā ir īpatnēja iela zem arkādām, kuru vācieši sauc par „Lauben", bet itālieši „Via dei Partici". Abās pusēs tai veclaicīgas, tiroliešu stilā celtas mājiņas; cits pie cita spiežas veikaliņi. Tur gājēju kārdina Tiroles gardumi un vīni, kokgriezumi, trauki, audumi, izšuvumi; vietām redzami omulīgi restorāniņi ar zemiem griestiem un Tiroles stilā darinātiem vienkāršiem koka krēsliem. Un visur smaržo firziķi! To smarža plūst no augļu kokiem ielu stūros un no lielā augļu tirgus pilsētas centrā. Ne velti Merāna pārtiek no augļu eksporta!... Augstu pāri pilsētai paceļas Sv. Nikolaja baznīcas tornis, kas esot viens no augstākiem visā Tirolē. Šo dievnamu tirolieši sākuši celt jau 14. g.s. sākumā, tā sienas grezno 15. g.s. gleznas.

Arī vēstures pieminekļu cienītājiem Tirole sniedz daudz interesanta ar savām vecajām pilīm, kuras, cietokšņiem līdzīgas, liekas organiski saaugušas ar klinšainajiem kalniem. Ar viņām saistīti Rietumeiropas vēstures notikumi. Pašā Merānā paceļas ar zaļumiem apaugušā zemes valdnieka pils (celta 15. g.s. otrā pusē). Tur bieži uzturējies ķeizars Maksimiliāns I Habsburgs (15.—16. g.s.), tādēļ tā lepojas ar tā sauktajām „ķeizara istabām". Apmeklētājus saista veclaicīgās istablietas, viduslaiku ieroču kollekcija un ap 15. g.s. radītās koka skulptūras. Vienā no pils telpām novietota mūzikas instrumentu kollekcija no dažādiem laikmetiem.

Merānā apmeklētājiem paveras neskaitāmas izbraucienu un arī pastaigu iespējas. Gar Paseras upi kājceliņš vijas arvien augstāk kalnā, kamēr beidzot sasniegts slavenais Dr. Tapeinera ceļš" — augstu pāri pilsētai. Pa to var soļot stundām ilgi, katrā pagriezienā atklājas jauna kalnu ainava, pilsētas skats, vīna un augļu dārzi.

15 minūšu autobusa brauciens pa brīnišķīgi gleznainu ceļu aizved tūristus uz Tiroles hercogu pili, kas lepni paceļas kalnā virs Merānas. Šī 12. g.s. radītā pils ir īsts cietoksnis, kas varēja spītēt visām tā laika kara vētrām. Tajā jau viduslaikos viesojušies dzejnieki — Minnesaenger, un vēsturē daudzinātas personas, tā, piemēram, pēdējais Hohenštaufenu dinastijas loceklis, traģiskā nāvē mirušais Konradīns ar savu māti; pili esot apmeklējis arī Dante. Jukām un kara vētrām pārpilns bija hercogienes Margarētas Maultašas valdīšanas laiks šai pilī (14. g.s.): tā sekmīgi pretojās ķeizara Kārļa IV uzbrukumam, bet Merāna šai karā tika nodedzināta. Par minētās hercogienes vētraino mūžu saistīgi stāsta pazīstamais rakstnieks L. Feuchtvangers savā romānā „Neglītā hercogiene" („Die haessliche Herzogin"). Arī vēsturnieki atzīmē, ka uz dēkainās hercogienes Margarētas sudraba dzeramā kausa bijusi iegravēta viņas devīze: „Steter Liebesmangel ist meines Herzens Angel". Arī vēlāk pilī norisinājušies svarīgi Tiroles vēstures notikumi: 1802. gadā Tiroles brīvības cīņu vadoņa Andreja Hofera klātienē šeit pasludināta agrākās Tiroles satversmes atjaunošana. Ar kādu godbijību vietējie iedzīvotāji raudzījušies uz Tiroles pili, liecina fakts, ka vēl nesen vecie zemnieki noņēmuši cepures, izrunājot vārdu „pils". Pils iekšiene ir kaila, bet veclaicīgo istablietu trūkumu atsver brīnišķā panorāma, kas paveras no pils logiem. Apmeklētājs nevar neapbrīnot pils baznīciņu, kurā uzglabājušās gotiskas sienu gleznas un skulptūras no 1300. g.; vienu no tās 14. g.s. radītajām stikla gleznām dēvē par visvecāko Tirolē. Šai baznīciņā vēl arvien ik dienas sešos no rīta notiekot dievkalpojums.

(Turpinājums nāk. numurā)

KONCERTS SKAŅU PLATĒ
15 PATRIOTISKAS un LATVIEŠU DZIESMAS
IEDZIEDĀJUSI
SKAIDRĪTE PRINCE, soprāns
pie klavierēm: Anatolijs BĒRZKALNS
Plati „ES DZIEDĀŠU PAR TEVI, TĒVU ZEME" izdevusi LATVIEŠU KARA INVALIDU APVIENĪBA.
Skaņu plati „ES DZIEDĀŠU PAR TEVI, TĒVU ZEME" var dabūt arī DV grāmatnīcā TORONTO.
Cena $5.00 plūs 5% PST.

Atstājiet savas krāsainās un melnbaltās filmas attīstīšanai un kopēšanai
DV Grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 4, Ont.

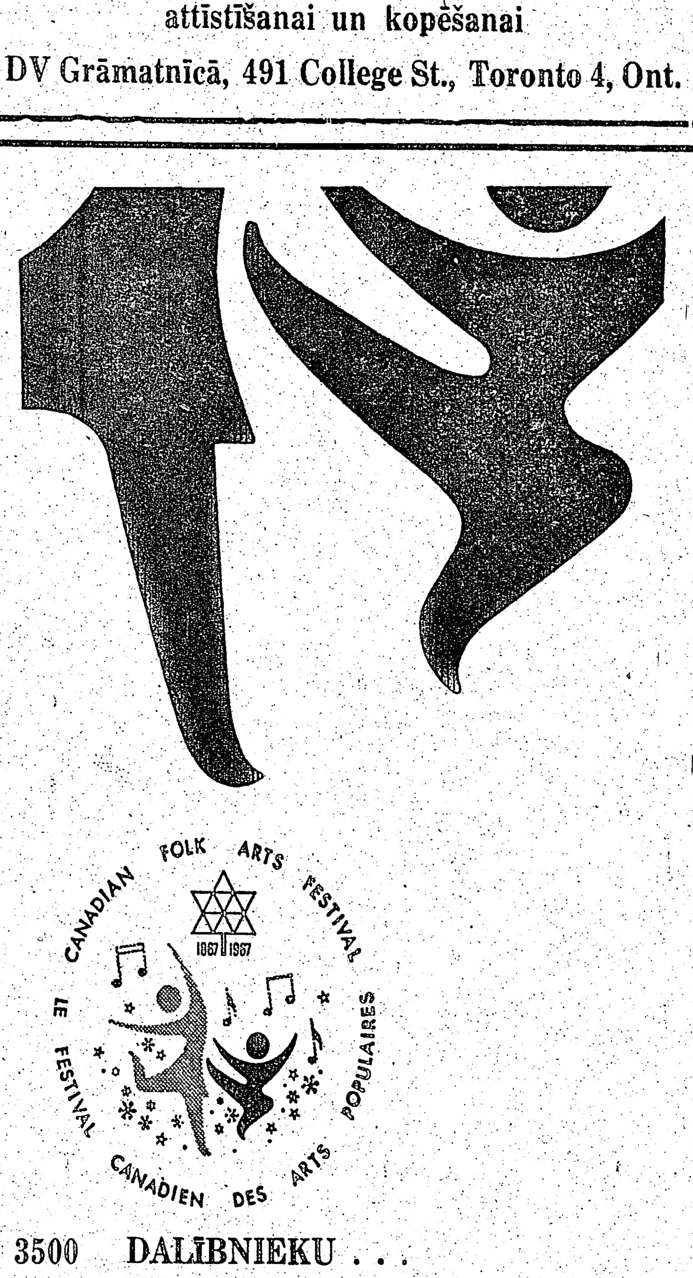

3500 DALĪBNIEKU...
100 DŽĀDI UZVEDUMI...
KANADIEŠU
TAUTU MĀKSLAS FESTIVĀLS
SIMTGADEI
IR LIELĀKAIS UN SAISTOŠĀKAIS, KĀDS JEBKAD KANADĀ RĪKOTS!

Un līdz šai dienai ikvienā izrādē noskatījušies visentuziastiskākā publika pārpildītā telpā! Žilbinošo koru, mūzikas un deju priekšnesumi atspoguļo vairāk nekā 50 Kanadas tautu kultūras tradicijas. Šī ir lielākā izdevība, kas jebkad bijusi, redzēt, ko šīs kultūras devušas mūsu zemei... izprast vairāk par vēsturi un paražām, ko katra atvedusi šurp.

Akadieši, armēņi, austrālieši, austrieši, baltkrievi, karibi, ķīnieši, kroati, čechi, dāņi, švābi, dukobori, holandieši... angļi, igauņi, filipīņi, somi, franči, vācieši, grieķi, ungāri, islandieši, indiāņi, indieši, īri, izraēlieši, itāļi, japāņi, latvieši, lietuvieši, menonīti, moravieši, nēģeri, jaunzēlandieši, norvēģi, pakistāņi, poļi, portugaļi, rumāņi krievi... skoti, serbi, slovaki, slovēņi, spāņi, zviedri, ukraiņi, velsieši... visi reprezentēti 1967. g. Kanadas tautu mākslas festivālā.

Lai uzzinātu, kad notiek jūsu tautības uzvedums, sekojiet sludinājumiem savā presē, dienas laikrakstos, radio vai televīzijas ziņās.

Šo simtgades festivālu seriju rīko Kanadas tautu mākslas padome sadarbībā ar provinču un vietējām tautu mākslas padomēm, Simtgades komisiju, provinču un pilsētu simtgades iestādījumiem.
Simtgades komisija Otavā, Kanadā.

Sarīkojumu kalendārs

TORONTO

9. un 10. septembrī — DV jaunatnes un sporta svētki Sidrabenē.

12. oktobrī — plkst. 8.30 vakarā Latviešu namā Milda Grimma-Štrausa (soprāns) un Hugo Štrauss (klavieres). Koncertapvienības pirmais šīs sezonas koncerts.

14. oktobrī — DV Toronto nodaļas gada svētku sarīkojums Latviešu namā.

22. februārī — plkst. 8.30 vakarā Latviešu namā Gunta Ķere-Plostniece (soprāns) un Jude Mollenhauer (arpa). Pie klavierēm Vera Leinvebere. Koncertapvienības otrs koncerts.

21. martā — plkst. 8.30 vak. Latviešu namā Voldemārs Rušēvics (vijole), pie klavierēm Edite Timermane. Koncertapvienības 3. koncerts.

11. maijā — plkst. 7.30 vak. Parkdale Collegiate auditorijā Montrealas vīru koris Junda, dirig. Daumants Vītols. Koncertapvienības pēdējais šīs sezonas koncerts.

St. Cathar
Mednieku - M
lūdz Jūs pagodināt a
BA
š. g. 9. sept., plkst. 7.30 vakarā
galā pie
DEJA Atspirdzinājumi

JAUNĀKĀ SKAŅ
Teiksma A.P. 3003 Mono
ALFREDS PORIŅŠ — latviešu l
Dziesmas klavieru, čello un vijol
I
PŪT, VĒJIŅI ...
AR LAIVIŅU IELAIDOS ...
DIV' DZELTENI KUMELIŅI ...
VISIEM ROZES DĀRZĀ ZIEDĒJ' ...
AI, ZAĻĀI LĪDACIŅA ...
SAULĪT' TECĒJ', TECĒDAMA ...
II
VERDZENES DZIESMA ...
ZIEMAS SAULE ...
SPĀNIEŠU ROMANCE ...
LIEPU TĒJA ...
KAD NĀKSI ATKAL ... A
Dabūjama DV Grāmatn
491 College Street, Toronto
Atkalpārdevējiem izsūtām citā
Ontario dzīvojošiem 5% tirdzniecī

KAKTI
Veicam visādus transportus ar mode
(mēbeļu, būvmateriālu u. c.) Lūdzam
LE 5-6619 941 Dovercour

IEGĀDĀJIETIES SKOLAS
SAVLAICĪGI!
DV GRĀMATNĪ
491 College Street, Toron
Pirmskolai:
Uzdevumu burtnīca $0.45
2 zilās burtnīcas 0.20
ĀBECE 3.30
1. klasei:
Uzdevumu burtnīca 0.45
2 zilās burtnīcas 0.20
ĀBECE 3.30
2. klasei:
Uzdevumu burtnīca 0.45
3 sarkanās burtnīcas 0.30
1 zilā burtnīca 0.10
Augsim Latvijai 1.50
ĀBECE 3.30
3. klasei:
Uzdevumu burtnīca 0.45
Mana tēvu valoda 3. kl. 1.65
Tēvu valodas mācība 1.75
3 sarkanās burtnīcas 0.30
Ticības māc. 3. un 4. kl. 1.50
Mazais katechisms 0.50
4. klasei:
Uzdevumu burtnīca 0.45
Mana tēvu valoda 4. kl. 1.65
4 sarkanās
Mazais k
Vecās der
5. klasei:
Uzdevumu
Mana tēv
5 sarkanā
6. klasei:
Uzdevumu
Mana tēv
Latvijas
6 sarkanā
Viņa vārd
7. klasei:
Uzdevumu
5 baltās b
Mana tēv
Viņa vārd
Baznīcas
Sarkanā
8. klasei:
Uzdevumu
4 baltās
Baznīcas
Vecākus, kam ir P. Dreimaņa „LATVJU T
lūdz dāvināt vai arī nodot pret samaksu
skolai.

MĒS IESPIE
LAULĪBU un IESVĒTĪBU IELŪ
VIZĪTKARTES
DOKUMENTUS BIEDRĪBU
KONCERTU PROGRAMMA
SARĪKOJUMU BIĻETES
PLAKĀTUS, DZIESMU
VĒSTUĻU VEIDLAPA
GRĀMATAS, ŽURN
Labs darbs. — Mērena
PASŪTINĀJUMUS LŪDZAM NOD
LATVIJA - AMERIK
491 College St., Toronto
CANADA.
TEL.: 921—7121
CODE 416

Dienvidtirole

RĀŠŅAK NEKĀ CITUR..."

...glītā hercogiene" („Die haessliche Herzogin"). Arī vēsturnieki atzīmē, ka uz dēkainās hercogienes Margarētas sudraba dzeramā kausa bijusi iegravēta viņas devīze: „Steter Liebesmangel ist meines Herzens Angel". Arī vēlāk pilī norisinājušies svarīgi Tiroles vēstures notikumi: 1802. gadā Tiroles brīvības cīņu vadoņa Andreja Hofera klātienē šeit pasludināta agrākās Tiroles satversmes atjaunošana. Ar kādu godbijību vietējie iedzīvotāji raudzījušies uz Tiroles pili, liecina fakts, ka vēl nesen vecie zemnieki noņēmuši cepures, izrunājot vārdu „pils". Pils iekšiene ir kaila, bet veclaicīgo istablietu trūkumu atsver brīnišķā panorāma, kas paveras no pils logiem. Apmeklētājs nevar neapbrīnot pils baznīciņu, kurā uzglabājušās gotiskas sienu gleznas un skulptūras no 1300. g.; vienu no tās 14. g.s. radītajām stikla gleznām dēvē par visvecāko Tirolē. Šai baznīciņā vēl arvien ik dienas sešos no rīta notiekot dievkalpojums.

(Turpinājums nāk. numurā)

...S SKAŅU PLATE
...S un LATVIEŠU DZIESMAS
...EDZIEDĀJUSI
...PRINCE, soprāns
...r. Anatolijs BĒRZKALNS
...PAR TEVI, TĒVU ZEME" izdevusi
...RA INVALIDU APVIENĪBA.
...EDĀSU PAR TEVI, TĒVU ZEME"
...DV grāmatnīcā TORONTO.
...$5.00 plus 5% PST.

...sainās un melnbaltās filmas
...nai un kopēšanai
...1 College St., Toronto 4, Ont.

...KU ...
...ZVEDUMI ...
...AS FESTIVĀLS
UN SAISTOŠĀKAIS, ... KANADĀ RĪKOTS!
...vienā izrādē noskatījušies ...ka pārpildītā telpā! Žilbinošo koru, ...nesumi atspoguļo vairāk nekā ...ras tradicijas. Šī ir lielākā izdevība, ...t, ko šis kultūras devušas ...vairāk par vēsturi un paražām, ko ...
...rālieši, austrieši, baltkrievi, karibi, ...ni, švābi, dukobori, holandieši... ...mi, franči, vācieši, grieķi, ungāri, ...i, īri, izraēlieši, itāļi, japāņi, latvieši, ...ravieši, nēģeri, jaunzēlandieši, ..., portugāļi, rumāņi krievi... skoti, ...spāņi, zviedri, ukraiņi, velsieši... visi ...nadas tautu mākslas festivālā. ...tiek jūsu tautības uzvedums, ... savā presē, dienas laikrakstos, ...ās.
...u seriju rīko Kanadas tautu ...bībā ar provinču un vietējām tautu ...tgades komisiju, provinču un ...dījumiem.
...avā, Kanadā.

St. Catharines Latviešu
Mednieku - Makšķernieku klubs
lūdz Jūs pagodināt ar savu klātieni kluba rīkoto

BALLI

š. g. 9. sept., plkst. 7.30 vakarā Atlanta kluba telpās, Genevas ielas galā pie Ontario ezera.

DEJA — Atspirdzinājumi — Spēlēs Kičeneras vācu deju kapella

KLUBA VALDE

FRANK VASS
BA
ADVOKĀTS-NOTĀRS
263 College ielā, Toronto. (pie Spadina Ave.)
TEL. WA 2-6112, 2-6111

OPTIĶIS LUNSKY
470 College St., Toronto
WA 1-3924

No mums šķīries

KAZIMIRS ARBIDANS

dzimis 1913. gada 8. februārī Latvijā,
miris 1967. gada 29. augustā Toronto.

DAUGAVAS VANAGU KANADĀ BĒRU FONDS

JAUNĀKĀ SKAŅU PLATE

Teiksma A.P. 3003 Mono $5.00

ALFREDS PORIŅŠ — latviešu labākais tenors

Dziesmas klavieru, čello un vijoles pavadījumā

I

PŪT, VĒJIŅI	V. Ziedonis
AR LAIVIŅU IELAIDOS	V. Ziedonis
DIV' DZELTENI KUMELIŅI	L. Garūta
VISIEM ROZES DĀRZĀ ZIEDĒJ'	P. Līcīte
AI, ZAĻĀI LĪDACIŅA	J. Vītols
SAULĪT' TECĒJ', TECĒDAMA	J. Vītols

II

VERDZENES DZIESMA	A. Kalniņš
ZIEMAS SAULE	H. Berino
SPĀNIEŠU ROMANCE	E. Dārziņš
LIEPU TĒJA	J. Ķepītis
KAD NĀKSI ATKAL	A. Okolo-Kulaks

Dabūjama DV Grāmatnīcā
491 College Street, Toronto 4, Ont.
Atkalpārdevējiem izsūtām citā rēķinā.
Ontario dzīvojošiem 5% tirdzniecības nodoklis.

IGAUŅU OPTIĶIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5-6251
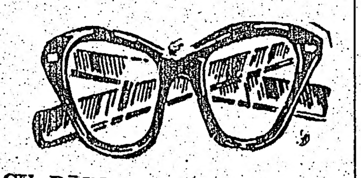
ACU PĀRBAUDE. ACEŅU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI.
Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

DV
JAUNATNES UN SPORTA SVĒTKI SIDRABENĒ

š. g. 9. un 10. septembrī.

SESTDIEN, 9. septembrī, plkst. 1 dienā

ZIEMEĻAMERIKAS LATVIEŠU MEISTARĪBAS IZCĪŅA F U T B O L Ā.
(Ņujorkas DV un Toronto DV vienības)

SPECIĀLI autobusi aties no Toronto latviešu sestdienas skolas pēc mācību beigām. Brauciena cena (uz abām pusēm) 50 centu no personas.

Pirms BĒRNU SACENSĪBU sākuma Toronto vanadzes pacienās mazos viesus ar launagu.

JAUNIEŠU SACENSĪBAS ŠAUŠANĀ (līdz 16 g.) un ŠACHĀ (līdz 18 g.)

Plkst. 5.10 p.p. JAUNATNES BASKETBOLA SACĪKSTE starp ASV UN KANADAS DV VIENĪBĀM

Tam sekos VIRVES VILKŠANA starp sastādīto un Toronto vienību.

Plkst. 7 vakarā UGUNSKURS PAR TEMU

„E S E S M U L A T V I E T I S"

Priekšnesumos piedalās JAUNĀS un JAUNĀKĀS paaudzes pārstāvji, skautu jendas priekšnieka E. Dāvidsona vadībā.

Pēc ugunskura KOPĪGS AZAIDS UN D E J A.

SVĒTDIEN, 10. septembrī, plkst. 10 no rīta

S V Ē T B R Ī D I S

Plkst. 10.30 SACENSĪBAS VOLEJBOLĀ

un, ja būs vajadzīgs, nobeigums ŠACHA spēlē un šaušanā, kā arī vieglatlētu reģistrācija.

No plkst. 11.30 — 3.00 p.p. sacensības VIEGLATLĒTIKĀ

Uzvarētāju apbalvojumi un svētku noslēgums.

Ieejas maksa svētku abām dienām $1.50, bērniem līdz 16 g. v. (iesk.) ieeja brīva.

Visus laipni ielūdz

DV Jaunatnes un Sporta svētku rīcības komiteja

ATKAL DABŪJAMA
Labā iespiedumā uz plastikas - mazgājama
P. Mantnieka
LATVIJAS KARTE $8.00
Izsūtām arī pa pastu speciālā iesaiņojumā, cena $9.00
DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNĪCA
491 College Street, Toronto 4, Ont. Canada.

IEGĀDĀJIETIES UN DĀVINIET
A. BĒRZIŅA
THE TWO FACES OF CO-EXISTENCE $6.00
GRĀMATA, KAS PALĪDZĒS JŪSU DRAUGIEM APGAISMOT MŪSU CĪŅU PRET KOMŪNISMU.
Dabūjama DV Grāmatnīcā, 491 College Street, Toronto 4, Ont. Canada.

KĻŪVĀT 21 GADU VECS?

Kad esat sasniedzis 21 gadu vecumu, jūs vairs netiekat ieskaitīts savu vecāku veselības apdrošināšanas polisē. Lai būtu apdrošināts, jums pašam 30 dienu laikā jāizņem personīgā polise. Attiecīgā veidlapa saņemama bankās, slimnīcās vai arī Ontario Hospital Services Commision.

MAINĪJĀT DARBA VIETU?

Lai paturētu apdrošinājumu, ievērojiet instrukcijas Hospital Insurance Certificate of Payment 104. veidlapā. Darba devējam jums tā jāiedod, kad atstājat darbu.

TIKKO SALAULĀJĀTIES?

Tagad jūsu veselības apdrošināšanas polisei jāsedz abi: vīrs un sieva. Paziņojiet par pārmaiņām ģimenes stāvoklī savai darba vietai vai arī, ja abi maksājiet tieši, — komisijai.

Jūsu ONTARIO HOSPITAL INSURANCE plāns

Ontario Hospital Services Commission
Toronto 7, Ontario

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.) Lūdzam zvanīt katrā laikā.
LE 5-6619 941 Dovercourt Rd., Toronto.

IEGĀDĀJIETIES SKOLAS GRĀMATAS SAVLAICĪGI!
DV GRĀMATNĪCĀ
491 College Street, Toronto 4, Ont.

Pirmskolai:	
Uzdevumu burtnīca	$0.45
2 zilās burtnīcas	0.20
ĀBECE	3.30
1. klasei:	
Uzdevumu burtnīca	0.45
2 zilās burtnīcas	0.20
ĀBECE	3.30
2. klasei:	
Uzdevumu burtnīca	0.45
3 sarkanās burtnīcas	0.30
1 zilā burtnīca	0.10
Augsim Latvijai	1.50
ĀBECE	3.30
3. klasei:	
Uzdevumu burtnīca	0.45
Mana tēvu valoda 3. kl.	1.65
Tēvu valodas mācība	1.75
3 sarkanās burtnīcas	0.30
Ticības māc. 3. un 4. kl.	1.50
Mazais katechisms	0.50
4. klasei:	
Uzdevumu burtnīca	0.45
Mana tēvu valoda 4. kl.	1.65
4 sarkanās burtnīcas	$0.40
Mazais katechisms	0.50
Vecās derības stāsti	2.25
5. klasei:	
Uzdevumu burtnīca	0.45
Mana tēvu valoda 5. kl.	1.65
5 sarkanās burtnīcas	0.50
6. klasei:	
Uzdevumu burtnīca	0.45
Mana tēvu valoda 6. kl.	1.95
Latvijas ģeografija	2.20
6 sarkanās burtnīcas	0.60
Viņa vārdi bija vareni	2.50
7. klasei:	
Uzdevumu burtnīca	0.45
5 baltās burtnīcas	0.50
Mana tēvu valoda 7., 8. kl.	3.30
Viņa vārdi bija vareni	2.50
Baznīcas vēsture 1. daļa	1.50
Sarkanā burtnīca	0.10
8. klasei:	
Uzdevumu burtnīca	0.45
4 baltās burtnīcas	0.40
Baznīcas vēsture 2. daļa	1.35

Vecākus, kam ir P. Dreimaņa „LATVJU TAUTAS VĒSTURE", lūdz dāvināt vai arī nodot pret samaksu latviešu sestdienas skolai.

MĒS IESPIEŽAM

- LAULĪBU un IESVĒTĪBU IELŪGUMU KARTES
- VIZĪTKARTES
- DOKUMENTUS BIEDRĪBU VAJADZĪBĀM
- KONCERTU PROGRAMMAS
- SARĪKOJUMU BIĻETES
- PLAKĀTUS, DZIESMU LAPIŅAS
- VĒSTUĻU VEIDLAPAS, APLOKSNES
- GRĀMATAS, ŽURNĀLUS

Labs darbs. — Mērenas cenas.

PASŪTINĀJUMUS LŪDZAM NODOT LAIKUS.

LATVIJA - AMERIKĀ
491 College St., Toronto 4, Ont.
CANADA.
TEL.: 921—7121
CODE 416

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS
VIETĒJIEM un TĀLBRAUCIENIEM
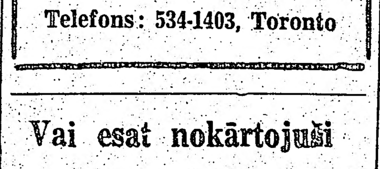
Telefons: 534-1403, Toronto

Vai esat nokārtojuši abonementu?

JAUNATNEI UN BĒRNIEM

ĀBECE, lasāmgrāmata	$ 3.00
ABC — Mēs krāsojam	$ 1.00
Aizsila Zīlīte — Zīlīte stāsta pasakas	$ 3.00
Andersone Ella — Sniega pārsliņa	$ 1.50
„ Pienenīte	$ 1.50
„ Vasara	$ 2.20
„ Garauša eglīte	$ 1.20
Andersena pasakas	$ 2.60
Birznieku Upītis E., — Pastariņš dzīvē	$ 2.80
Brāļu Grimmu pasakas	$ 4.25
Brastiņš A. — Sliņķis, pasaka	$ 2.40
Garā pupa	$ 1.00
Grunde Biminita — Saules un sala grāmata	$ 3.80
Jaunsudrabiņš Jānis — Sliņķu virsnieks	$ 4.00
Īsās latviešu tautas pasakas	$ 1.00
Kalniņš Nikolajs — Ciems uz riteņiem	$ 2.40
Kas tas tāds? Kā tam vārds?, bilžu grāmata	$ 1.50
Ķezbers Kārlis—Usmas zēnu dēkas	$ 2.80
„ Nordeķieši	$ 3.50
„ Rūķu pasaules ceļojums	$ 3.50
Krolls Otto, Bitīte Maija	$ 1.50
Kronberga Lija — — Runča vezums, dz. antol.	$ 2.20
Krūka Tonija — Silaines mežs runā	$ 2.80
„ Tu debesis turi savās rokās	$3.50
Latviešu tautas pasakas par sērdienīti	$ $2.80
Latviešu tautas pasakas par velniem	$ 3.10
Latviešu tautas teikas un pasakas 1.—7. d. (gab.)	$ 7.80
Molnārs Francis — Pāvilielas zēni, rom.	$ 3.00
Netici niekiem!	$ 1.25
Pērlupe Lidija - Putns čaulā	$ 3.50
Phila Magda — Prieka drusciņa	$ 2.00
Rūķis un govs	$ 1.75
Spyri Johanna, — Heidi	$ 3.50
Sprukstiņš, Jeļiņš un Slīmests	$ 1.00
Stāraste - Barvika — Pintiķu ciems	$ 2.80
Širmanis Jānis — Brīnumu pasaule	$ 4.00
„ Ģelzis un Misiņš	$ 3.80
„ Lielās pasaules sākums	$ 3.20
„ Kriksis trimdā	$ 3.70
„ Kriksis mežmājā	$ 2.50
„ Kriksis un Tomiņš Amerikā	$ 3.00
Timma Mirdza — Zelta atslēdziņa	$ 3.50
„ Miglas kamoliņš	$ 3.25
Valdis — Staburaga bērni	$ 3.80
Valodiņa	$ 1.00

DVG RĀMATNĪCĀ
491 College St., Toronto 4, Ont.

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

I. Lindbergs — Starp atnākšanu un aiziešanu, dzeja	$4.00
E. Kalme — Starp divām Jāņu naktīm, rom.	$4.00
G. Janovskis — Sola, rom.	$4.00
A. Dziļums — Saplēstā krūze, rom.	$4.80
E. Ķiploks — Viņš runāja kalnā, sprediķi	$2.40
J. Porietis — Prezidents atbild, atm.	$4.00
A. Johansons — Vecrīgas ziņgu grāmata	$4.00
G. Janovskis — Smiekliņam, pastāsti un feļetoni	$4.50
A. Ruņģis — Pats esi kungs, pats	$4.00
Latviešu tautas teikas un pasakas VIII	$7.80
P. Rozītis — Granātu ziedi, stāsti	$4.50
A. Rasa — Cilvēki un zeme, st.	$3.80
Z. Lagerlefa — Antikrista brīnumi	$4.75
ARCHĪVS VII sējums, raksti par zinātni un teātri	$5.70
A. Bērziņš — The Two Faces of Co-Existence	$6.00
Latvju tautas teikas un pasakas VIII sēj.	$7.80
I. Grebzde — Ēnas dzeltenā stiklā, stāsti	$4.00
E. Aistars — Tu nāci naktī, rom.	$4.00
K. Hamsuns — Pēdējais cēliens, rom.	$5.00
J. Jaunsudrabiņš — Zaļā grāmata	$7.80
M. Kovaļevska — Astoņpadsmit, atm.	$6.00
Latviešu sinonimu vārdnīca	$6.00
Jūlijs Jēgers un latviešu māksla	$6.00
Latviešu kultūra laikmetu maiņās	$6.00
A. Dziļums — Vilka zobs. rom.	$4.80
A. Michelsons — Rīga dimd, vēst. rom.	$3.80
T. Zeltiņš — Antiņš Amerikā meklē līgavu, rom.	$4.50
T. Zeltiņš — Antiņš Amerikā cīnās ar sievu un trimdu, rom.	$4.50
P. Jurevics — Idejas un īstenība	$6.00
J. Klāvsons — Zīmes, dzeja un proza	$3.80
Prāv. P. Ķirsons — Teici to Kungu, mana dvēsele, spred.	4.50
O. Krolls — Dārgakmeņi	$3.00
Z. Zemdega — Iznīcības ceļš, stāsti	$3.80
E. Virza — Straumēni IV	$4.00
B. Bičole — Atrita, dzeja	$3.80
Aizsila Zīlīte — Trīs māsas	$3.00
O. Rozītis — Pavedieni, stāsti	$3.00
E. Dunsdorfs — Mūžīgais latviešu karavīrs	$4.60
J. Sarma — Salemas ķēniņš, rom.	$5.00
F. M. Dostojevskis — Idiots, rom. I d.	$4.50
Edg. Ardenss — Svētais un dēmoni, rom.	$4.50
E. Keišs — Globāla būšana, karik.	$5.00
BĪBELE	$4.50
J. Širmanis — Brīnuma pasaule	$4.00
A. Šmits un A. Čika — Neaizmirstami sporta brīži un zvaigznes	$4.50
A. Johansons — Rīgas svārki mugurā	$4.50
Novadu tērpi	$20.00
Latvju raksti I grāmata	$37.50
Latvju raksti II grāmata	$37.50
J. Vītola — 200 latviešu tautas dziesmas	$5.50
Z. Mauriņa — Trimdas traģika	$5.50
Latviešu tautas teikas un pasakas 7. gr.	$7.80
J. Veselis — Latviu teiksmas	$10.00
K. Pētersons — Apvāršņi aicina	$6.50
Raiņa un Aspazijas gada grāmata	$2.00
Dzintarjūras vasara	$6.80
A. Niedra — Uguni	$4.00
J. Jaunsudrabiņš — Sliņķu virsnieks	$4.00
T. Krūka — Tu debesis turi savās rokās	$3.50
P. Aigars — Atkusnis sākās oktobrī	$3.90
Ang. Gailīte — Dzīves zaļais koks, rom.	$4.50
Rob. Hiršs — Rīgas audums, atm.	$5.00
Ed. Salna — Ausmas atblāzma, stāsti	$4.00
J. Sudrabiņš — Aiz dzeloņžoga, atm.	$3.80
A. Amenda — Apasionāta, rom. par Bēthovena dz.	$9.60
Ž. Karlsons — Divi reiz divi ir pieci	$7.00
L. Tolstojs un kristīgā baznīca	$3.50
O. Krolls — Aiz zelta priekškara	$3.50
P. Dreimanis — Ģimene un tās bērnu audzināšana	$0.50
Korn. Raiens — Pēdējā kauja	$6.50
G. Janovskis — Svešumā, noveles	$4.50
M. Timma — Miglas kamoliņš, pasakas	$3.25
A. Apse — Saules puķes, dzejoļi un lir. poemas	$3.50
A. Kraujiete — No aizpirktās paradīzes, dzejas	$3.80
St. Anders — Bībeles stāsts ar 102 ilustrāc.	$8.50

DVG RĀMATNĪCĀ
491 College St., Toronto 4, Ont.

SPORTS

PĀRSPĒTS VECĀKAIS TRIMDAS REKORDS

Otavā 25. un 26. augustā notika Kanadas meistarsacīkstes vieglatlētikā jaunatnei, kurās skaistu panākumu guva mūsu augstlēcēja Kaiva Ceļdoma, izcīnot 2. vietu un sudraba medaļu ar 1,57 m augstumu. Ar to viņa pārspējusi ne vien pašu vecāko latviešu trimdas rekordu — nelaiķes Mirdzas Timmas 1947. gadā Vācijā sasniegto 1,52 m varējumu, bet Ceļdomas rezultāts ir arī viens no vislabākajiem, ko brīvajā pasaulē iespējušas mūsu vieglatlētes. Starptautisko tabulu novērtējumā tas dod 913 punktu, ko pārniegušas tikai divas latvietes tālajā Austrālijā — Ieva Kampe un Biruta Vilmane. Kaiva Ceļdoma no Otavas gandrīz pārveda pat zelta medaļu: jau pārvarējusi 1,60 m augstumu, viņa kritienā tomēr vēl norāva latiņu. Nav tomēr šaubu, ka čaklā Okvilles kanadiešu kluba un latviešu vieglatlētu kluba sportiste par sevi liks runāt un rakstīt arī nākotnē.

☆

Šāgada lapkritis vēl aiz kalniem, bet jau tagad Kanadas latviešu vieglatlēti savus rekordus atkārtojuši vai labojuši vismaz 10 reižu. To iespēja Kaiva Ceļdoma, Vija Bruniņa, Juris Pūce, Ivars Zvaigznīte, Juris Zivtiņa un Māris Smilga. Arī jaunatnes meistarsacīkstes pulcinājušas dalībnieku rekordskaitu, taču kvalitāte, bet ne kvantitāte ir izšķirēja. Simtiem talantīgu jauniešu ir nākuši un gājuši, atstādami maz paliekama, jo pietrūcis pašā galvenā — centības un uzņēmības, kas ir katra cilvēka galvenā panākumu atslēga un tipiskas rakstura īpašības Jurim Pūcem un Kaivai Ceļdomai. Trūcis arī uzmudinājumu un vērtīga padoma, ko vienvasar mazajiem saulainiešiem deva Ņina Tomase—Konce. Tā nu iznācis, ka pašmāju „olimpiskajās spēlēs" pa šiem gadiem defilējuši simti, pat tūkstoši, bet aiz latvieša Jura Pūces stalti nestā Kanadas karoga Panamerikas spēlēs Vinipegā nesoļoja neviens latviešu vieglatlēts.

☆

Piecām meitenēm 60 metru skrējienā Sidrabenē konstatēja 8,6 sek. vai labāka laika atzīmi, taču Ziemeļamerikas latviešu meistarsacīkstēs viešņai no ASV — Pētersonei pietika ar 8,8 sek. rezultātu, lai izcīnītu drošu 2. vietu. Kaut kas še nav kārtībā, un galvenajam statistiķim G. Grīslītim, šķiet, būs krietna galvas lauzīšana.

Galvassāpes kanadiešiem sagādājis arī mūsu daudzcīņnieks Ivars Zvaigznīte, ar 3242 punktiem izcīnot Ontario meistartitulu piecciņā. Šis rezultāts varētu būt labāks par oficiālo Kanadas rekordu, kas veco IAAF tabulu vērtējumā ir 2943 p. Nelaime tā, ka Bila Gārdnera atsevišķie rezultāti un to sasniegšanas protokoli ir pazuduši, tādēļ punktu pārrēķināšana nav iespējama. Ko nu?

☆

Kādreizējam kanadiešu „brīnumskrējējam" Brjūsam Kidam tagad ir noteikšana par to, kuŗus vieglatlētus sūtīt uz šāgada studentu sporta spēlēm Tokio. Viņa lēmums: ASV augstskolās studējošajiem jāpaliek mājās... Tā nu Jurim Pūcem uzlēcošās saules un geišu zemi šogad neredzēt, bet jāgatavojas gan gadskārtējām oktobra sacīkstēm Meksikositijā. Jurim Pūcem tagad pavērti visdižāko stadionu vārti, jādod arī daudz autogrammu — sevišķi sportistēm. Nav jau arī ko brīnīties — puisis kā ozols, stalts augumā, glīts vaigā. Amerikas un Eiropas kontinenta sacīkstē Montreālā ap viņu čivināja izcilā vācu lodes grūdēja Heimbolte, lūdzot „Džordža Pjūsa" parakstu vēl un vēl. Mierīgi un noteikti uz meičas baltā mutautiņa Kanadas vieglatlētu kapteinis uzrakstīja: Juris Pūce. Ar visu garumzīmi uz burta u.

A. Z.

PIECAS ZELTA PLAKETES LATVIEŠU TENISISTIEM

Laikā, kad ASV vidējo valstu latviešu sporta pārvaldes sarīkojumā par baltiešu meistartituliem cīnījās vieglatlēti un peldētāji (skat. LA 68. un 70. numurā), Čikāgā pulcējās arī tenisisti, lai noskaidrotu Ziemeļamerikas baltiešu meistartitulu ieguvējus. Sacīkšu norisi lietpratīgi un raiti vadīja čikāgietis Ivars Freimanis. Dalībnieku kopskaits bija it kupls — 30. Latvieši cīņā sūtīja 9 tenisistus un 3 tenisistes, lietuvieši bija pārstāvēti ar 16 tenisistiem, bet igauņi ar vienu dāmu un kungu.

Spraigākās sacensības reizē ar to risinājās vīriešu vienspēlē, kurā 22 dalībnieku konkurencē negaidīti uzvarēja 22 gadus vecais, bet maz pazīstamais Guntis Bauska no Toledo. Viņa uzvara tomēr bija pelnīta. Ceļā uz meistara titulu Bauska pieveica J. Auziņu (Lansinga) ar 6–2, 6–10, lietuvieti V. Gribausku ar 6–4, 6–3, 6–4 un H. Hūnu (Čikāga) ar 6–1, 6–1. Finālā viņa pretinieks bija lietuvietis A. Pecelūnas, kas beigu spēlēs iekļuva tikai pēc smagas spēkošanās ar J. Zebeliņu (Detroita), uzvarot mūsu kādreizējo valstsvienības basketbolistu ar 6–1, 3–6, 6–4, pie kam Zebeliņš pēdējā setā bija panācis pat jau 4–0 vadību... Finālspēlē Bauska nodrošināja meistara titulu, pieveicot Pecelūnu ar 7–5, 6–4. No latviešu dalībniekiem vēl pieminami čikāgieši Jānis Ruvalds, Dainis Kviesītis un linkolnietis Jānis Svārups, kuri iepriecināja ar teicamu sniegumu un izstājās no tālākām sacensībām tikai pēc sīvas pretošanās vēlākajiem finālistiem.

Jaunais baltiešu meistars Guntis Bauska latviešu sacensībās pirmo reizi bija redzēts 1963. gadā Kalamazū, bet šis bija vispār tikai viņa otrs starts mūsu vai baltiešu turnīros. Starplaikā viņš teicami progresējis, būdams sevišķi labs spēlē pie tīkla, bet finālspēlē apliecināja, ka ne mazāk labi pārvalda arī gala līnijas. Tā viņš metodiski salauza lietuvieša Pecelūna pretestību. Spēles veidā Bauska, kas nāk no Toledo universitātes, stipri atgādina mūsu izcilāko tenisistu V. Čakānu. Ja Guntis Bauska turpmāk biežāk piedalīsies arī latviešu sarīkojumos, viņa spēkošanās ar Vili Čakānu var izvērsties par īstu „notikumu".

Sieviešu vienspēlē 4 dalībnieču konkurencē suverēni dominēja Dr. Vija Vuškalne (Ņujorka), vispirms pieveicot Daci Auziņu (Lansinga) ar 6–0, 6–0 un tad finālā Līgu Āboliņu (Kalamazū) ar 6–4, 6–0. Pēdējā iepriekš bija pārspējusi igaunieti Randmā (Toronto) ar 6–0, 6–0.

Vīriešu divspēlē 13 pāru konkurencē finālā iekļuva latvieši G. Bauska ar H. Hūnu un J. Zebeliņš ar D. Kviesīti, pusfinālos uzvarot lietuviešu pārus Juoniki ar Bacinsku un Pecelūnu ar Gribausku. Spēlējot ar lielāku neatkarību, meistara godu ieguva Bauska ar Hūnu, pieveicot Zebeliņu un Kviesīti ar 6–2, 6–4. — Sieviešu divspēlē sacensības nenotika, bet jauktajā divspēlē meistartitulu ieguva V. Vuškalne ar H. Hūnu.

Jaunatnes (zēnu) vienspēlē piedalījās 5 dalībnieki. Kaut nemaz viegli, savu pērnā gadā iegūto titulu sekmīgi aizstāvēja Andrejs Stūritis (Čikāga), pusfinālā uzvarot lietuvieti Gribausku ar 7–5, 8–6, bet finālā lietuvieti Galenu ar 6–2, 2–6, 11–9. A. Stūritis jūtami progresē ar katru turnīru, tādēļ drīkstam pamatoti cerēt, ka viņš reiz kļūs par vienu no mūsu teicamākajiem baltā sporta pārstāvjiem.

Vienīgo meistartitulu lietuviešiem ieguva jauniešu divspēlē, kurās finālā Gribauskas ar Skardi pieveica A. Stūriti pārī ar J. Kāpu (Kalamazū) ar 6–1, 7–5 rezultātu.

Baltiešu sporta federācija bija dalībniekiem zelta, sudraba un bronzas uzvaras plaketītes trīs meistarsacīkšu klasēs, bet čikāgas tautieši īpašu balvu uzvarētājam vīriešu vienspēlē.

Z.

● Nepavisam neveicās Jānim Pamiljenam Bruklinas meistaru turnīrā, kurā, nekļūstot nevienā punkta, palika pēdējā vietā.

● Plašajā ASV šāgada amatieru turnīrā 222 spēlētāju vidū piedalījās tikai viens latvietis — Ernests Zundmanis, kas 7 spēļu kārtās guva 4 punktus.

Brauns turpina kūdīt

Ap 2000 liels nēģeru pūlis uzgavilēja „Melnās varas" pārstāvim — tikko no apcietinājuma atlaistajam Repam Braunam, kad viņš izkliedza musināšanas saukļus no kāda teātra ēkas jumta Detroitas rietumu daļā, kur pirms mēneša trakoja zaudējumu ziņā visdārgākie nēģeru nemieri ASV vēsturē.

Pēc vairāk nekā stundu ilgas runas teātra zālē, Brauns uzrāpās uz tā jumta, kas nesenajos nemieros bija sašaudīts lodēm. No šīs augstās vietas viņš aicināja nēģeru pūli ķerties pie ieročiem, kā arī izrēķināties ar policiju, kas nemieros centusies atjaunot kārtību. Kādi 20 policisti mierīgi noskatījās, kā tievais un garais nēģeru slaists ārdījās uz teātra ēkas jumta.

Uz žurnālistiem, kas bija ieradušies ar fotoaparātiem, tāpat uz televīzijas filmētājiem nobira pudeļu lietus. Daži preses fotografi smagi piekauti un ievainoti. Nēģeru pūlis tos vajāja ar kliedzieniem „Ķeriet baltos!"

Brauna runas laikā nēģeri uzsēdušies uz televīzijas automobiļu jumtiem un ālējušies. Uz kādas žurnālistu mašīnas jumta saskaitīti pat 25 nēģeri, kuŗu smagums jumtā ielieca lielu bedri.

☆

Katoļu Sv. Konfūcija baznīcas mācītājs Džems Groppe, kas ir arī nēģeru „progresīvās jaunatnes" līderis un padomdevējs Milvokos (NAACP), vadīja ap 400 nēģeru demonstrantus 6 jūdzes garā gājienā cauri pilsētai. Kad gājiens sasniedza poļu tautības iedzīvotāju rajonu, uz demonstrantiem sāka birt akmeņi, pudeles un jēlas olas. Baltais katoļu priesteris saņēma poļu tautības ticības brāļu kodīgas piezīmes.

Saniknoto balto iedzīvotāju pūlis beidzot pieauga līdz 13.000. Policija laida darbā asaru gāzi. 34 personas, galvenokārt baltie, arestētas, apmēram tikpat ievietoti slimnīcās. Cietušo vidū ir arī 12 policisti. Nemieru laikā nodedzināta „progresīvās nēģeru jaunatnes" mītne.

Nēģeru gājiens sākās no Sv. Bonifācija baznīcas, bet jau 6. jūdzē to sagaidīja policijas automašīnas, kurās ievietoti saķertie aktīvākie nemiernieki. Balto priesteri uz policijas mašīnu aizveda divi kārtības sargi — viens pie rokas, otrs aiz apkakles. Priesteris izteicās, ka vairāk nekā 100 viņa ļaužu atrodoties cietumā, un viņam nebūs grūti tiem pievienoties.

Tiesnesis, kas ar priestera lietu iepazinās, tomēr bija citādās domās un Groppi pret 1000 dol. drošības naudas pagaidām atbrīvoja, apzīmējot viņu „par visa ļaunuma cēloni", Groppem nākošanos atbildēt tiesā par pretošanos policijai un nekārtību organizēšanu, aicinot uz vardarbību.

Milvoku pilsētas galva A. Meijers izteicies, ka mācītājs Groppe pats radījis nedrošos apstākļus pilsētā, bet tagad saņēmis balto pretsitienu.

Priesteris solījies demonstrantu gājienus atjaunot.

Politiskas piezīmes

Kāds amerikāņu lidotājs, kas ar izplētni izglābies no sašautās lidmašīnas Ķīnas teritorijā, izstādīts apskatei ķīniešu masu mītiņā Nankingā, Kvangsi provinces galvaspilsētā, kas robežojas ar Ziemeļvjetnamu. Masu mītiņš sasaukts, lai protestētu „pret amerikāņu imperiālistu iebrukumu Ķīnas teritorijā".

☆

Vietkongi ar mīnumetējiem izdarījuši terrora uzbrukumus visā Dienvidvjetnamā, ko uzskata par komūnistu akciju valsts pārvaldes vēlēšanu izjaukšanai, kuras notika 3. septembrī. Šajos uzbrukumos nogalinātas vai ievainotas pavisam 335 personas, visvairāk civiliedzīvotāji. Uzspridzināta arī vjetnamiešu slimnīca Mekongas deltā.

ASV virspavēlniecība Saigonā ziņo par divu lidmašīnu zaudējumu virs Ziemeļvjetnamas. Ar to amerikāņu zaudējumi aizvadītajā nedēļā paaugstinājušies uz 15 lidmašīnām, līdzīgi pagājušā gada augustā atzīmētajai visneveiksmīgākai nedēļai. Visā kara laikā amerikāņi virs Ziemeļvjetnamas tagad zaudējuši pavisam 662 lidmašīnas.

☆

Pekingas radio ziņo par nesaskaņām raķešu šāviņu attīstīšanā. Prezidents Liušaoči un viņa atbalstītāji aicina paļauties uz Pad. savienības raķetēm un ieteic pat pirkt tās no kapitālistiskajām valstīm. Tas uzskatāms par zināmu protestu pret pašu zemē gatavotajām raķetēm, kuras pieder pie partijas priekšsēža Maocetunga politikas. Radio pārmet arī agrākajam aizsardzības ministram Pengam Tehuajam un bijušajam personālštāba priekšniekam Lojuičingam, ka viņi ieturējuši „pretrevolūcionāru līniju aizsardzības zinātņu laukā".

STERILIZĒS ARĪ SIEVIETES...

Paredzams, ka jau šāgada beigās Indijā stāsies spēkā likums, kas atļaus abortus sievietēm. Tai pašā laikā viņas arī sterilizēs, jo jārēķinās, ka pēc izdarītā aborta viņas drīz vien būs atkal cerībās. Jaunais likums efektīvi palīdzēs Indijā sāktajā ģimeņu plānošanā, lai ierobežotu milzīgo iedzīvotāju pieaugumu. Aplēsts, ka bērnu dzimstība ierobežojama 90 milj. laulāto pāriem no kuriem vēl sagaidāms ģimenes pieaugums. Veselības aizsardzības ministrs paskaidrojis, ka šis grozījums likumā atļaušot abortus pasargās no nāves tūkstošiem sieviešu, kas ik gadu mirst pēc nelegāliem abortiem.

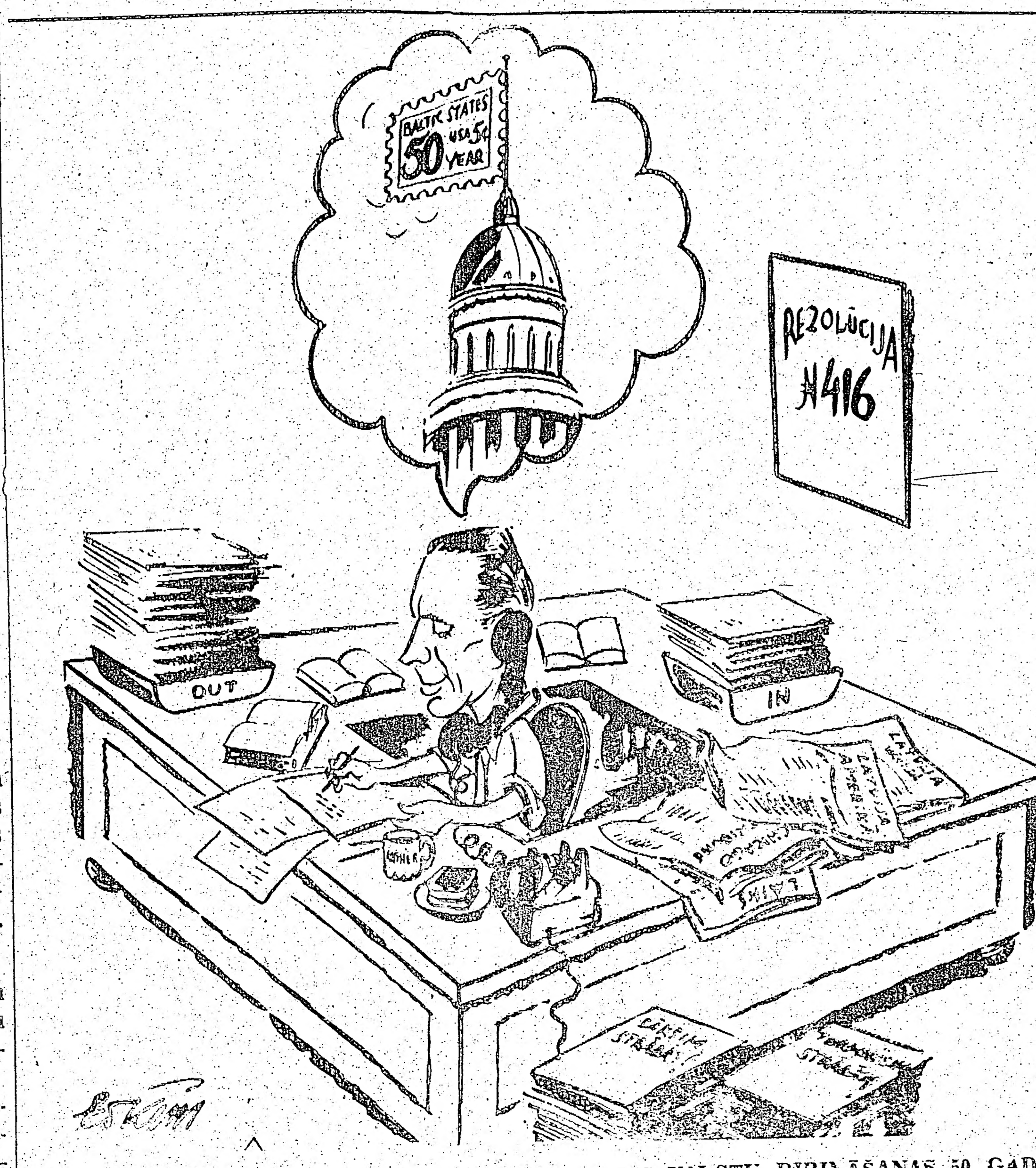

VOLDEMARS KORSTS KOORDINĒ AKCIJU BALTIJAS VALSTU DIBINĀŠANAS 50 GADU ATCERES PASTMARKAS IZDOŠANAI

Ed. Keiša karikatūra

†

Mīļais dzīves draugs

ROBERTS SKRASTIŅŠ

dzimis 1909. g. 10. jūlijā Burtniekos, aizsaukts mūžībā 1967. g. 5. septembrī Toronto. Izvadīšana no Ingram bēru nama 2114 Queen St. E. ceturtdien, 7. septembrī, pl. 2.30 uz Jorkas kapu latviešu nodalījumu.

Pa sāpju ceļu baigu
Mans Dievs man lika iet,
Kur saule aizsedz vaigu
Un dienas vidū riet.

Dziļās sērās
SIEVA TORONTO UN PIEDERĪGIE LATVIJĀ

Angļi vēlas uzturēt normālas attieksmes ar Ķīnu

PĒC IZKAUŠANĀS SARKANĀS ĶĪNAS DIPLOMĀTI UZSMAIDA LONDONAS POLICIJAI, BET ANGĻU SŪTNIS PEKINGĀ NOLIEC GALVU

Dūmi Londonā, kas pacēlās no sarkanās Ķīnas sūtniecības nama un misijas vadītāja Šenpinga rezidences skursteņiem, ķīniešiem dedzinot papīrus un dokumentus īsi pēc Anglijas sūtniecības nama nodedzināšanas Pekingā, liekas izkūpējuši bez uguns. Diplomātiskas attieksmes, kuŗas gan vēl turas tikai mata galā, nav tomēr pārtrūkušas, un visas pazīmes rāda, ka angļi, saglabājot vēsu prātu, vēlas tās turpināt. Angļu „diplomātiskie sakari" ar ķīniešiem pašreiz pastāvējuši ar tračiem pie abu valstu sūtniecībām Pekingā un Londonā.

Izkaušanās Ķīnas sūtniecības ēkas priekšā Londonā, ķīniešu diplomātiem lietojot **r u n g a s**, cirvjus un kā vairogus — atkritumu tvertņu vākus, bet angļiem no namu augšstāvu logiem metot puķu podus, norisinājusies īstā „angļu mierā", kuŗu piesavinājušies arī ķīniešu diplomāti. Kaut angļu policijai un ķīniešu sūtniecības darbiniekiem bija šaujamieroči, kautiņš — kā jau īstu džentlmeņu starpā — beidzās ar dūrēm un nevainīgiem sitamiem, kādus nu katrs ātrumā turpat uz vietas varēja satvert. Ievainotie tikpat disciplinēti savākti un aizvesti uz slimnīcu, kur brūces pārsietas.

Incidents Londonā tūlīt atbalsojās arī Pekingā, kur daži simti demonstrantu sapulcējās Anglijas sūtņa Donalda Hopsona dzīvokļa priekšā, kur pagaidām iekārtota arī angļu diplomātiskā pārstāvība, lai piespiestu Hopsonu dot gandarījumu. Demonstranti izsauca misteru Hopsonu ārpusē un lika viņam atvainoties par „varmācībām" pret ķīniešu diplomātiem Londonā. Sūtnim to nācās darīt „ar noliektu galvu".

Čechu ziņu aģentūra, atreferējot šo gadījumu, papildina, ka sūtnis, paklausīgi noliec ne vien galvu sarkangvardu un pūļa priekšā, bet arī jānoklausās, kā pūlis to nolamā un izkliedz pret britiem naidīgus saukļus. Pēc tam Hopsonam atļauts aiziet.

Japāņu laikraksts „Yomiuri" apgalvo, ka pretangļu demonstrācijas Pekingā notikušas pēc Maocetunga rīkojuma, bet premjērs Čuenlajs sarkangvardus, kas par tām atbildīgi, norājis.

Ķīnieši pārmet angļiem, ka tie pirmie uzsākuši Londonas incidentu. Atmaksai Pekingas valdība atsaukusi izbraukšanas vīzas angļu diplomātiem un ierobežojusi to kustības brīvību uz 400 jardiem, kas nepieciešami, lai nokļūtu no savām dzīvesvietām uz sūtniecību. Draudēts arī ar tālākām sankcijām.

Kad ziņas par jauno incidentu ar Hopsonu sasniedza Londonu, angļu ārlietu ministrija apellēja pie Ķīnas valdības atjaunot normālas diplomātiskas attieksmes abu valstu starpā.

Ķīna apsūdz angļu valdību, ka tā „pamudinājusi kaušļus un policiju piekaut Ķīnas diplomātisko personālu", un pieprasa gandarījumu par trīs ķīniešu diplomātu ievietošanu slimnīcā ar galvas ievainojumiem un desmit citiem „ne tik nopietni ievainotiem ķīniešiem". Protestā Pekinga pieprasa atcelt ierobežojumus Ķīnas diplomātiem Londonā, reizē jautājot Anglijas valdībai, kur tā grib novest angļu un ķīniešu attieksmes.

Ķīnas taktika angļus samulsinājusi. Ārlietu ministrija nosūtījusi garu paskaidrojumu, norādot, ka ierobežojumus izsaukuši paši ķīnieši. Galvenās angļu rūpes pašreiz ir par 35 angļu sievietēm un bērniem Pekingā, kur tiem liegts atstāt angļu sūtniecību. Ķīnas ārlietu ministrijai nosūtīts aicinājums sākt sarunas par normālu attieksmju atjaunošanu. Angļi uzskata, ka Mao „kultūras revolūcijas" attīstība un viņa pretinieku tīrīšanas akcija tuvojas kulminācijai un Ķīnas vadoņa maiņa nav vairs ilgi gaidāma, tādēļ nevēlas piedzīvot padzīšanu no Ķīnas.

Personīgā saskare tomēr daudz ietekmīgāka nekā visi diplomātiskie raksti. Ja vēl nesen ķīnieši bija gatavi ķert cirvi rokā, tikko ierauga savas sūtniecības tuvumā kādu Londonas angli, tad tagad tikpat mīlīgi uzsmaida angļu policistiem, ar kuŗiem vēl pirms pāris dienām bija sirsnīgi izkāvušies. Ķīnas sūtnis Šenpings trīs saviem diplomātiem, kuŗi vēl atrodas slimnīcā, aiznesis sarkanas rozes, bet angļi maksā par viņu ārstēšanu. Ķīniešu uzturu diplomātiem slimnīcā piegādā no viņu sūtniecības.

Pie Ķīnas sūtniecības naktīs dežūrē ap 20 angļu policistu, bet viss ir mierīgi un klusu. „Mēs turpmāk neparedzam vairs nekādus incidentus," paskaidroja kāds policijas inspektors reportieriem. Arī pie angļu sūtniecības Pekingā novērotas vairs tikai sīkas pretbritu demonstrācijas, un tā pastāv cerības uz normālu attieksmju atjaunošanu.

AKTUĀLAIS KANĀDĀ

☆ Pretēji ieskatam, ka tuberkuloze Kanadā un ASV tikpat kā neeksistē, nule izrādījies, ka ar šo slimību sirgstošo jauniešu skaits lielāks nekā varētu domāt. Ontario veselības ministrs Daimonds devis rīkojumu šorudien pārbaudīt visu skolēnu plaušas. Pasaules veselības organizācija ir ieskatos, ka tuberkulozi var uzskatīt par „ierobežotu", ja līdz 14 gadu vecumam inficēto bērnu skaits nepārsniedz 10 no 1000, tomēr Toronto 1000 šā vecuma bērnos jau ir 53 gadījumi, kad asinīs atrasti TB bacīļi. Pirms 20 gadiem vēl cilvēka organisms attīstījis zināmu immūnitāti, bet tagad, saskaroties ar šo slimību, organisms izrādoties ļoti uzņēmīgs. Plaušu pārbaude Toronto sāksies 10. oktobrī vispirms skolēniem, tad pieaugušiem.

☆ Kādreizējo „mežonīgo rietumu" dzīves aina norisinājusies 31. augustā netālu no Montreālas, kad divi bruņoti laupītāji pārvarēja un sasēja Halifaksas—Montrealas pasažieru vilciena pasta vagona uzraugu un, vilcienam ejot pilnā ātrumā, aizbēga ar 80.000 dolariem. Laupījums atklāts tikai vilcienam iebraucot Montreālā.

☆ Ontario premjērs Dž. Roberts, šķietami gaidāmo provinces valdības vēlēšanu zīmē, rekomandējis provinces nodokļu komitejas priekšsēža L. Smita ierosinājumu samazināt nodokļu nastu par apm. 50 dolariem, atsvabinot no nodevas 2000 dol. ikviena īpašuma novērtējumā. Smita priekšlikumā gan ietverta arī tirdzniecības nodokļa paplašināšana, ar to apliekot arī automechaniķu, frizieŗu u. c. pakalpojumus, bet tam Robarts savā rekomandācijā izvairījās pieskarties. Paredzami arī nodokļu paaugstinājumi benzīnam un alkoholiskiem dzērieniem. — Ontario provincē vēlēšanas, domājams, notiks oktobrī.

☆ Igaunim Erikam Heinem, kurš 6. maijā ar sarkanas krāsas uzrakstu „Brīvību Igaunijas, Latvijas un Lietuvas tautai!" bija apzīmējis padomju milzu sirpja un āmura attēlu PSRS paviljona priekšā Expo izstādes laukumā, piespriestas 15 dienas cietumā. Heine nodomājis Montrealas tiesas spriedumu pārsūdzēt.

☆ Pēc ilgiem gadiem Kanadas nacionālās izstādes apmeklētāju skaits beidzot pārsniedzis 3 miljonus. Šais miljonos gan ieskaitīti vairāk nekā 40.000 evaņģelista Bilija Grēma runas apmeklētāji svētdien Nacionālās izstādes laukumā, kuriem ar pašas izstādes apmeklējumu nebija nekāda sakara.

☆ Apsverot eventuālus grozījumus Kanadas konstitūcijā, tieslietu ministrs Pjērs Tridō Kanadas tiesībnieku apvienības sanāksmē izteicies, ka vispirms būtu papildināms Kanadas cilvēku tiesību likums, garantējot arī otras oficiālās valodas lietošanas un mācīšanas tiesības visā Kanadā. Bez tā neesot iespējams ikvienam kanadietim nodrošināt līdzīgas iespējas politiskās, kultūrālās un saimnieciskās dzīves veidošanā.

☆ Nākošajos 4 gados Ontario provinces valdība nolēmusi izdot 750 milj. dolaru 14 valdības subsidēto universitāšu paplašināšanai. Vislielākos piešķīrumus saņems Toronto, Jorkas, Makmāstera, Rietumontario un Voterlū universitāte.